منظومهٔ نظم الفرائض ترجمه سی

يتيم صغير ليس له اب ولا ام ولا عم استعمله اقرباؤه بغير اذن القاضي وبغير اجارة عشر سنين فله بعد البلوغ ان يطالبهم باجر مثله منها قنية في اوائل كتاب الاجارة

يتيم لا اب له ولا ام استعمله اقرباؤه مدة في اعمال شتى بلا اذن الحاكم وبلا اجارة له طلب اجر المثل بعد البلوغ ان كان ما يعطونه من الكسوة والكفاية ما لا يساوي اجر المثل بزازية

لم يضمن منافع الغصب الا في ثلث الرواية وبعني بضمان في الوقف ومال اليتيم والمعد للغلة يعني يجب اجر المثل سترى بيتا فسكنه ثم ظهر انه وقف او للصغير يجب اجر المثل من الفصولين

اربع مسائل لا يقتل فيها المرتد احدها الذى كان اسلامه تبعًا لابويه اذا بلغ مرتدًّا
والثانى اذا اسلم فى صغره ثم بلغ مرتدًّا الثالثة لو ارتد فى صغره
الرابعة المكره على الاسلام لو ارتد ففى هذه الوجوه لا يقتل
ابن الهمام ملخصا فى باب المرتد ولو تنصّل رجل من اوثان
من اهل الاسلام انه اسلم وهو يجحد يجبره الامام
على الاسلام ويحبسه ولا يقتله لان نفسها ما
لا يقتل بشهادة النساء ولو شهد
عليه ذميان انه اسلم
فشهادتهما باطلة
لانه مرتد

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى هدانا الى الصراط المستقيم
والصلوة على من اختص بالخلق العظيم
وعلى آله الذين قاموا بنصرة الدين القويم
اعلم ان اصول الشرع ثلثة الكتاب والسنة
واجماع الامة والاصل الرابع القياس
فالقران المنزل على الرسول المكتوب فى المصاحف
المنقول الينا عنه نقلًا متواترًا بلا شبهة وهو

ان قل مالى فلا خلّ يصاحبنى ... وان زاد مالى فكل الناس خلانى
فكم عدو لكثر المال صاحبنى ... وصاحبى حين قل المال عادانى
الدراهم فى المجالس كلها ... تكسو الرجال مهابة وجمالا
فهى الحديث لمن اراد تكلما ... وهى السلاح لمن اراد قتالا
اذا تكلم الفقير صوابًا قالوا ... اخطأت يا هذا وقلت محالا
والغنى اذا تكلم بالخطا ... قالوا اصبت كل ما قد قالا
لولا دراهمه التى فى يده ... لكان ابتر اكل ما قد قالا

اتم حادى عشر من شهر جمادى ... فى كلام مشهور كجرم قبيح
اثبتوا اشهرًا وهو مع رمضان ... والربيعين عن ذا لم يزيدوا
وتعدوا فى حذف واو وفى ... اثبات نون وعكس هذا فصيح

قال هذا المحقق ابن هشام
زاد مثواه صوب غيث فسيح

قد يذكرون لفظ الوصى فى كتب الاوقاف
ومرادهم ناظر الوقف كما يذكرون لفظ
القيم ومرادهم الناظر
انفع الوسائل

بسم الله الرحمن الرحيم

حمداً لمن جعل علماء الامة ورثة الانبياء في اقتسام سهام الهمة
وفرض لهم من نصاب العلم نصيباً ونفذ سهم فكرهم الى هدف
الصواب مصيباً والصلوة على نبينا الذي ورث الانبياء والرسل
حيث احرز من الفضائل والايات جميع ما للكل وعلى آله ذوي
الرحم والمروة واصحابه اخوان السعادة والفتوة وبعد
ارباب اراء فتنه مظنه ارتياب دكلدركه علم فرايض
بر فن اجل وعند الناس رفيع المحل مطمح انظار انام ومطرح
افكار خاص وعام اولوب لاسيما احكام شرع قويمه بو علمك موجبي ايله
عامل اولمينجه سعي موفور ايتدكلري امور كامل اولمز ومباشران
تقسيم اموال يتيم بو فنك نهايتنه واصل اولمينجه بذل معهود
ايتدكلري حاصل اولمز ولهذا حضرت فخر الانام عليه الصلوة
والسلام بو فنك تحصيلنه تشويق وتحبيب وتعلم وتعليمنه
امر ايله ترغيب ووصيت بيورمشلردر وبناء على ذلك علماء دين
ومشايخ فضلاء ديانت كزين مسائل فني تبييني ايچون نيچه

ايچون نيچه كتب شريفه تدوين ايليوب خصوصا امام
سراج الدين تأليف ايتدوكي متن متين مقبول انام
ومسلم ايام اولوب جميع اصحاب ادراك قرأة وتحصيلنه
هوسناك لردر لكن لسان عربيده اولمغله صعب المنال
وفرط اجمالندن مستجلب اشكال اولمغين بو عبد محتاج
واهب السعاده عبد الله الشهير بطورسون زاده متن
مذكوري لسان تركي ايله ترجمه وتحرير وتقريباً الى الحفظ
نظم خفيفله تصوير وبسط كلامده ترتيبني محافظه
واداي مرامده اغراضني ملاحظه ايدوب على احسن النظام
اكمال واتمام ايلدكدنصكره نفس فنده ايجاب الغاز
واصل مذكور فرعنده استدعاي ايجاز مشاهده
اولنيجق تعميماً للنفع بر شرح منشور ايله تسهيل اهم
واولى وقدر الحاجة بسط مقال وايراد مثال ايله
تكميل انسب واحرى كورلوب حسبة لله العظيم
وابتغاء لرضاء الكريم يوم لا ينفع مال ولا بنون
الا من اتى الله بقلب سليم شرح معهوده مباشرت
وامتثال امر نبوي يه مبادرت اولندي پس
بو اوراقه ناظر اولان اعيان واكابر واخوان ذوي الفنون
پر مفاخر جنابلرندن رجا وامل اولنور كه مظنه خلل
اولان محل مهما امكن حسن تأمل ايله توجيه
وبر محمل وجيه ايله تداركي ايله خطادن تنزيه اولنه والا
ظهور بولان وجه قصور غطاي عفو وپرده تجاوز
ايله مستور ولكل جواد كبوة عذري ايله معذور قلنه

فان العبد لا يخلو من العيب • وعند الله علم الحق
لا ريب • رب اشرح لى صدرى • ويسر لى امرى • واحلل
عقدة من لسانى يفقهوا قولى • هذا اوان الابتداء
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
تعلموا الفرايض وعلموها الناس فانها نصف العلم •
بو فن شريفده تصنيف كتب ايدن اشراف اسلاف
تيمنا بو حديث شريفى ابتداء ذكر ايدوكلمكين آنلره
اقتداء بو اوراقده دخى بعد الحمد والصلوة اشبو حديث
شريف بعبارته مطلع كتابده ايراد اولنوب بعده
معناسى ايكى بيتله ترجمه اولنوب ذيل حديثده بو وجهله
ايله كتب وايراد اولندى • بعد اذان حضرت نبى نجيب
ايتدى علم فرايضه ترغيب •
ديدى ايلك تعلم وتعليم •
نصف علم اولدى چون بو فن عظيم •
حضرت نبى اكرم • صلى الله عليه وسلم • بو حديث شريفى بيورمشلردر
تا كه هر كس بو علمك تحصيلنه سعى ورغبت ايليه پس
نصف علم اولدوغنه وجه لازم اولمز اگر نصفيت
اعتبارى لازم ايسه طريقى اولدر كه انسانك ايكى حالى
واردر برى حياتدر • وبرى مماتدر • علم فرايض حال مماته
مخصوصدر • ماعداسى بويله دكلدر پس بو سبب ايله
نصف علم اولور • طريق آخر اسباب ملك ايكى قسمدر
برى اختياريدر بيع وشرا وهبه ووصيت كبى • برى دخى
اضطراريدر وراثت كبى پس بو سببدن دخى نصف علم اولور

اولور • فى ترتيب الحقوق الاربعة المتعلقة بتركة الميت
تركه ميتك ترك ايتدوكى ماله ديرلر • تركهٔ ميته ترتيب
اوزره درت حق متعلق اولور ايله تجهيز ميت
وتكفين • حق اول بيانيدر معلوم اولا كه تجهيز وتكفين
مرتبهٔ اعتدالده كركدر زياده ايله اسراف ونقصان ايله
تقتير اولنمامق كركدر • اما باعتبار العدد مرتبهٔ اعتدال
ذكورده اوچ ثوبدر • اناثده بش ثوبدر بو عددلردن زياده
اسرافدر نقصان تقتيردر • اما باعتبار القيمة مرتبهٔ
اعتدال كفنك قيمتى ميتك زمان حياتنده كيه
كلدوكى لباسى قيمتى اولمقدر اگر لباسى متعدد ايسه اوسطى
اولمقدر مثلا ميتك اوچ لباسى اولوب برنى بيرام
كونلرنده كير اولسه • برنى ياراننى ايچنده كير اولسه ايكنجى
لباسى ايله تكفين اولنور • بعض مشايخ ديمشلردر كه •
رجال جمعه لرده • وعيدلرده كيدكلرى لباس ايله تكفين
اولنور • نسوان والديني زيارتنه كيتدكلرنده كيدكلرى
لباس ايله تكفين اولنور • وبو مذكور كفن سنتدر
لكن اگر ميتك ديون كثيره سى قالسه كفن كفايتله
تكفين اولنور كه ذكورده ايكى ثوبدر • اناثده اوچ
ثوبدر • اگر ميتك كفنه ويرجك مالى قالمسه
زمان حياتنده نفقه سى هر كيمه كه واجب ايديسه
كفنى اول كمسنه يه لازم اولور • اگر بو مقوله كمسنه سى
يوق ايسه وياخود اول كمسنه سى دخى فقير ايسه
اول ميتك كفنى بيت المال اوزرينه در • اما امام ابو يوسف

قسمنده خاتونلرینك كفنی كركدر فقیره كركه غنیه زوجلری
اوزرینه در امام محمد قسمنده ینه قاعدهٔ سابقه اوزرینه
صدر الشهید وقاضیخان دیدیلر كه فتوی قول
ابی یوسف اوزرینه در ع صكره ویر جمله دن دیونی
همین • حق ثانی بیانیندهدر • دیون میت بعد التجهیز
والتكفین باقی قالان مالنك جمیعندن قضا
اولنور • وصیت كبی ثلثدن معتبر اولمز جمله دن لفظی
اكا اشارتدر • ایمدی اكر تركهٔ میت دیوننه وفا ایدرسه
فبها • والا اكر غریم واحد ایسه اول باقی جمیعا
اكا ویریلور واول فضلهٔ حقندن دیلرسه عفو ایدر
دیلرسه دار الجزایه ترك ایدر • واكر غریم متعدد ایسه
دینلری شونلردن خالی دكلدر كه یا كلیسی دین صحت اوله
یعنی یا میتك حال صحتنده اقراری ایله ثابت اوله
ویا بینه ایله ثابت اوله • ویاخود كلیسی دین مرض
اوله یعنی میتك مجرد مرض موتنده اقراری ایله ثابت
اوله ویاخود ایكی دیندن جمع قسم اول وقسم ثانی
یوقاروده معلوم اولدی قسم اخیرده دین صحت تقدیم
اولنور فضله قالورسه دین مرضه ویریلور قالمزسه
ویریلمز وهر دین مرض كه ثبوتی عیانا معلوم اوله دین
صحت قبیلندن اولور مثلا میتك مقدما زمان
صحتنده بر متاع اشترا ایتدوكی عیانا معلوم اولوب
بعده مرض موتنده اول متاع ثمنندن دین اقرار ایتمسی كبی ع
صكره ویر ثلثه دن وصایایی • حق ثالث بیانیندهدر

بیانیندهدر دیون معهوده بتمامها قضا اولندقدنصكره
باقینك ثلثندن میتك وصیتی تنفیذ اولنور •
اكر ثلثدن زیاده ایله وصیت ایتدیسه ورثهسی
مقدار زیادهیی منعه قادرلردر • پس حق رابعدن
اقدم اولان حق ثالث ثلث ایله ومادونی ایله
وصیتدر • انكیچون ثلثه دك دیو تعبیر اولنمشدر
ومعلوم اولا كه معتبر اولان ثلث میتك زمان
وفاتندن بعد الحقین الاولین باقی قلان مالنك
ثلثیدر • زمان وصیتده اولان مالنك ثلثی دكلدر
پس اول ایكی زمانده مال میته زیادةً او نقصانًا
تفاوت طاری اولسه اعتبار زمان وفاته اولور
زمان وصیته اولمز ع بعده قسمت ایت بقایایی •
حق رابع بیانیندهدر قسمت تركه احوال ورثهنك
تفصیلاً بلنمسنه موقوف اولوب واول احوالدن
ورثهنك تقدما وتأخرا ترتیبلری بیانی اهم اولمغین
اولا ترتیب ورثه ذكر اولندی ع فی ترتیب الورثة
ابیات آتیهده ذكر اولنان حق ورثهنك مراتبی اولندر تقدم
وتأخرلرینه اشارت مجرد ترتیب ذكری ایله واقع اولمشدر •

صاحب الفرض بالنسب عصبه ❀ •
معتق اعنی كه بالسبب عصبه ❀ •

بو بیتده اول اون مرتبه دن اوچ مرتبه ذكر اولنمشدر •
اول صاحب فرضدر • فرض لغةً مصدردر تقدیر معناسنه
واصطلاحا فرض وفریضه شول سهم یعنی حصهدر كه

تقدیر اولنمش اوله • یا کتاب الله ده یا سنّت رسول علیه
السلام ده • یا اجماع امت ده الحاصل اول حصه‌نك
مقداری بو اوچ نسنه دن برنده مبیّن کرکدر • مثلا
کتاب الله ده بر موضعده فلامّه السدس • و بر موضعده
فلها النصف بیور ولدوغی کبی و نحو ذلك حصه‌نك عصبه
محلنده اگرچه مقداری متعیّن اولورلکن وجه مذکور
اوزره بو اوچ نسنه ده بیان اولنمغله دکلدر • ثانی
عصبهٔ نسبیه درکه اندن بالنسب عصبه عبارتی ایله
تعبیر اولنمشدر • ثالث مولای عتاقه‌در • اثنای نظمده
اندن معتق دیو تعبیر اولنوب دخی اکا عصبهٔ سببیه
دینلمیکن عقیب التعبیر اعنی که بالسبب عصبه دیو
تفسیر اولنمشدر

عصبات ذکور اهل سببدن •
ردّ و اصناف ذو الرحم دخی •

بو بیتده دخی اوچ مرتبه ذکر اولنمشدر • رابع مقدما ذکر
اولنان عصبهٔ سببیه‌نك عصبات نسبیه‌سیدر
ذکور اولنلردر تفصیلی آن شاء الله اثناسنده کلور • خامس
رَدّ دِر زوجیندن غیری اصحاب فروض سهام مقدّره‌لرنی
اولا آلوب محرجندن بقیه قالوب هیچ بر عصبه بولنماسه
ثانیا اول اصحاب فروضه بحسب سهامهم اول بقیه رد اولنور
طریقی ان شاء الله عن قریب ذکر اولنور • سادس ذوی الارحامدر
ذوی الارحام دورت صنف اولمغین نظمده آندن اصناف
ذو الرحم دیو تعبیر اولندی

دخی مولی الولا مقرّ له •
تلندن زائد ایله موصی له •

بو بیتده دخی اوچ مرتبه ذکر اولنمشدر • سابع مولی
الموالاة‌در • موالاة و ولاء ایکیسی دخی باب مفاعله‌دن
بیتده اقتضای وزنله مولی الولاء دیو تعبیر اولنمشدر •
صورت مولی الموالاة اولدرکه بر شخص مجهول النسب
بر آخره خطابا انت مولای ترثنی اذا امت و تعقل عنّی
اذا جنیت دیه آول آخر دخی شخص مذکوره خطابا
قبلت دیه ائمهٔ حنفیه قتنده بو عقد جائزدر
پس اول شخص وفات ایتدکده مراتب سابقه‌دن
بری بولنمزسه اول آخر قابل اکا وارث اولور و ایکی
شخص مجهول النسبدن هر بری آخر ایله بو وجهله
معاقده ایدوب هر بری ایجاب و آخر دن قبول
صادر اولسه هر بری مولای موالاة اولوب
آخرك هم وارث و هم عاقل اولور و بالجمله عقد مذکور
طرف واحددن و طرفیندن اولور معلوم اولاکه
شخص مجهول مزبور عقدندن رجوعه قادر اولور •
اگر مولی عاقل اولمدیسه اگر عاقل اولدی ایسه قادر
اولماز ثامن مقرّ له بالنسبدر بوندن بر قاچ
قید معتبردر بری اولدرکه مقرّك کندی اوزرینه مقرّله
ایچون نسب اقرار ایتمسی مقرّلهك غیری اوزره
تحمیلی متضمن اوله مثلا مقرّك بر شخص مجهول
النسب ایچون قرنداشمدر دیو اقراری کبی زیرا بو اقرار
اول شخصك نسبنی اب مقرّ اوزره تحمیلی متضمندر
اگر بو قید بولنمزسه مثلا اوغلمدر دیو اقراری کبی •

بو اقرار شرایط صحتی جامع اولدقدن مقرلهك
مقردن نسبنك ثبوتنی ایجاب ایدر دخی وراثتك
ایسه حقیقی مرتبه سنده اولمه سنی ایجاب ایدر
زیرا مقرلهك نسبنی مقر کندی اوزرینه تحمیل ایتمش اولور
بری دخی اولدر که بو اقراری اول غیر تصدیق بولنمایه
مثلا اقرار سابقده مقرك باباسی کلوب مقرله ایچون
اوغلمدر دیو مقری قرنداشمدر دیمه سنده تصدیق
ایدرسه ممکندر که مقرله مقرك اخ حقیقی مرتبه سنده
وارث اوله • بری دخی اولدر که مقر اقراری اوزره
مصرا وفات ایلیه زیرا اگر رجوع ایدرسه اقراری
لغو اولور • امدی مقرله بالنسب ده قیود معهوده
بتمامها موجود ایسه مرتبهٔ ثامنه ده وارث اولور
والا فلا تاسع موصی له بما زاده علی الثلث در
ثلث ایله مادونی ایله موصی له ذکر اولنان حقوق
اربعه نك ثالثیدر ومراتب عشرك تاسعی ثلثدن
زیاده ایله وصیتدن اولور

بعده اولدی فی بیت المال •
اکله ترتیبی سن علی الاجمال •

بو بیتده اول اون مرتبه دن باقی قلان بر مرتبه ذکر
اولنور عاشر بیت المالدر • معلوم اوله که بیت المال
وضع اولنان مال فی غنیمتدر و بالجمله مال ضایع
اولمق اوزره در پس کتب فقهیه ده ذکر اولنان
مصارفنه صرف اولنور وجمیع ناس اخوان اولمق

اولمق ملاحظه سیله میراث اعتبار اولنمه سی موجبه
دکلدر تحقیقی شرح شریفیده مستوفی ذکر اولنمشدر •
مراتب عشر بوراده تمام اولدی فی موانع الارث
بو بر بیتده موانع ارث ذکر اولنور

مانع ارث جمله اولدی چهار •
رق وقتل واختلاف دین و دار •

مانع ارث دورتدر • اولی رقدر کرك وافر اولسون کرك
کرك ناقص اولسون مکاتبده کبی • ومدبرده کبی
وام الولده کبی و بالجمله اسیر هر کز وارث اولماز
ثانی شول قتلدر که اکا یا وجوب قصاص ویاخود
وجوب کفارت متعلق اوله تفصیلی کتب
فقهیه ده مسطوردر وشرح شریفیده وشرح ملاده
نوع بیانی واردر ثالث اختلاف دیندر
پس مسلم کافره وکافر مسلمه وارث اولماز طوایف
کفره بیننده اختلاف دینی یوقدر زیرا کفر ملت
واحده در • پس یهودی نصرانیه ونصرانی یهودیه
وارث اولور • وقس علی هذا رابع اختلاف داریندر
بو اختلاف یا حقیقة واقع اوله پس دار الحربده
حربی دار اسلامده کی ذمییه وارث اولماز عکسی
دخی اولمز • ویا حکما واقع اوله • پس دار الاسلامده
مستأمن ذمییه • و ذمی مستأمنه وارث اولمز
دخی دارین مختلفیندر ایکی حربی دار اسلامده بطریق
الاستئمان جمع اولسه لر هر بری آخره وارث اولمز

معلوم اوله که اختلاف دارین ملکلری
وعسکرلری اختلافی ایله اولور. اول وجهله بینلرنده
عصمت منقطع اولوب هر دارك خلقی دار اخرینك
خلقنك قتلنی استحلال ایلیه. اگر بینلرنده تعاون
وتناصر اولوب عصمت منقطع دکل ایسه اول ایکی
دار حکماً بر دار اولوب خلقلری بیننده وراثت منقطع
اولمز. فی الفروض واصحابها. مقدما ترتیب
ورثه ده ذکر اولنان لرك اولی صاحب فرض ولمغین
فروض واصحابی بیانی ایله ابتدا اولندی

فرضی شش بل قل ایکی نوع آنی نصف ونصفانی سدس وضعفانی.	

فروض مقدره التی در. مجموعی ایکی نوعدر. اول
نصف در دخی نصف نصفدر یعنی ربعدر. دخی
نصف نصف نصفدر یعنی ثمندر نصفانی
دیمکله ایکی اخیر مراد در. ثانی سدس در. دخی
ضعف سدس در یعنی ثلثدر دخی ضعف ضعف
سدس در یعنی ثلثاندر ضعفانی دیمکله مراد ایکی
اخیردر. فروضی بو وجهله تعدید محسن قیصری
منظومه سنه تقلیددر

بو در اصحاب فرضه حد صحیح.	
اب وزوج اخ لام وجد صحیح	
بنتله بنت ابن وام زوجه.	
اخوات ثلاث ایله جده.	

جده. مغایر لونله یازیلان حد لفظی بر موجب
حساب ابجد اون ایکی عددن اشارت اولنمشدر که
اصحاب فروض عددیدر. وانلرك سکزی اناث
ودوردی رجال اولمغین حا ودال اختیار اولنمشدر
وبو نوعه حروف رمز اشاغه ده نیجه یرده
کلور. ولفظ حددن معنای وضعی اراده سی دخی
ممکندر. صنف ذکور اب وزوج اخ لام
وجد صحیح مصراعی ایله صنف اناث بیت
اخر ایله بیان اولنمشدر. احوال الاب
سابقا اصحاب فروض اجمالا ذکر اولنوب بعده هر برینك
تفصیل احوالنه شروع اولنوب اب دن بدأ
اولندی بیت

سدس مال اولدی فرض محض پدر. ابن ویا ابن ابن اولورسه اگر.	اولندی بیت
بنت صلب ویا بنت ابن اولیجق. حالی فرض وعصوبه در الحق.	
بونلر اولمازسه هیچ بعید وقریب. پدرك حالی صرف اولور تعصیب.	

بابانك احوالی اوچدر بری فرض محضدر. بری فرض
مع التعصیبدر. بری تعصیب محضدر. زیرا اگر
میتك ابنی ویا ابن ابنی وان سفل. وارسه
بابا انجق فرض ایله سدس الور. اگر ابنی ویا ابن ابنی
بولنمایوب لکن بنتی ویا بنت ابنی وان سفلت.
وارسه بابا اولا فرضله سدس الور. دخی

اصحاب فروض وار ایسه آنلرده سهام مقدره لرنی
آلورلر بعده بقیه قالور ایسه بابا ثانیا عصوبت
ایله آنی دخی آلور. اکر ذکر وانثی فرع وارث ولدی و ولد ابنی
قالمز ایسه بابا عصبۀ محضه اولور. احوال
الجد الصحیح. جد صحیح اولدر که انك میته
نسبتنده ام داخل اولمیه یعنی میته ایله کندی
بیننده اولان وسائطدن بری انثی صرفه
اولمق بولنمایه مثلا اب ابی کبی واب اب ابی کبی
وقس علی هذا. اکر بر جدك ایکی طرفندن قرابتی
اولور ایسه صحتنده قرابت ابویه کافیدر. اکر
اول وسائطدن بری مجرد ام اولور ایسه اب ام کبی
جد فاسد اولور بیت

اولدی جد صحیح همچو پدر ..
هب بو اوچ حالده اکا بکزر ..

منفرد لك چار مسئلده.
داخی ساقط اولور بیله دده.

جد صحیح بابا بولنمیجق بابا مقامنه اقامت اولنوب
سابقا ذکر اولنان احوال ثلثۀ اب بالمقایسه
جد ایچون دخی احوال ثلثه ظاهر ومعلوم اولور
و دورت مسئله ده جد اب کبی دکلدر ان شاء الله
محلی کلدکجه تنبیه اولنور. و جدك بر حالی دخی
اولدر که اب ایله ساقط اولور. احوال
اولاد الام. لام قرنداشلرده ذکورة وانوثة
تفاوت سهملری تساوی اوزره اولمغین بیان

بیان احوالده ذکر وانثی معا ذکر اولنوب
بو عبارتله تعبیر اولندی: بیت

ولد ام بر اولسه سدس اکا حق.
ارتق اولسه ثلث آلور مطلق.
بونده یکسان اولور اناث ذکور.
ثلثی تقسیم ایدوب برابر آلور.
انی اسقاط ایدر مثال ولد.
ولد ابن واب وفاقا جد

ولد امك اوچ حالی واردر. اکر بر ایسه حقی سدسدر.
اکر بردن ارتق ایسه جمله مطلقا ثلث آلورلر مطلق
قید بیت ثانی ایله تعبیر اولنمشدر یعنی ذکر وانثی
بونده برابر آلورلر سائر موادده کبی بر ذکر ایکی
انثی حصه سی آلماز و بونلری دورت کمسنه
اسقاط ایدر بری میتك ولد صلبیدر. بری
میتك ولد ابنیدر و اقسام سفل هر بونده ذکر وانثی
یکساندر انکیچون ولد ایله تعبیر اولندی.
بری دخی میتك باباسیدر. بری دخی میتك
جدیدر اسقاط جد اولاد ام حقنده اتفاقی
اولوب سائر اخوان حقنده کی کبی اختلافی
اولمامغین بوراده وفاقا قیدی ذکر اولندی
بیت اخیرده مثال لفظی تشریك ایچوندر لیس
محصول البیت ولد امی ولد صلبی اسقاط ایتدوکی کبی
ولد ابن دخی اسقاط ایدر اب دخی اسقاط

ایدر. حد دخی ایدر دیمکدر. احوال الزوجین.

زوجاتک احوالی لاجل الاختصار بر یرده بیان قابل اولمغین بو اسلوب اوزره ذکر اولندی.

فرعی بر ایله یا فرع ابنله ار.
ربع الور اولمانیجه نصفه دکر.

نصف مالینی زوجک اولدیکی مثال.
زوجه نک ایکی حالنو فی الحال.

زوجاتدن هر برینک ایکیشر حالی واردر. اکر میتک ولدی یا ولد ابنی قالسه هر بری کرک ذکر کرک انثی اول زمانده. زوج ربع. زوجه ثمن الور. اکر هیچ بریسی قالمسه زوج نصف زوجه ربع الور. پس زوجه نک ایکی حالی زوجک ایکی حالنک نصفی اولور فافهم. احوال بنات صلب

فرضله بنت صلبه دکدی همان.
بر بینه نصف وار توغر ثلثان.

ابن صلبی ایدر انی تعصیب.
ذکرک حقی انثیینه نصیب.

بنت صلبیه اکر بر ایسه فرضله اکا نصف دکر اکر بردن زیاده ایسه فرضله مجموعنه ثلثان دکر علی التسویة تقاسم ایدرلر. اکر میتک بر ابنی اولسه بنتی کرک بر کرک اکثر عصبه قلور للذکر مثل حظ الانثیین تقاسم ایدرلر یعنی بر ذکر ایکی انثی حصه سن الور. احوال بنات الابن

الابن. ابن ابن همان ابن صلبی منزله سنده اولمغین بنت ابن لفظی اطلاق اولنوب بنت ابن ابن. و بنت ابن ابن ابن مراد اولنور و هکذا

بنت صلب اولمینجه اوج حالی.
بنت ابنک اولور اوج احوالی.

قالسه بر بنتی بنت ابنی همان.
سدس الور تکمله بولور ثلثان.

ایکی صلبیه یا بر ابنی قاله.
بنت ابنی و دمده ساقط اوله.

بنات ابنک احوالی التی در. اوج حالی بنات صلبک اوج حالی کبیدر. بشرط آنکه هیچ بر بنت صلبیه اولمایه یعنی اکر بر ایسه نصف الور اکر زیاده ایسه ثلثانی الورلر. اکر بر ابن ابن اولسه انی تعصیب ایدوب للذکر مثل حظ الانثیین حصه عصبیه یی تقاسیم ایدرلر. و اوج حال اخراسی اولدر که اکر میتک بر بنت صلبیه سی قالسه بنت ابنی کرک بر کرک زیاده فرضله سدس الور سببی اولدر که بنت ابن همان بنت صلبیه حکمنده در. و آنفا کجدی که بنات صلبیه بردن اکثر اولسه فرضله ثلثانی الورلر ایمدی اکرچه مجموعنه ثلثانی دکرلکن علی التسویة تقسیم اولنمز بلکه بنت صلبیه قوت قرابتی سببی ایله نصف کامل الور. و نصف ثلثانه یتشمکه بر سدس ضم

اولنمق کرکدر. پس بنت ابن اول سدسی آلور مثلا
نصف و ثلثان مجموعنك مخرجی که التیدر التینك
نصفی اوچدر ثلثانی دوردر. ومعلومدرکه اوچ
عددی دورده یتشمکه بر ضم اولنمق کرکدرکه
التینك سدسیدر وبو معنادن تکملة للثلثین
سدس ویرلدی دیو تعبیر اولنور واکر میتك ایکی
صلبیه قزی قالسه انلر ایله بنت ابن ساقط اولور
زیرا فروض بناتك اکثری ثلثاندر پس ایکی صلبیه
ثلثانی احراز ایدیجك بنات ابنه فرض ایله حصه
قالمز واکر میتك بر ابن صلبیسی قالسه ینه
بنات ابن ساقط اولور مسئلة التشبیب
عرف شعراده لفظ تشبیب اشعار اوائلنده
تغزل طریقیله کاه محبوب کاه محبوبه وصفن
ایدوب بوکه مناسب نسنه لر ایراد
ایتمکدن استعمال اولنور کتب لغتده مسطور
اولان اکرچه محبوبه یه اختصاصنی ایهام ایدر.
وسببی اولدرکه قدمای شعرای عرب طائفه
نسایه فرط محبت اوزره اولمغین بو مقوله
اشعاری دائما نسا حقنده دیو کلمشلردر
لکن متاخرین قتنده ایکیسنده دخی
استعمال اولنور وبو فن اربابی عرفنده اشبو
مسئلهٔ مخصوصه نك اسمیدر وجه تسمیه
اولدرکه مقاصد فن اوائلنده بو مسئله‌نك

بو مسئلهٔ طریقهٔ استعار لطیفه اوائلنده کی
تغزلات تشبیه اولنمشدر

اوچ فریقه نظر علی الترتیب.

اوچ بنات الابن دردر تشبیب.

اشبو میت کشیده سی تحتنده اوچ فریق یازیلور.
فریق اول تحتنده بر بری التنده دورت ابن یازیلور
فریق ثانی تحتنده بش ابن یازیلوب فریق ثالث
تحتنده التی ابن یازیلوب. وهر برنده جانب اسفلدکی
اوچ ابن حذاسنده مغایر لونله مثلا سرخله
اوچر بنت یازلمشدر.

میت

فریق اول	فریق ثانی	فریق ثالث
ابن بنت علیا	ابن	ابن
ابن بنت وسطی	ابن بنت علیا	ابن
ابن بنت سفلی	ابن بنت وسطی	ابن بنت علیا
ابن	ابن بنت سفلی	ابن بنت وسطی
	ابن	ابن بنت سفلی
		ابن

پس فریق اولده علیا بنت ابن وسطی بنت ابن ابن
سفلی بنت ابن ابن ابن اولور. و فریق ثانیده علیا
بنت ابن ابن. و فریق ثالثده علیا بنت ابن ابن ابن
اولور وبو ایکی فریقده وسطی وسفلی بالمقایسه

معلوم اولور. ایمدی علیای اول حذاسنده هیچ
بر بنت یوقدر دخی وسطای اول وعلیای ثانی
ایکیسیده برابرلردر دخی سفلای اول ووسطای
ثانی وعلیای ثالث ایکیسی برابرلردر دخی ثالث سفلای
حذاسنده بنت یوقدر

الله اول فریقدر علیا | نصف میراثی بنت صلب آسا

طریقه قسمت اولدرکه علیای فریق اولکه محاذیسی
یوقدر بنت صلبیه حکمنده اولوب فرضله نصف
آلور **بیت**

الله وسطای اول وعلیا
ثانینک سدسی شرکت اوزره ولا

وسطای اول وعلیای ثانی که برابرلردر اول ایکیسی
فرضله سدس آلوب شرکت اوزره تقاسیم ایدرلر
زیرا علیای اول بنت صلبیه حکمنده اولمغله نصف
آلیحق بو ایکیسی بنت ابن اولوب تکملة للثلثین
سدس آلورلر مصراع ثانیده کی ثانیدن لفظی مصراع
اولده کی علیا لفظنک قیدیدر فافهم وتدبر

بعد ازان قالمادی بناته نصیب بوذکر اولنان
بنات ثلاثدن صکره سائر بناته بطریق الفرض
حصه قالمدی زیرا بناتک ثلثاندن زائد فرضی
یوقدر بوراده خود بنات ثلاث سابقه ثلثانی
احراز ایلدی **بیت**

برغلام ایلیه مکر تعصیب
غیر ذات الفروض وسفلایی
یا حذاسندکی یا علیایی

یا علیایی اول غلام کندی محاذاتنده اولان بناتی
تعصیب ایدر مطلقا و فوقنده اولان بناتی تعصیب ایدر
مطلقا بشرط آنکه اول بنات فوقانیه صاحبة
الفرض اولمیه والا فلا. واول غلام کندی محاذاتنده
اولمیوب سفلیه اولان بناتی تعصیب ایدمز
وبو اوچ مصراعک مجموعی کلام واحد اولمغین
بو اسلوب اوزره مصراع سابقدن فصل اولنمشدر
ومحصول کلام مکرکه برغلام بنت صاحبة
الفرضک غیرنی دخی بنت سفلانک غیرنی تعصیب
ایلیه ایمدی یا حذاسنده کی بناتی تعصیب ایلیه
یا فوقنده اولمغله علیا اولان بناتی تعصیب ایلیه
دیمک اولور ایمدی غیر ذات الفروض لفظی تعصیب
لفظنک مفعولیدر. وسفلایی لفظی ذات الفروض
لفظنه معطوفدر وغیر سفلایی دیمکدر مصراع
ثالث محل تعصیبی بیاندر وبو کلام مصراع سابقدن
مستثنیدر. تحقیق المقام. علی وجه التمام. اولدر که
اگر غلام معهود فریق اولدن سفلی حذاسنده اسیه
آنک فوقنده فریق اولدن وفریق ثانیدن اولان
اوچ بنات وجه مشروح اوزره ثلثانی فرضله
احراز ایتدکلرندن صکره باقیسی اول غلام ایله فریق
اولدن سفلی وفریق ثانیدن وسطی وفریق
ثالثدن علیا للذکر مثل حظ الانثیین احماسا
تقاسیم ایدرلر یعنی باقی که ثلثدر بش حصه قلنوب.

غلامہ ایکی حصّه دکر. واوچ بنته اوچ حصّه
یعنی هر بر بنته بر حصّه دکر. وبو غلام محاذاتندن
اشاغده واقعه اولان بنات ثلاث هب ساقطه
اولورلر. واکر غلام معهود فریق ثانیدن سفلی
حذاسنده ایسه بنه کالاوّل فرضله بنات ثلاث
فوقانیه ثلثانی احراز ایدوب بعده باقی یدی حصّه
قلنوب غلامہ ایکی حصّه دکر. وبش حصّه بنات که
فریق اولدن سفلی وفریق ثانیدن وسطی وسفلی در
وفریق ثالثدن علیا و وسطی در انلره بش حصّه یعنی هر بر
بنته بر حصّه دکر. وبو غلام محاذاتندن اشاغه ده
واقعه اولان بر بنت ساقطه اولور. واکر غلام
معهود فریق ثالثدن سفلی حذاسنده ایسه فرض
سابق اخراجندن صکره باقی سکز حصّه قلنوب غلامه
ایکی حصّه دکر. وصاحبة الفرض اولان بنات ثلاث
فوقانیه دن غیری التی بناته التی حصّه یعنی هر بر بنته
بر حصّه دکر. ومعلومدر که صورت اولیده غلام
معهودک تعصیب ایتدوکی بنات باجمعها محاذیه در
زیرا هر بری میتدن مرتبهٔ رابعه ده در وصورت
ثانیه ده وصورت ثالثده اول بناتدن بعضی اول
غلامک حذاسنده وبعضلری اول غلامک
یا بر مرتبه یاخود دخی زیاده جانب فوقنده در
واشبو صورت ثلاثده فریق اولدن علیانی
و وسطی یی وفریق ثانیدن علیانی جانب تحتنده

تحتنده اولان غلاملردن هیچ برسی تعصیب ایده مز. زیرا
بو بنات ثلاث صاحبة الفرضدر. وکو خصوصلرده هب
تنبیه اولنمشدر فتذکر غب ذلک اکر غلام فریق اولدن علیا
حذاسنده اولورسه علیای مذکوره صاحبة الفرض
اولمیوب بلکه غلام مفروض انی تعصیب ایلیوب
لیس مجموع ترکه ایکیسنده للذکر مثل حظ الانثیین
اثلاثا قسمت اولنور. وسائر بنات که جمعا سکز در
هیچ بر شیئه بر وجهله نسنه دکمز واکر غلام فریق
اولدن وسطی حذاسنده اولورسه اوّلا علیای اوّل
بنت صلبیه حکمنده اولمغله فرضا نصف الوب
بعدازان حذای غلامده اولان بنتان که بری
وسطی اوّل. بری دخی علیای ثانی در انلر ایله غلام
بیننده نصف باقی للذکر مثل حظ الانثیین ارباعا
قسمت اولنور سائر بناته بر شی قالمز. ⁖ احوال الاخوات
لابوین والاخوات لاب. اخوات لابوین احوالی
بنتدر واخوات لاب احوالی بدیدر بو ایکی فرقه نک
احوالنی اختصارا بر یرده بیان ممکن اولمغین
زوجاتده کی کبی معا ذکر اولندی.

اخت للوالدین واخت لاب. بنتله بنت ابنه بکر رهب.	

اشبو تشبیهده ایکی اعتبار وار در بری اولدر که طرفاندن
انفراد اوزره ملاحظه اولنه یعنی اخت لابوین وحدها
بلا اخت لاب بنت صلبیه بکیدر واخت لاب کذلک

بلا اخت لابوینی بنت ابنه بکر ز دیمك اولا
یس هر بری واحده ایسه فرضله نصف الور اکثر
ایسه فرضله ثلثان الورلر وبر اخ لابوینی اخت
لابوینی تعصیب ایدر وبر اخ لاب اخت لابی
تعصیب ایدر نته کم بنت صلب دخی بنت ابنی
بویله در بو اعتبار اوزره مشبه ایکیدر ومشبه
ایکیدر وذکر طرفین لف ونشر مرتب ایله در
بری دخی اولدر که طرفان اجتماعی اوزره ملاحظه
اولنه یعنی اخت لابوینله اخت لابك مجموعی
بنت صلبله بنت ابنك مجموعنه بکز ز دیمك
اوله پس اخت لابوینی بر اولوب فرضله نصف
الدقده اخت لاب کرك بر کرك ارتق تکملة للثلثین
فرضله سدس الور واخت لابوینی بردن
ارتق اولوب فرضله ثلثان الدقلرنده لاب اخته
فرضله بر شئ قالمز مکر بر اخ لاب بولنوب لاب
اخنی تعصیب ایلیوب اخت لابوینی فرضندن
باقی للذکر مثل حظ الانثیین تقاسیم ایلیه لر
نته کم بنت صلبله بنت ابن مجموعی بو تفصیل
اوزره در بو اعتبار اوزره لف ونشر بو قدر
وبو بیتده احوال اخواتدن چوق نسنه بیان
اولنمشدر بنات صلب وبنات ابنك احوالی
بتمامها حفظ وضبط اولنیجق اکا قیاسله
معلوم اولور فتدبر

فتدبر	بنت صلب ویا بنت ابن اوله کر عصبه اوله لر بو دم بونلر

اکر میتك بر بنت صلبی قالسه ویا خود بنت ابنی
ویا بنت ابن ابنی قالسه وان سفلت اولمیتك
اختی کرك لابوینی کرك لاب عصبه اولور لکن
اولی ایله ثانیه ساقطه اولور وجهی اشاغده ده
بحث عصباتده ذکر اولنور وبوکا عصبه مع غیره
دیرلر قال علیه السلام اجعلوا
الاخوات مع البنات عصبة صدق رسول الله

ابن صلب وهم ابن ابن ویدر بونلرك هر برینی ساقط ایدر	

	جدده اسقاط ایدر برای امام اخ واختك جمیعنی بتمام

بونلر لفظندن اخت لابوینی ایله اخت لاب مراددر
پس معنای بیت اول اشبو ایکی اخت میتك ابنی ایله
ساقط اولورلر دخی ابن ابنی ایله وان سفل ساقطه
اولورلر دخی میتك باباسی ایله ساقطه اولورلر
دیمك اولور بو مذکورلر ایله اکرچه اخ لابوینی
واخ لاب دخی ساقطه اولورلر لکن بونلر عصبه
قبیلندن اولوب سقوطلری اشاغده ده بحث
عصباتده مذکور اولمغین بو محلده ترك اولندی
جد دخی امام اعظم قدس سره مذهبنجه اخ واخت
لابوینی کرك لاب کرکلرد لام جمیعنی اسقاط ایدر لکن امامین
مذهبنجه اخ واخت لابوینی یا لاب جد ایله ساقطه

اولمزلر بیس جد ایله انلر بینلرنده قسمتك بیانی
وتفصیلی اشاعه ده مقاسمهٔ جد بابنده کلور ان شاء الله
تعالی

ایلر اسقاط اخ لام ولاب

لاب اختی لاب اخی دخی هب

لابوین بر اخ ایله لاب اخ لاب اخت ایکیسی دخی
ساقط اولورلکن اولاد ام ساقط اولمزلر احوال

الام اوجدر

فرعدن وزع ابرسه دن بری بر

اخت واخ دن یا مطلقا ایکی کس

اولیجق سدس الور اودم مادر

اولمسه ثلث کل انا یه دکر

اکر میتك بر ولدی اولسه ویا بر ولد ابنی اولسه هر بری
کرك ذکر کرك انثی ویاخود میتك اخت واخندن
ایکی کمسنه سی اولسه مطلقا یعنی کرك لابوین
کرك لاب کرك لام بو صورتلردن هر برنده ام سدس
الور واکر میتك یا ذکر ویا انثی هیچ بر ولدی
و ولد ابنی اولمسه واخوة واخواتدن ایکی کمسه کسی
اولمسه بر کمسه سی اولسون کرك هیچ اولمسون
بو صورتده ام ثلث کل الور بیت ثانیده اولیجق
لفظی بیت اولك مصراعنه دخی محمول اولور محصول
کلام فرعدن فرع ابندن بری اولیجق اخت واخدن
ایکی کس اولیجق دیمکدر اولمسه لفظی دخی کذلك
ایکی مصراعه محمول اولور بو مذکورلر اولمیجق دیمك
حکمنده اولور فتبصر.

ابایله زوج اولا یا زوجه اوله
سهم ام اوله ثلث ما بقی

ما بقی یعنی بو مذکورلر اولمیجق انا یه ثلث کل دکدوکی
اطلاق اوزره دکلدر بلکه ایکی مسئله مستثنادر
بری اولدر که میتك زوجی وابوینی اوله بری دخی
اولدر که میتك زوجه سی وابوینی اوله بونلردن
هر برنده ام ثلث ما بقی الور یعنی اولا زوج ویا زوجه
سهمنی الوب ام باقینك ثلثنی الور وسهم امدن
باقیی عصوبتله اب الور دلیلی شروح عربیه ده
مستوفی مذکوردر

بونده جد اب کبی دکل دیرلر
کور ابو یوسفی خلاف ایلر

بو ایکی مسئلهده اب مکاننده جد واقع اولسه ام
ثلث کل الور بونده جد اب کبی دکلدر امام اعظم
ایله امام محمد رحمهما قتلرنده لکن ابو یوسف
خلاف ایدوب دیدیکه بو ایکی مسئلهده اب
بونده جد اولسه ام ثلث ما بقی الور ثلث کل الیمز

احوال الجدة الصحیحة جدهٔ صحیحه اولدر که
انك میته نسبتنده جد فاسد قارشمایه زیرا
اکر انکله میت اورتاسنده جد فاسد بولنورسه
اول جدهٔ فاسده اولور

سدس الور جده چون صحیحه اوله
بر واکثر ولی بشرط حذا

جدهٔ صحیحه فرض ایله سدس الور اکر بر اولورسه
سدس یالکوز اکا دکر اکر بردن ارتوق اولوب درجه ده
قربده هب برابر اولمغله متحاذیات اولسه لر جمله سنه
بر سدس دکوب اول سدسی علی التسویه تقاسم ایدرلر

جده لر ساقط اولور ام ایله هب
ابویه ایلر اسقاط اب

جدّه لرك جميعی كرك انا جانبندن اولسون امّ الامّ كبی
وامّ امّ الامّ كبی كرك بابا جانبندن اولسون امّ الاب
كبی وامّ امّ الاب كبی وامّ اب الاب كبی هب بونلر
امّ ايله ساقطه اولورلر ابويّانی يعنی بابا جانبندن
اولان جدّه لری اب اسقاط ايدر لكن امّيّاتی يعنی انا
جانبندن اولان جدّه لری اب اسقاط ايدمز وبالجمله
اول جدّه كه انكله ميّت اورتاسنده اب واسطه
اولمايه انی اب اسقاط ايدمز لكن امّ بويله دكلدر
پس كرك واسطه اولسون كرك اولمسون جميع جدّاتی
اسقاط ايدر تفصيلی شرح شريفده مستوفيدر

بيت
دخی جدّ صحيح ساقط ايدر
ابويّانی غير امّ يدر
ابويّه اولان جدّه لرك

جميعنده جدّ صحيح واسطه در پس انلری جميعاً
اسقاط ايدر لكن بابانك اناسی مستثنادر زيرا
جدّ صحيح انك انتسابنده واسطه دكلدر پس انی جدّ
اسقاط ايدمز غير امّ يدر لفظی ايله مراد بودر

هر نه وجهيله اولسه كر قربی
اولور انكله ساقطه بعدی

بو قاروده سبق ايدن بشرط حذا قيدينك فائده سی
بورادده ظاهر اولور يعنی ميّته قريب اولان جدّه
بعيد اولان جدّه يی اسقاط ايدر هر بری هر نه وجهله
اولورسه اولسون يعنی كرك ابويّه كرك امّيّه دخی اول
قريب اولان كرك وارثه اولسون كرك محجوبه اولسون
قربی وبعدی اقرب وابعدك مؤنثلريدر بيت

بر يه ذات القرابتين اولنجق
بر قرابتلو بيرسی انجق
اندی تضعيف ائمّه دن ثانی
اندی تثليث امام شيبانی

اكر ميّتك ايكی جدّه سی قالوب لكن بری ايكی قرابت
صاحبی اولسه يعنی هم ابويّه وهم امّيّه اولسه مثلا
امّ امّ الامّ اولان جدّه امّ اب الاب اولسه وجدّهٔ
اخری وجدّهٔ ثانيه بر قرابت صاحبی اولسه امّ امّ الاب
اولوب فقط اشبو صورت كبی كه حاشيهٔ صحيفه ده
تحرير اولنمشدر امامين بيننده خلاف واقع اولوب
امام ابو يوسف رح انجق ابدانه نظر ايدوب ايكی جدّه يه
فرضلرنی تنصيف ايدوب برابر تقسيم ايدر امام
محمّد رح جهات قرابته نظر ايدوب فرض معهودی
تثليث ايدوب ايكی قرابتلويه ثلثان بر قرابتلويه
ثلث ويرر پس بو تقديرجه ايكی جدّه دن بری اوچ
قرابت صاحبی وديكر بر قرابت صاحبی اولسه امام محمّد رح
قولنجه فرض معهود تربيع اولنوب اولكی يه ثلاثة
الارباع اخرايه ربع واحد ويريلور انجق وقس علی
هذا اصحاب فروض احوالی بورادده تمام اولدی

العصبات عصبه نك معناسی لغويسندن بحث
بزه لازم دكلدر ٭ عصبه اولكه بعد كل سهام ٭
فضلی اله يوغيسه كلّی تمام ٭ بو فنّ اصطلاحنده مطلقا
عصبه اولدركه اصحاب فرايض سهملرنی الدقلرندن صكره

فضلی یعنی باقیسی آله آکر اصحاب فرایض یوغیسه کلی آله
ومعلوم اولا که عصبه مطلقا ایکی قسمدر. بری
نسبیه وبری سببیه در نسبیه دخی اوچ قسمدر
عصبه بنفسه. عصبه بغیره. عصبه مع غیره در
وجه حصر اولدر که عصبه اگر عصوبتنده غیره
محتاج اولمزسه عصبه بنفسه در اگر محتاج
اولورسه اگر عصوبتنده اکا غیر مشارك اولورسه
عصبه بغیره در والا عصبه مع غیره در **بیت**

نسبی اوچ بنفسه در اگر •
منتسب بی اناث اولورسه ذکر •

نسبی اولان عصبه اوچ قسمدر دیمکدر عصبه
بنفسه اولدر که کندوسی ذکر اوله انثی اولمیه
ومیته انتسابنده انثی داخل اولمیه اگر لفظی مصراع
ثانی قیدیدر بنفسه در لفظی جزای شرطدر **بیت**

فرعی پس اصلی پس بدر فرعی •
صکره جد فرعی طوت بونی مرعی •

عصبه بنفسه دروت صنفدر اولا میتك
فرعیدر یعنی سلسلهٔ ابناسیدر فرعدن مراد انجق
ذکور ایدوکی بیت سابقدن ظاهردر وبو عبارتی
اختیار مقابله ده اصل عبارتی واقع اولدوغیچوندر
ثانیا میتك اصلیدر یعنی سلسلهٔ آبا واجداد
صحیحه سیدر ثالثا بابا فرعیدر یعنی میتك
ابناسیدر رابعا جد فرعیدر یعنی میتك بالابویر

بالابویر عمی ویا بالاب عمی در وعم موصوفك
سلسلهٔ ابناسیدر پس بو اصناف اربعه بیننده

ترتیب مزبور مرعی کرکدر
رتبهٔ قرب ایله اولور اقدم

بویله در قوت قرابت هم
بونده انثی ایله ذکر یکسان

بونده بردر سه قسمی اکله همان

اگر صنف واحددن نفوس متعدده بولنسه رتبهٔ
اقرب اولان اقدم اولور مثلا میتك ابن صلبی
ابن ابنی اوزرینه مقدمدر ومیتك ابی جدی
اوزرینه مقدمدر وقس علی هذا واگر رتبهٔ مساوی
اولورلرسه قوت قرابتی اولان غیری اوزرینه تقدیم
اولنور وقس علی هذا ومعلوم اولا که عصبهٔ
نسبیه نك اشبو اوچ قسمی بیننده تقدما وتأخرا
ترتیب اعتباری یوقدر پس باعث ترتیب یا قرب
درجه در یاخود قوت قرابتدر مثلا میتك
بر بنت صلبیه سی ولابوین بر اختی ولابوین عمی اوغلی
قالسه فرضیتدن صکره باقیسی اخت آلور که عصبه
مع غیره قبیلندندر عم اوغلی وارث اولمز مع هذا
عصبه بنفسه قبیلندندر پس باعث ترجیح رتبهٔ قربدر
عصبه بغیره عصبهٔ نسبیه اقسام ثلثه سنك
ایکنجیسیدر

چار زندر بغیره عصبات
که اخیله بولور بو کونه صفات

بنت وهم بنت ابن وهم اختان
بجدی بربرتذکر ایله همان

عصبه بغیره اناثه مخصوصدر وعددی دورتدر
هر بری اختله عصبه اولور یعنی عصوبتی اخندن اکتساب
ایدر. ایمدی اخوت اخ یا حقیقةً اوله یا حکماً اوله
نته کیم مسئله تشبیهده بجدی اختاندن مراد اخت
لابوین واخت لاب در فرضدر اولمسه اناثه نصیب
عصبه قرداش ایده مز تعصیب معلومدر ذکر اولنان
اربع هر بری بو حال انفرادنده صاحبة الفرضدر پس
بو ضابطه مضبوطه اولمق کرکدر که حال انفرادده
صاحبة الفرض اولمیان اناثی عصبه قرداش تعصیب
ایده مز مثلا بنت عم ابن عم ایله عصبه اولمز وقس
علی هذا عصبه مع غیره اول اقسام ثلثه نک
اوچنجیسیدر

مع غیر اوله کر ایکی انثی
عصبه اولسه لر مع الاخری
بنتله بنت ابنله اختان
بو فقره ده فتوا اولندی بیان

بو دخی اناثه مخصوصدر محصول کلام ایکی انثی که بری
اخت لابوین بری اخت لاب در هر بری یا بنت
صلبیه مقارنتله ویا بنت ابنه مقارنتله عصبه
مع غیره اولور پس عند التحقیق عصبه مع غیره
ایکیدر لکن بحسب الاعتبار دورتدر بری اخت لابوین
مع البنت الصلبیه در بری اخت لاب مع بنت الابن در

در. ولهذا نظمده ایکی انثی دیو تعبیر اولنمشدر. لکن العصبات **بیت**

معتق ومعتقه در سببی.
بونده انثی اولور ذکوری کبی.

اکر عصبات نسبیه دن بری بولنمزسه میتک
یا معتقی ویا معتقه سی عصوبت سببیه ایله
وارثی اولور. عصبات مولی العتاقه. اکر معتق
ومعتقه بولنمزسه انلرک عصبه نسبیه لری
بطریق الولا وارث اولورلر. وترتیب معهود
موجبنجه بعضی تقدیم. وبعضی تأخیر اولنور وبو
حکمدن نسا خارجدر **بیت** بعدذان معتقه نسبیه قریب.
عصباتی اوله علی الترتیب. مصراع اول ثانی ایله
کامل اولور پس معنای بیت معتقک اقربای
نسبیه سندن اولوب عصبه نسبیه سی اوله
ترتیب مذکور اوزره دیمکدر **بیت**

بونده اناثه نسنه یوق قطعا.
لیس شیء من الولا للنسا.

مولای عتاقه کبی طائفهٔ نسادن اولسه وارثه
اولور لکن معتق کبی اکر مقدما وفات ایتمش اولسه
انلردن اولان عصبات نسبیه سی بطریق الولا وارثه
اولمزلر نته کیم پیغمبر علیه السلام بیورمشلردر.
لیس للنساء من الولاء الا ما اعتقن او اعتق من اعتقن
الحدیث. مصراع ثانی ایله بو حدیثه تلمیح اولنمشدر.
وسید شریفک شرح سراجی سنده واندن امثالی

بعض کتابلرده جر ولاء مسئله لرینی تحریر وتصویر
ایتمشلردر. استین انلره مراجعت ایلیه

معتقک کر ایله ابنی اولا
ویردی یعقوب ابینه سدس ولا

ویردی باقیسی ابنه معتقه هب
جد وفاقًا دکل بورادە جواب

برکمسنه وفات ایدوب معتقک باباسنی
وابن صلبیسنی ترک ایلسه ترتیب سابق موجبنجه
ولانک کلی ابنک اولوب بابا محروم اولمق کرکدر
امام ابوحنیفه وامام محمد رحمهما الله قتلرنده
لکن امام ابویوسفدن ایکی قول منقولدر قول اولده
انلره موافقت ایتمشدر قول اخیرده سدس مالی بابایه
باقیسی ابنه ویرر نتکم معتق کندی وفات ایتسه
فرضله سدس بابایه عصوبتله باقی ابنه دکرایدی
ولاء خصوصنی دخی بوکا قیاس ایدر جوابی مطولاتده
مذکوردر بو خصوصده جد اب کبیدر کلدر پس
اکر میتک معتقنک جدی وابنی قالسه جمیع مال
بالاتفاق ابنه دکر

هرکه ذورحم محرمینه اولا
مالک اولدی عتیق اولور قطعا
انیچون اولور ثبوت ولا
تمنه کوره بعضًا او کلًا

بو مسئله مباحث عصباتک تتمه سیدر. ایمدی
کتب شرعیه ده بیان اولنمشدر که برکمسنه ذورحم

18

رحم محرمینه یعنی کندویه قریب نسبی ومحرم اولان
برشخصه مالک اولسه مثلا آبا واجدادی وسلسلهٔ
اولادی واخوه واخواتی کبی وکتب فقهیه ده ذکر
اولنان سائر محارم نسبی کبی کرک ملک اختیاری ایله
مالک اوله کرک ملک اضطراری ایله مالک اوله اول
مملوک فی الحال ازاد اولور واکر مملوک نسبًا قریب
اولوب محرم اولماسه ویا محرم اولوب نسبًا قریب
اولمسه آزاد اولمز بیت اولده کی مالک لفظی
اوزرنده کی مصراعک تتمه سیدر مالک اولنه دیمکدر
پس اول مملوک کلًا ازاد اولور وکل مالی بطریق الولاء
اول مالک الور واکر مملوکک بعضنی اشترا ایتدیسه مثلا
نصفنی کبی اول مملوکک نصفی ازاد اولور ونصف مالی
بطریق الولاء اول مالک آلور تمنه کوره بعضًا او
دیمکدن مراد بودر واکر اشترا ایله اولمیوب
اخر طریقله مالک اولسه اشترا صورتنه قیاس ایله
اولدیغی معلوم اولور

نتکم اوج بناتک ایکیسی کر.
لک ایله ابلرینی شرا ایده لر.

اب وفات ایلدکده فرضی چیقر.
صکره باقیسی اولا ایکی آله لر.

یعنی بر عبدک اوچ عدد بناتی اولوب انلرک ایکیسی مثلا
کبراسی ووسطاسی بابالرینی بروجه اشتراک اشترا
ایدوب کبری اوتوز دینار ووسطی یکرمی دینار ویره
مغایرلرنله یازیلان لک لفظی اکا اشارتدر پس

باباری فی الحال آزاد اولور بعد زان باباری
وفات ایتسه اوّلا اوچ بناته فرضله ثلثان ذکر
بعده باقی یعنی ثلث آخر بطریق الولاء بش جزء اعتبار
اولنوب اوچ جزئی کبرایه ایکی جزئی وسطایه ذکر
یعنی فرضدن اوچ بناتك هر بری حصّه دار در
لکن باقی شرا ایدنلره مخصوصدر

قل سهام ولا لریمی حبسن

اولدی تصحیح مسئله مه دن

ایکی سهم ولا بینده موافقت بالعشر بولنماغین
اختصاراً هر بری عُشرینه تنزیل اولنوب پس ایکی سهم
ولانك مجموعی بش اولوب اول بشدن کبرایه اوچ
وسطایه ایکی ویریلور مغایر لونله یازیلان حبن
لفظی اکا اشارتدر و معلوم اولا که تصحیح مسئله
قرق بشدر مغایر لونله یازیلان مه لفظی اکا
اشارتدر تفصیلی اولدر که اوّلا فرضله ثلثان
بولنماغین اصل مسئله اوچدن اولوب بعده اول
اوچك برنده بشه انقسام اعتبار اولنماغین
اوچ بشه ضرب اولنوب اون بش حاصل اولور
بعده صاحبة الفرض اولان بناتك اعداد رؤسی
اوچ ایله سهماری اون بینده مباینت اولمغین اوچ اون
بشه ضرب اولنوب قرق بش حاصل اولور اگر اوّلا
اوچ اوچه ضرب اولنوب بعده حاصل ضرب طقوزدر
بشه ضرب اولنسه ینه قرق بش اولور بودخی وجه

وجه وجیهدر نته کم فن حساب الیمنا سبتی اولان
اذکیایه خفی دکلدر و بوکه مسئلهٔ دیناریه دیرلر
بنات ثلاثنك ایکیسی شرا ایتدکلرنده صکره باباری
جنون مطبق ایله مجنون اولسه اولشرا ایدنلر باباری
ولیلری اولوب ولایة بابالرینه تزویج زوجه یه
قادره اولورلر شراده داخله اولمین بنت
اخری انلرك خلافیدر و بومسئله نوادردن
اولمغین متن سراجی شراحنه نقلیله اولنوب
استطراداً بو محلده کتب اولندی **باب**
الحجب حجب لغتده منعدر و اصطلاحده
شخص معیّنی میراثدن یا کلاً و یا بعضاً منعدر **بیت**

حجبی بل ایکی قسم ایدوب آنی •

حجب نقصانی حجب حرمانی •

حجب ایکی قسمدر بری حجب نقصاندر بری حجب حرماندر
اوّل بر صاحب فرضی سهم اکثردن حجب ایدوب
سهم اقلّه اندرمکدر پس بالکلیه محروم اولمز بلکه
حصّه سی کثیر ایکن قلیل اولور ثانی وارثی میراثدن
بالکلیه محروم ایلمکدر نته کم مثاللری ذکر اولنور
اندن منفهم اولور
بش نفر وارثه ایدر نقصان •

ام لاب اخت و بنت ابن زوجان •

حجب نقصان ایله محجوب اولان ورثه دن بش کسنه در
بری امدر که سهمی ثلث ایکن ولد ایله یا ولد ابن ایله
یا خود اخوه و اخواتدن ایکی کس ایله سدسه محجوب اولور

بری لاب اخت درکه سهمی نصف ایکن بر اخت
لابوینی ایله تکملة للثلثین سدسه محجوبه اولور
بری بنت ابن درکه سهمی نصف ایکن بر بنت
صلبیه ایله کذلك تکملة للثلثین سدسه محجوبه اولور
ایکیسی دخی زوج وزوجه درکه سهملری نصف
وربع ایکن فرعله یا فرع ابن ایله زوج ربعه زوجه
ثمنه محجوبه اولور هر بری سابقا تفصیل اولنمشدر

اولدی حرماندن بری بر فوج

اب وام بنت وابن وزوجه وزوج

حجب حرمانه قیاس ایله وردن ایکی فرقدر بری اولدر که
هرکز حجب حرمانله محجوب اولمیه وبونلر التی کمسنه
درکه مصراع ثانیده بر بر ذکر اولنمشدر اشبو
التیدن بری هیچ بر وارث حجب حرمانله حجب ایدمز
بری دخی اولدر که حجب حرمانله کاهی محجوب اوله
کاهی اولمیه نته کم بو بیتلرده بیان اولنور

کا محروم وکاهی ادن محل

ایکی اصل اوزره در بو در اول

کیمکه بر کسله میته منسوب

اوله اولکس قلور انی محجوب

فرق اولك اکثری اصحاب فرایضه مخصوصدر
نته کم اول التی نك سوی الابن هر بری صاحب
فرضدر فرق ثانینك اکثری اعم در صاحب فرض
اولور پس معلوم اولا که فرق ثانیده اولان

اولان حجب حرمان ایکی اصل اوزره مبنیدر اصل
اول اولدر که هر کمسنه که میته انتسابی بر شخص
وساطتی ایله اوله اول شخص اول کمسنه یی حجب ایدر
مثلا میتك ابن ابنی اول واسطه اولان ابنی ایله
محجوب اولور بیت ثانی بتمام بیت اولك آخرنده
اولان بودر اول لفظنه مربوط اولوبانك
شرحیدر پس ایمدی معنای مجموع اصل اول اولدر که
شو یله شو یلکه اوله دیمکدر **مصراع**
ام واولاد ام دکل بو یله • یعنی بو ضابطه دن
اشبو صورت مستثنادر که اولاد امك
میته انتسابی ام وساطتی ایله ایکن ام ایله
محجوب اولمزلر بلکه ام ایله وارث اولور
دلیلی شروح عربیه ده مفصلا تحقیق وبیان
اولنمشدر **مصراع** ثانی الاقرب فالاقرب اوله
یعنی اصل ثانی اولدر که الاقرب فالاقرب اعتبار
اولنوب رتبه میته اقرب اولان ابعدی حجب ایلیه
اول اقرب یا واسطه ابعد اوله یا اولمیه
هب یکساندر وبو معنی بو قاروده عصبات
بحثنده رتبه قریله اولور اقدم .. مصراعنده
مذکوردر وبو اصلله حجب عصباتده اولدوغی کبی
اصحاب فرایضده سبب ارث متحد اولدوغی
یرده اولور مثلا جده ابویه ام ایله محجوبه اولور
مع هذا ام واسطه انتساب دکلدر واکر جده

ابن ابنی ابنی ایله

اُمِّ اُمّ اولورسه انك ام ایله حجبنده ایکی امّیمی
جمع اولمش اولور ارثدن منع اولنسه برکس کر
هیچ برحجبی ایدمز دیرلر

نقض ایدر دیدی بعض صحبتنی
ثنیك محجوب ایدر فموحجبی

ارثدن منع اولنان کیمسنی
هیچ بر وارثی هیچ بر حجبله یعنی نه حجب نقصانله
و نه حجب حرمانله حجب ایدمز منع ایله مراد یوقاروده
ذکر اولنان موانع اربعه دن بری ایله محروم
اولمقدر حجب طریقی بو ضابطه دن خارجدر
فافهم بعض صحبتدن مراد که عبدالله ابن مسعود رضی
الله عنه حضرتلریدر بویوردیلر که ممنوع مذکور اگرچه
حجب حرمانله حجب ایتمز لکن نقصانله حجب ایدر
و معلوم اولا که ممنوع اولمیوب لکن یا حجب حرمانله
و یا حجب نقصانله ایله محجوب اولان فموحجبی ایدر
یعنی هم حجب نقصانی ایدر هم حجب حرمانی ایدر پس حاجب
طرفنده ایکی احتمال محجوب طرفنده ایکی احتمال
اولوب بر برینه ضربله دورت صورت حاصل
اولور هر برینك مثالی مرحوم مبرور کمال پاشازاده
شرحنده مسطوردر تفصیلاً بلمك استین اکا
مراجعت ایلیه

باب مخارج الفروض

سابقا ذکر اولنان فروضی بیرمی المستحقین تقسیم
و توزیعده مخارج بلمکه احتیاج اولمغین بو محلده
بیان اولندی • تعریف مخرج کسر اول عدددر که

درکه اول کسر اول عدددن واحد صحیح اوله
مثلا ربع کسرینك مخرجی اربعه در زیرا اربعه دن
ربع واحد صحیح اولور سائر اعداده بو معنی میسر
دکلدر زیرا یا واحد اولمز یا صحیح اولمز تعریف لفظ
مخرج کسر اول عددك اقلیدر که اول کسر اول
عدددن صحیح اوله مثلا ربع کسری اربعه دن
و ثمانیه دن و سائر اضعاف اربعه دن ذهب
صحیح اولور لکن عددلرك اقلی که اربعه در مخرج
ربع اولا اولور پس معلوم اولا که سیّد شریفك
شرح سراجیسنده و کمال پاشازاده نك کندی
متنی شرحنده مخرج کسر تعریفنده أَقَلُّ عَدَدٍ
یکون ذلك الکسر منه واحداً صحیحاً قوللرنده
خلل واردر زیرا یا اقل لفظی یا واحد لفظی
زائددر تفصیل سابقی فهم ایدنه خفی دکلدر
علم حسابده نظام نیسابورینك شمسیّه سنده
و ریاضیینك استیعاب نام کتابنده تعریف
بو عبارتله واقعدر اولمشدر المَخرَجُ اقلّ عددٍ
یصحّ منه الکسر انتهی ارباب انصافه خفی دکلدر
که بو عبارت مُدَّعامزه شاهد قویدر

مخرج فرض اولور تسمیسی همان
ایکیدر نصفك اولسه هب وجدان

مقدّما ذکر اولنمش ایدی که فروض مقدره التی در
و ایکی نوع عدد • نوع اول نصفدر • ربعدر • ثمندر •

نوع ثانی سدسدر ثلثدر ثلثاندر ایمدی بو التی
کسردن هر برینك مخرجی کندینك سمیسی یعنی همنامی
اولان عدددر مثلا ثلثك ثلاثه در وربعك
اربعه در پس سمی اولمق حروف اصولده اشترا کله
اولور لکن بو معنی نصفده تخلف ایتمشدر زیرا
مخرجی اثناندر ولهذا مستقلا ذکر اولنمشدر
و بو معنی کسور مفرده ده جاریدر اولسه هب وحدان
کلامی اکا اشارتدر وحدان ضم واو ایله واحدك
جمعیدر او کسرلر مفرد اولسه دیمکدر

برنجه اولسه نوع واحددن

مخرج ایت اکثر مخارجی سن

اکر کسر مفرد اولمیوب متعدد اولورسه بونده
ایکی احتمال واردر بری اولدر که تعدد نوع واحددن
اوله مثلا بر بنت صلبیه زوجه قالوب مسئله ده
نصف ایله ثمن جمع اولمق کبی نوع اولدن دخی ایکی
ولد ام ایله ام قالوب مسئله ده ثلث ایله
سدس جمع اولمق کبی نوع ثانیدن بونلرك هر برنده
مخرج اول جمع اولان مخرجلرك اکبریدر ایمدی
مسئله اولی ده چونکه مخرج نصف ایکی مخرج ثمن سکزدر
پس مخرج مجموع سکز اولور ومسئله ثانیده مخرج
مجموع التی اولور وقس علی هذا بری دخی اولدر که
تعدد ایکی نوعدن اجتماع ایله اوله پس بو احتمالده
نوع اول فروضنك مخرجلری اصل اعتبار اولنیوب

اولنیوب وبونلردن هر بری نوع ثانی فروضنك
مخارجی ایله یا کلا ویا بعضا قرین اعتبار اولنمغله
صور اجتماع واختلاط اوچ قسم اوزره اولور وبو
اقسام ثلثه نك مخارجی اشبو ابیات آتیه ده ایراد
اولنور فافهم

نوع اولدن اولسه نصف ثمن
بعض ویا کل ثانی ایله قرین

هر برینك ذی ولدی مخرجی هب
ربع اولورسه قرین مخرجی ب

ثمن اولورسه قرین ثانی کر
کذا اولور مخرجی انك دیرلر

نوع اولدن نصف اکر نوع ثانیدن یا بعضله ویا
کل ایله قرین اولسه مجموعك مخرجی التی اولور دخی
نوع اولدن ربع اکر نوع ثانیدن یا بعض ویا کل ایله
قرین اولسه مجموعك مخرجی اون ایکیدر دخی
نوع اولدن ثمن اکر نوع ثانیدن یا بعض ویا کل ایله
قرین اولسه مجموعك مخرجی یکرمی دورت اولور
و بو اوچ مخرجه مغایرلونله یازیلان ذی ب
لفظی و یب لفظی ایله رمز واشارت اولنمشدر
بو ترتیب اوزره وابیات ثلاثه نك معناسی
اشبو تفصیلدن معلوم اولور

باب العول

عول لغتده میل الی الجور معناسنه کلور دخی غلبه
معناسنه کلور دخی رفع معناسنه کلور
حضرت سید شریف قدس سره اللطیف

زیرا نصفك مخرجی ایکی ثلث ایله
ثلثانك مخرجی ثلثه دندر
ایکی ایله ثلثه داخلدر
انتهی منه

وکذ لفظی ایله

معنای اخیر اصل اولوب بو فنده استعمال اولنان
عول لفظی اشبو معنای اخیردن منقول اولمه سن
ترجیح ایدر | تنك کلدکده مخرج ایله زیاد
نیجه اجزاکه عول اولور اکا آد

بر مسئله ده قواعد سابقه موجبنجه مخرج
فروض استخراج اولندقده مجموع فروض مخرجدن
زیاده کلسه تنك کلدکده مخرج دیمك اندن
عبارتدر هر نه مقدار لازم اولورسه اوده کلو
زیاده ایتمك کرك مثلا بر خاتون وفات ایدوب
زوجنی ولابوین ایکی اختنی ترك ایلسه نصف وثلثان
جمع اولوب مسئله نك مخرجی آلتی اولور لکن
آلتی نك نصفی که اوچدن وثلثانی که دورتدر
مجموعی یدی اولور ایمدی اصل مسئله مخرج
مذکور موجبنجه آلتیدر اعتبار اولنوب اکر زوجه
نصفی یعنی اوچ بالتمام ویریلورسه اختانه اوچ قالوب
فرضی بر اکسك اولور واکر اختانه ثلثانی یعنی دورت
بالتمام ویریلورسه زوجك فرضی بر اکسك قالور
اویله اولسه مسئله آلتیدر یدی یه عول ایدوب
بر جزء زیاده اعتبار اولنور لکن زوج یدی ده اوچ آلتینك
نصفنی آلور واختان یدی ده آلتی نك ثلثانی آلور
بو طریقله قسمت درست اولور هر صاحب فرض
سهمنی نقصان اوزره آلمش اولور ولکن بجنس سهامهم
فافهم وتدبر
بیت
یدیدر جمله ذکر اولان مخرج

مخرج | دوردی عول | ایلمز اوده بحدج
مخارج فروض جمعا یدیدر زیرا فروض ستهٔ مذکوره
نك مخارجی بشدر نصفك ایکیدر ثلث ایله ثلثانك
شرکت اوزره اوچدر ربعك دورتدر سدسك
آلتیدر ثمنك سکزدر بونلر حال انفرادده در وحال
اختلاط نوعینده سابقا ذکر اولندوغی اوزره بونلر
اوچ مخرج که بری آلتی وبری اون ایکی وبری یکرمی دورتدر
اشبو مخارج ثلثه دن اول یعنی آلتی ایله سدس مخرجی
آلتی متلازم اولمغین ایکی آلتی بر مخرج اولدی
پس باقی ایکی مخرجله یوقاروده عی بش مخرجی بریره
جمعله یدی مخرج حاصل اولدی ایمدی بونلرك دوردی
که ایکی دخی اوچ دخی دورت دخی سکزدر هیچ
بریسی عول ایلمز وبونلره مغایر لونله یا زیلان بحدج
لفظیله اشارت اولنمشدر
بیت
ده دك مطلق اولدی عائل **دب** | یعنی تك تك جفت جفت
یزه دك تك تك اولدی واصل **یب**

یدینك دوردی اخراج اولندقده عول ایده جك
اوچ مخرج قالور که بری آلتی بری اون ایکی بری
یکرمی دورتدر اولا آلتی اونه وارنجه عول ایدر مطلق
یعنی هم تك تك عول ایدر هم جفت جفت عول ایدر
پس یدی یه عول ایدر نتکیم بر خاتون وفات ایدوب
زوجنی ولابوین اختانی ترك ایتدوکی دخی سکزه
عول ایدر نته کم زوجنی ولابوین اختانی ولام

براختنی ترك ایدوكی كبی دخی طقوزه عول ایدر
نته كم زوجنی ولابوین اختانی ترك ایدوكی كبی
دخی اونه عول ایدر نته كم زوجنی ولابوین اختانی
ولام اختانی وامتی ترك ایدوكی كبی التی
عددنك واون عددنك مغایرلونله یازیلان دب
لفظی ایله ود لفظی اشارت اولنمشدر ثالثا
اون ایكی اون یدی یه واربجه عول ایدر لكن تك تك
عول ایدر انجق پس اون اوچه عول ایدر نته كم
بركشی وفات ایدوب زوجه سنی ولابوین اختانی
ولام براختنی ترك ایدوكی كبی دخی اون بشه
عول ایدر نته كم زوجه سنی ولابوین اختانی
ولام اختانی ترك ایدوكی كبی دخی اون یدی یه
عول ایدر نته كم زوجه سنی ولابوین اختانی
ولام اختانی وامتی ترك ایدوكی كبی اون
ایكی عددنك واون یدی عددنك مغایرلونله یازیلان
یب ایله یز اشارت اولنمشدر وبو محلده جفت
جفت عول لفظی میسر دكلدر **بیت**

دفعهٔ عولله چكد اوله كد
لا اوله دیدی صاحب امجد

ثالثا یكرمی دورت یكرمی یدی یه عول ایدر بوندن زائد
وناقصه عول ایتمز نته كیم بركشی وفات ایدوب
زوجه سنی وبنتانی وابنی وامتی ترك ایدوكی كبی
بوكا مسئلهٔ منبریه دیرلر زیرا حضرت علی رض

رض كوفه ده منبر اوزرنده بو مسئله دن سوال
اولندقده بالبداهه بو وجهله جواب بیوردیلر سائل
متسلی اولمیوب پس الیس للزوجة الثمن دیوب
یعنی زوجه نك حقی ثمن دكلمیدر ایمدی زوجه یه
یكرمی یدیده اوچ ویریلجك حق موروثی تمام ویرلمش
اولمز دیوجك حضرت علی كرم الله وجهه فی الحال الجواب
سوروب صار ثمنها تسعا دیدی یعنی زوجه نك
حقی سكزده برایكن بو مسئله ده طقوزده بر اولدی
دیدی وجهی اولدركه یكرمی دورتدن اوچ سكزده
بر اولور یكرمی یدیدن اوچ طقوزده بر اولور پس
منبر اوزرنده علی الفور اشبو جواب صوابی اثناء خطبه ده
ادا بیوروب ینه خطبه یه مشغول اولیجق حاضر اولنلر
امیر المؤمنین علی رضی الله حضرتلرینك ذكا وفطنتنه
عجبه قالدیلر انیچون منبریه تسمیه اولندی پس معلوم
اولا كه حضرت ابن مسعود رض یكرمی دورتده اوتوز
بره عولی جایز كوردی وجهی اولدركه ابن مسعود رضی الله
قتنده ارثدن ممنوع اولان كمسنه حجب نقصان ایله
حجب ایلر پس بركسنه وفات ایدوب زوجه سنی وامنی
ولابوین اختانی ولام اختانی وابن محرومنی ترك
ترك ایلسه ابن محروم اكرچه وارث دكلدر
لكن زوجه یی ربعدن ثمنه حجب ایتمكله مسئله
یكرمی دورتدن اولوب اوتوز بره عول ایتمشدر نته كم
اشبو ورثه نك سهامی جمع اولنسه اوتوز بر اولور

زوجه ام اخیاف لابوین اخیار لام ابن محروم

وبو مسئله عند الجمهور اون ایکیدن اولوب
اون یدی یه عول ایدر زیرا ابن محروم عدم حکمنده
اولمغله حجب ایتمجک سهم زوجه ربع اولور پس
اصل مسئله اون ایکیدن اولور ومعلوم اولا که یکرمی
دورت عددنده دخی یکرمی یدی عددنده دخی اوتوز بر
عددنده مغایر لونله یازیلان کذ دخی حکذ دخی لا
لفظلری ایله اشارت اولنمشدر ومعلوم اولا که اشبو
مخارج ثلثه ده صور عول بو مقدار اولوب زائد وناقص
اولمادوغنه دلیل ذکر اولنان فروض مقدره نک
اجتماع صورتلرینی کما ینبغی تتبع واستقرادر فصل
فی معرفة التماثل والتداخل والتوافق والتباین
بین العددین مطلقا کسور غیر مفرده لسط
اولنوب مصاحه رد اولنماسی مراد اولندقده اشبو
دورت نسبته کمال احتیاج وارد ر پس ذکر اولناجق
باب تصحیحه واننک امثالی بعض اشیایه اصل ومبنی
اولمغین انلره مقدم اولمق اوزره بو نسبتلری
مصنفین بو محلده یازه کلمشلر **بیت**
کر برابر اولور ایسه عددان .
نامی اننک تماثل اولدی همان .
ایکی عدد بیننده اولان نسبت دورت احتماله منحصردر
احتمال اول تماثلدر که اول ایکی عدد برابر
اولمقدر مثلا ثلاثه ایله ثلاثه کبی وبو احتماللده
کوکدکرا ایکی عدد ایکی محلده یعنی ایکی معدود ضمننده

ضمننده معتبر اوله والا ثلاثه عددی بلا محل ایکیسی اولمز
سائر اعداد دخی هب بویله در پس برابرلک بولنمز
عد اولنسه اقل ایله اکثر .
بل تداخل اولنسبته دیرلر .
احتمال ثانی تداخلدر که اول عددانک اقلی ایله اکثری
عد وافنا اولنمقدر مثلا ثلاثه ایله سته کبی
وثلاثه ایله تسعه کبی وقس علی هذا بو احتماللده
وایکی احتمال آتیده عددانک ضمن معدودده اولمق
لازم دکلدر **بیت**
کر اقل ایتمز ایسه اکثری عد
بل ثالث ایدرسه مثل محکم
مخرج جزء وفق اولدی بهمان .
احتمال ثالث
بونده پس دیعله توافق وار .
توافق در تحقیقی تفصیله محتاجدر . ایمدی
عددانک اقلی ایله اکثری عد وافنا اولنیوب
بلکه بر عدد ثالث ایکیسنی عد وافنا ایدرسه
اول عدد ثالث فنی کسرک مخرج اولورسه اول
عددان بیننده کی نسبت اول کسر ایله موافقتدر
مثلا سکز ایله یکرمی عددانی کبی که اقلی ایله
یعنی سکز ایله اکثری یعنی یکرمی عد وافنا اولنمز بلکه
عدد ثالث که بو محلده دورتدر انکله هم سکز
هم یکرمی عد وافنا اولنور پس دورت عددی
مخرجی اولان کسر که ربعدر جزء وفق ربع اولوب سکز ایله
یکرمی بیننده نسبت موافقت بالربع دردینلور .

معلوم اولا که بین العددین موافقت وار ایدوکی
وفقی کسر ایله ایدوکی یعنی جزء وفقی بلمه نك طریقی
اولدر که عدد اقل عدد اکثردن اسقاط اولنه یا مرة
واحدةً ویا مرارًا متعددةً تا اکا دکین که اکثردن
باقی اقلدن اقل اوله زیرا اولباقی اقله مساوی
اولورسه نسبت تداخل ایدوکی ظاهر اولور
واقلدن اکثر ایسه عمل ناقص اولوب اول اقلی اول
باقی اکثردن ینه اسقاطه احتیاج وار ایدوکی
ظاهر اولور بعده عکسنه رجوع اولنوب
اول باقی اول اقلدن اسقاط اولنه دخی لدی
الحاجه بو منوال اوزره بری برینه رجوعله اسقاط
اولنه تا اکا دکین که اسقاط اولنان عدد محل اسقاطی
تمام عد وافنا ایدوب هیچ باقی قالمیه پس اول
عد وافنا ایدن عدد سابقا عدد ثالث دیدوکمز
اولور مثال یوز اون عددی ایله التمش سکز عددی
بینلرنده توافق وارمیدر وارسه جزء وفق نهدر دیو بلمك
مراد اولنسه کرکدر اولا اقل یعنی التمش سکز اکثردن
یعنی یوز اوندن اسقاط اولنه پس قرق ایکی قالور
ثانیا رجوع اولنوب قرق ایکی دخی التمش سکزدن
اسقاط اولنه یکرمی التی قالور ثالثا رجوع اولنوب
یکرمی التی دخی قرق ایکیدن اسقاط اولنه اون التی
قالور رابعا اون التی یکرمی التیدن اسقاط
اولنه اون قالور خامسا اون دخی اون التیدن

دن اسقاط اولنه التی قالور سادسا التی اوندن
اسقاط اولنه دورت قالور سابعا دورت دخی
التیدن اسقاط اولنه ایکی قالور وظاهردر که
ایکی دوردی عد وافنا ایدر پس عدد ثالث بورادا
ایکی عددی اولور وجزء وفقی بونلرده نصف اولور
پس یوز اون عددی ایله التمش سکز عددی بینلرنده
نسبت موافقت بالنصف اولور وقس علی هذا
ومعلوم اولا که اولدی چهار کلامنده اولدی
لفظنك همزه سی وصل اولنمایوب بلکه قطع ایله
اوقنمق کرکدر دخی وفق لفظنده کی ساکن یعنی فا
وقاف امتداد اوزره اوقنوب ساکن واحد حکمنده
اوقنمامق کرکدر والحاصل قاف متحرك فرض اولنسه
وفق لفظی اول مرتبه اکلنمکله ادا اولنه کما لا یخفی

ایکیده نصفله توافق اولور

بویله هم عشره دك تناسق اولور

بعد زان ثالث اولسه یج مثلا
۱۳

جزء وفقی اوره اوجده برجزء اولا

اکر عدد ثالث ایکی اولسه موافقت بالنصف
واقع اولور اوج اولسه موافقت بالثلث
واقع اولور بو وجه اوزره ترتیبله تناسق
معتبر اولوب اول عدد ثالث اون اولسه
موافقت بالعشر واقع اولور پس معلوم اولا که
نصفدن عشره دك اعتبار اولنان کسور که

جمعا طقوزدر بونلردن هر برینك ازاسنده لفظ
مفرد وضع اولنمشدر و بونلره کسر منطوق دیرلر
و بونلردن ماعداسنه کسر اصم دیرلر و آنلر
ازاسنده الفاظ مفرده وضع اولنمامشدر پس
الفاظ مرکبه ایله تعبیر اولنور مثلا جزء من احد عشر
جزءا دیو تعبیر اولنور معناسی اون بر بلوکده بر بلوکی
دیمکدر وقس علی هذا پس عدد ثالث اون اوچ
اولسه اندن مغایر اولنله یا زیلان نیچ لفظیله
تعبیر اولنمشدر اورادہ موافقت بجزء من ثلثة عشر
جزءا واقع اولمش اولور بو ذکر اولنان خصوص لسان
عربیده در لسان ترکیده کسرلرك ایکی صنفی دخی
الفاظ مرکبه ایله تعبیر اولنور

اکثر اولمز ایسه عددلر ایله تمام

اولدی اول نسبته تباین نام

احتمال رابع تباین در اول ایکی عددك اقلی اکثرنی
عد و افنا ایتمدوکندن ماعدا وجه مذکور اوزره
عد و افنا ایدر بر عدد ثالث دخی بولنمامقدر مثلا
اوچ ایله بش عددلری کبی بو بیتده عددلردن مراد اعم در
کرك جانب واحددن اولسون کرك رجوع مذکور ایله
جانبیندن اولسون لفظ اکثر دخی بویله در **باب**
التصحیح مراد مسائل فرایضی صحیح قلمقدر ایمدی
تصحیح اولندقده سهام ورثه‌یی اخذ ایدرسن شول
عددك اقلندن که اول عدددن اخذ سهام

م اولندقده هیچ بر وارثك سهمنه کسر کلمیه والحاصل
ورثه کسوردینه مخرج صحیح تحصیل ایتمکدر فافهم

یدی اصل اوزره مبتنی تصحیح

اکله هر برسین بو وجه صحیح

سهم و رأس آره سنده اوچدر اصول

رأس و رأس آره سنده چاردر اوك

بو فن موجبنجه تصحیح یدی اصل اوزره در یدینك اوچی
مخارج فروضدن اخذ اولنان سهام بینی ایله ورثه‌دن
اخذ اولنان رأس بینده اولور و یدینك دوردی
ورثه‌دن بر صنفك رؤسی ایله صنف آخرك رؤسی
بینده اولور والحاصل اصول ثلاثه بین السهام والرؤس
اعتبار اولنور و اصول اربعه بین الرؤس والرؤس
اعتبار اولنور کما سیأتی. الاصول الثلثة واقعة
بین السهام والرؤس. یعنی سهام و رؤس بینده معتبر
اولان بونلردر که اصول ذکر اولنور

اوجدر اول سهام کل فریق
بی کسر قسمت اولنه تحقیق.

یوقدر ضربه حاجت انده هم
نته کم ایکی بنت ایله ابوان.

اشبو اصولك اولی استقامتدر یعنی هر فریقك سهامی
رؤسنه قسمت اولندقده صحت وجهی اوزره اولوب
کسر لازم کلمیه و بو استقامت اعم در تماثل ایله اولور
نته کم ظاهردر دخی تداخل ایله اولور بشرط آنکه
عدد رؤس سهامنده داخل اوله اگر عکس اولورسه آتی

توافقه ارجاع ایتمشلردر بو استقامت صورتلرنده
هرکز ضربه حاجت یوقدر نته کم برکشی وفات ایدوب
ایکی بنتنی وابنی وامنی ترك ایتدوکی کبی کم مسئله
التی سهمدندر هم تصحیحی التیدندر بو مسئله ده بنتان
التی سهمدن دورت سهم آلور بونده استقامت
تداخل ایله در واب وام هر بری بر سهم آلور بونلرده
استقامت تماثل ایله در حقا که نه لطیف
مثالدر که استقامتك ایکی طریقنی شامل‌در

فافهم	ثانیا بر فریقه کسر کلسه
اسهمی رؤسه موافق اوله	
	ایله تصحیح انی بو وجهله سن
وفق عدد رؤسی مسئله دن	
	اصلنه ایله ضرب عادله ده
جمله اصل وعوله عائله ده	
	جواب وام بنات عشر همان یا جو زوج وبنات ست ابوان

اصل ثانی توافقدر یعنی بر فریقك رؤسنه سهامی
قسمت اولندقده کسر لازم کلوب لکن بین
السهام والرؤس توافق اوله بو صورتده مسئله
یا عادله اوله یا عائله اوله اما اولکه عادله‌در
طریق تصحیح اولدر که عدد رؤسك وفقی اصل مسئلیه
ضرب اولنه نته کیم برکشی وفات ایدوب
ابنی وامنی واون عدد بناتنی ترك ایتدوکی کبی کم مسئله

مسئله التیدندر بناتك سهامی ثلثان که دورتدر
عدد رؤسلرینه یعنی اونه مستقیم اولمیوب
لکن دورت ایله اون بیننده موافقت بالنصف
واردر پس عدد رؤسك وفقی یعنی نصفی که بشدر
اصل مسئله یه یعنی التی یه ضرب اولنوب اوتوز
حاصل اولور ایمدی تصحیح مسئله اوتوزدن
اولور اندنصکره اب وام دن هر بری
ایچون که اصل مسئله دن بر سهم وار
ایدی مضروب سابقه یعنی بشه ضرب اولنوب
یکرمی حاصل اولور ایمدی اون عدد بناته
یکرمی درت پس هر بر بنته ایکی درت واما ثانیه که
عائله در طریق تصحیحی اولدر که عدد رؤسك
وفقی مسئله نك اصلی ایله عولنك
مجموعنه ضرب اولنه نته کیم بر خاتون
وفات ایدوب زوجنی وابنی وامنی والتی عدد
بناتنی ترك ایتدوکی کبی که مسئلنك اصلی اون
ایکیدندر اون بشه عول ایتمشدر
بناتك سهامی سکز ایله عدد رؤسلری التی بیننده
موافقت بالنصف واردر پس عدد رؤسك
وفقی یعنی نصفی که اوچدر اصل وعول مجموعنه
یعنی اون بشه ضرب اولنوب قرق بش حاصل اولور
ایمدی تصحیح مسئله قرق بشدن اولور اندن
صکره هر فریقك اون بشدن نصیبی مقداری

مضروب سابقه يعني اوجه ضرب اولنسه اول
فريقك نصيبي مقداري حاصل اولور ايمدي
تصحيحدن يعني قرق بشدن زوج طقوز اب التي
ام التي فرقه بنات يكرمي دورت آلور پس
هر بربنت دروت آلور كما لا يخفى وبيت ثاني
آخرنده كي مسئله دن لفظي بيت ثالث اولنده كي
اصلنه لفظنه مربوطدر مسئله دن اصلنه
ضرب ايله ديمكدر عادله ده يعني مسئله ده
اكر عول يوق ايسه واصل وعولك جمله سنه
ضرب ايله ديمكدر عائله ده يعني اكر مسئله ده
عول وار ايسه فتدبر

ثالثا بر فريقه كسر كله

اسهمي رؤسه مباين اوله

كل عدد رؤسي ضرب ايله
اصله انجق يا اصلله عوله

همچو زوج ام واوج لام اخوات
يا اوله زوج وبش لاب اخوات

اصل ثالث تباين در يعني بر فريقك رؤسنه
سهامي قسمت اولندقده كسر لازم كلوب نسبت
تباين اوله بونده دخي مسئله يا عادله اوله
يا عائله اوله. اما اولي بو وجهله تصحيح اولنور كه
عدد رؤسك كلي اصل مسئله يه ضرب اولنه
نته كيم برخاتون وفات ايدوب زوجني وامني

29

وامني واوج عدد لام اخواتني ترك ايدوكي
مسئله التي دندر لام اخواتك نصيبي ايكي در عدد
روسي اوچدر بينلرنده تباين واردر پس اوچ التي يه
ضرب اولنوب اون سكز حاصل اولور بعده التي دن
حصه زوج كه اوچدر وحصه ام كه بردر وحصه
اخوات لام كه ايكيدر هر بري مضروب سابقه يعني
اوچه ضرب اولنوب زوج ايچون طقوز ام ايچون
اوچ اخوات لام ايچون التي حاصل اولور اما ثانيه
بو وجهله تصحيح اولنور كه عدد رؤسك كلي مسئله نك
اصل وعولك مجموعنه ضرب اولنه نته كيم
برخاتون وفات ايدوب زوجني وبش عدد لاب
اخواتني ترك ايدوكي مسئله التي دندر
يديه عول ايتمشدر پس اخواتك سهامي دوردر
سهام ورؤسلري بينلرنده مباينت واردر ايمدي
بش يدي يه ضرب اولنوب اوتوز بش حاصل اولور
پس تصحيح اوتوز بشدن اولور بعده يديدر حصه
اخوات كه دوردر وحصه زوج كه اوچدر
مضروب سابقه يعني بشه بر بر ضرب اولنوب
اخوات ايچون يكرمي زوج ايچون اون بش حاصل
اولور واخواتدن هر بريسنه دوردر ذكر اصول
ثلاثه معهوده بوراده تمام اولدي. الاصول
الاربعة الواقعة بين الرؤس والرؤس. يعني رؤس ايله
رؤس بيننده معتبر اولان اصول اربعه بونلردر كه.

جاردن اول اولكه كسره مقر • اولوب ایكی فریق یا اكثر •

نسبت اعداد رؤس ایجره همین • بل تماثل اوله بو وجه یقین •

مسئلیه برینی ضرب ایت اودم • جون سه جده دخی سه بنت وسه عم

معلوم اولاكه بو اصول اربعه دن هر برنده هم لازمدر كه سهامی رؤسنه منكسر اولان فریق بردن اكثر اوله اصل اول تماثلدر یعنی سهامی رؤسنه منكسر اولان فریقلرك اعداد رؤسلری بیننده نسبت تماثل اوله طریق تصحیحی اولدر كه اول اعداد متماثله دن بری اصل مسئله یه ضرب اولنه نته كیم بر كشی وفات ایدوب اوچ جده سنی واوچ قزینی واوچ عمینی ترك ایتدوكی كبی • مسئله التی دندر بعده جده نك سهمی سدس ایله بردر عدد رؤسی بیننده تباین واردر بس هر فریقدن عدد روسلرینك كلی اخذ اولندقده هر بری اوچ اولمغین بینلرنده تماثل اولوب پس انلردن بری یعنی اوچ اصل مسئلیه یعنی التی یه ضرب اولنوب اون سكز حاصل اولور پس تصحیح اون سكزدن اولور بعده التی دن حصهٔ بنات كه دوردر • وحصهٔ جدات كه بردر وحصهٔ اعمام كه كذلك بردر هر بری مضروب

مضروب سابقه یعنی اوچه ضرب اولنوب پس فریق بنات ایچون اون ایكی حاصل اولوب هر برینه بردر كر متن سراجیده بو مسئله یه مثال ثلاث جدات وست بنات وثلاثهٔ اعمام واقع اولمشدر بوندن داخی مسئله التی دندر حصهٔ بنات یعنی دورت ایله عدد رؤسلری یعنی التی بیننده موافقه بالنصف اولمغین عدد رؤسك وفقی یعنی نصفی اوچ اخذ اولنمغله نظمده اولان مثالك عینی اولور واكر مصراع مثال كیدریلوب برینه جون سه جدات وشش بنات وسه عم یازلسه بی وجه اولمز **بیت**

ثانیا بعض عدد رؤس ایله • ماعداسی انك مداخل اوله •

اكثرین مسئلیه ضرب ایت اودم • جون سه جده چهار زن سه عم

اصل ثانی تداخلدر یعنی سهامی رؤسنه منكسر اولان فریقلرك اعداد رؤسلرندن بعضی بعضنده داخل اوله طریق تصحیح اولدر كه اول اعدادك اكثری اخذ اولنوب اصل مسئله یه ضرب اولنه نته كیم بر كشی وفات ایدوب اوچ جده سنی ودورت زوجه سنی واون ایكی عمینی ترك ایتدوكی كبی • مسئله اون ایكیدندر جده لرك سهمی سدس ایله كه ایكیدر عدد رؤسلری بیننده تباین واردر • وزوجه لرك سهمی ربع ایله كه اوچدر

30

تداخل

مطلب

عدد رؤسلری بیننده تباین واردر واعمامك حصه سی
باقی ایله که یدیدر عدد رؤسلری بیننده تباین واردر
پس اوچ فریقك عدد رؤسلری بالتمام اخذ اولنوب
و بو مأخوذلردن اوچ دخی دورت عددلرندن
هر بری اون ایکی عددنده داخل اولمغین بونلرك
اکثری یعنی اون ایکی اصل مسئله یه یعنی اون ایکی یه
ضرب اولنوب یوز قرق دورت حاصل اولور پس
تصحیح یوز قرق دورتدن اولور بعده اون ایکیدن
حصهٔ جدات یعنی ایکی وحصهٔ زوجات یعنی اوچ
وحصهٔ اعمام یعنی یدی هر بری مضروب سابقه
یعنی اون ایکی یه ضرب اولنوب جدات ایچون
یکرمی دورت حاصل اولوب هر برینه سکز دکر
و زوجات ایچون اوتوز التی حاصل اولوب هر برینه
طقوز دکر واعمام ایچون سکسان دورت حاصل
اولوب هر برینه یدی دکر. وقس علی هذا بیت

ثالثا بعض عدد رؤس ایله.	
بعضلرده توافق اوزره اوله.	

وفق اعدادی بر بریله آلوب	
ایله مجموع ثانیه مضروب.	

مبلغی ایله ضرب ثالثدن.	
وفقه یا کله یرینه کوره سن.	

رابع وخامسی بو نوعه کرک.	
بویله ضرب ایله تا نهایته دك.	

دك	ضرب قل مبلغ اخیری صحیح مسئله اصلنه کا و در تصحیح

خ اون سکز بنت وچار زن شش عم	
م نتکم اون بش اولسه جده وهم	

اصل ثالث توافقدر یعنی سهامی منکسر اولان
فریقلرك اعداد رؤسلرندن بعضی بعض اخرینه موافق
اوله طریق تصحیحی اولدرکه اول اعدادك بربرینك
وفقی اخذ اولنوب بر عدد ثانینك مجموعنه
ضرب اولنه بعده مبلغ حاصل بر عدد ثالثك
وفقنه ضرب اولنه اکر مبلغ ایله عدد ثالث
بیننده توافق وار ایسه والا اول عدد ثالثك کلنه
ضرب اولنه ثالثدن وفقه یا کله یرینه کوره سن
دیمکله مراد بودر بعده مبلغ حاصل اخیر اصل
مسئلیه ضرب اولنه نته کیم بر کیشی وفات ایدوب
اون بش جده سنی واون سکز بنت صلبیه سنی
ودورت زوجه سنی والتی عمنی ترك اتدوکی کبی
مسئله یکرمی دورتدندر وبناتك سهامی
تلثان ایله که اون التیدر عدد رؤسلری بیننده
موافقة بالنصف واردر. پس عدد رؤسلرینك
وفقی یعنی نصفی که طقوزدر اخذ وحفظ اولنوب
وجداتك سهامی که دوردر زوجاتك سهامی که
اوچدر واعمامك حصه سی که باقی قلان بردر.
بونلردن هر بری ایله عدد رؤسی بیننده تباین واردر

بعده مبلغ حاصل ثانی بر عدد رابعك
یا وفقنه یا کلنه ضرب اولنه بو منوال
اوزره تا نهایته ایرکنجه
ضرب اولنه م

پس هر بریندن عدد روسنك كلى اخذ وحفظ
اولنوب بعده اعداد محفوظه كه طقوز واون بش
ودورت والتى در بینلرنده كى نسبت بلنمك
مراد اولندقده طقوز ایله اون بش بیننده موافقه
بالثلث بولنوب پس طقوزك وفقى یعنى ثلثى كه اوچ در
اون بشه ضرب اولنوب قرق بش حاصل اولور
بعده التى ایله قرق بش بیننده موافقه بالثلث
بولنوب پس التى وفقى یعنى ثلثى كه ایكى در قرق بشه
ضرب اولنوب طقسان حاصل اولور بعده دورت ایله
طقسان بیننده موافقه بالنصف بولنوب پس
دوردك وفقى یعنى نصفى كه ایكیدر طقسانه ضرب
اولنوب یوز سكسان حاصل اولور مبلغ اخیر ایله
مراد بودر بعده اشبو مبلغ یعنى یوز سكسان
اصل مسئلیه یعنى یكرمى دورده ضرب اولنوب
دورت بیك اوچیوز یكرمى حاصل اولور پس تصحیح
مسئله دورت بیك اوچیوز یكرمى دن اولور
بعده ان اصل مسئله دن یعنى یكرمى دورتدن
حصهٔ جدات یعنى دورت وحصهٔ بنات یعنى
اون التى وحصهٔ زوجات یعنى اوچ وحصهٔ
اعمام یعنى بر هر برى مضروب سابقه یعنى یوز سكسنه
ضرب اولنوب جدات ایچون یدى یوز یكرمى
حاصل اولوب هر برینه قرق سكزر دكر بنات ایچون
ایكى بیك سكز یوز سكسان حاصل اولوب هر برینه

برینه یوز التمش دكر زوجات ایچون لشیوز قرق
حاصل اولوب هر برینه یوز اوتوز بش دكر
اعمام ایچون یوز سكسان حاصل اولوب هر برینه
اوتوز دكر ٭ وبو ذكر اولنان انصبا جمع اولنسه
دورت بیك اوچیوز یكرمى اولور وبو تصحیح تتاسنده
سید شریف قدس سره حضرتلرینك خلال تصحیحده
یازدوغنه مخالفت وارددیو توهم اولنمیه زیرا
ایكیسنك ما‌ٓلى بردر مخالفت صورتده ده باش
یوقدر بلكه بو تصویر انك تصویرندن فى الجمله
اولى ایدوكى حسنا ظاهردر ٭ فتبصر بذهنك الثاقب

	وتدبر بطبعك الحاسب ٭	

رابعا بعض عدا رؤس ایله ٭
ماعدا جمله سى مباین اوله ٭

برینى اعدادك ایله ضرب اولدم ٭
كل ثانى یه مبلغى دخى هم ٭

ثالثك كلنه نهایتنه دك ٭
صكره مجموعى اصله ضرب كرك ٭

نه كیم ده بنات وهفت اعمام ٭
التى جده دوزنله اولدى تمام ٭

اصل رابع تباین در ٭ یعنى سهامى رؤسنه منكسر
اولان فریقلرك اعداد رؤسلرندن هر برى ماعداسنه
مباین اوله ٭ طریق تصحیح اولدر كه اول اعداددن
برینك كلى اخذ اولنوب بر عدد ثانینك مجموعنه

ضرب اولنه بعده مبلغ حاصل بر عدد ثالثك
مجموعنه ضرب اولنه بعده مبلغ حاصل بر عدد
ثالثك مجموعنه ضرب اولنه بو منوال اوزره
نهایته ایرنجه ضرب اولنه تنبیه کیم بر کشی وفات
ایدوب ایکی زوجه سنی والتی جده سنی واون
بناتنی ویدی عمنی ترك ایتدوکی مسئله
یکرمی دورتدندر وزوجتانك سهامی که اوچدر
عدد رؤسنه مباینردر وجداتك سهامی ایله که
دورتدر عدد رؤسی بیننده موافقة بالنصف واردر
وبناتك سهامی ایله که اون التیدر عدد رؤسی
بیننده موافقة بالنصف واردر واعمامك
حصه سی که باقی بردر عدد رؤسنه مباینردر
پس ایکی ماده مباینتده عدد رؤسك کلی اخذ
اولنوب وایکی ماده موافقتده عدد رؤسك
وفقی اخذ اولنوب پس ایکی واوچ وبش ویدی
عددلری اخذ وحفظ اولندقده اشبو عددلر بیننده
نسبت بری برینه مباینت اولمغین ایکی اوچه
ضرب اولنوب حاصل اولان التی بشه ضرب
اولنوب بعده حاصل اولان ایکیوز اون که
مبلغ اخیردر اصل مسئله یعنی یکرمی دورده
ضرب اولنوب بش بیك قرق حاصل اولور پس
تصحیح مسئله بش بیك قرقدن اولور بعدذا
یکرمی دورتدن حصه زوجتان یعنی اوچ وحصه

وحصه جدات یعنی دورت وحصه بنات یعنی
اون التی وحصه اعمام یعنی بر هر بری مضروب
سابقه یعنی ایکیوز اونه ضرب اولنوب زوجتان
ایچون التیوز اوتوز حاصل اولوب هر برینه اوچیوز
اون بش دکر وجدات ایچون سکز یوز قرق حاصل
اولوب هر برینه یوز قرق دکر وبنات ایچون
اوچ بیك اوچیوز التمش حاصل اولوب هر برینه
اوچیوز اوتوز التی دکر واعمام ایچون ایکیوز اون
حاصل اولوب هر برینه اوتوز دکر وبو انصبانك
مجموعی بش بیك قرق اولور حضرت سید شریف
وکمال پاشازاده طاب ثراهما شرحلرنده دیدیلر که
بعض علما دیمشلر که تحقیقا تتبع واستقرا ایله
معلوم اولمشدر که انکسار سهام دورت طائفه دن
اکثر اوزرینه واقع اولماز فتتبع احسن التتبع
تقف علیه باذن الله تعالی اصول اربعه معهوده
بوراده تمام اولدی

فصل بیت

اولسه تصحیحه گر مسئله چوق کرك
هر فریقك نصیبنی بلمك
هر فریق ایچون اصل مسئله دن
نه که اولدیسه آنی ضرب ایتسن
اولقدر شئیه که انك عددی
سابقا اصله ضرب اولنمشیدی
حاصلی اولدی اول فریقه نصیب

سن مثالن بول ای لبیب دیت

بعد تصحیح المسئله ورثه دن هر فرقینک فریقک نصیبنی بلنمک مراد اولنسه اول فریقک اصل مسئله دن سهامی مقداری اخذ اولنوب مقدما اصول اربعه نک تفصیلی اثناسنده مضروب سابق دیو تعبیر اتدوکمز عدده ضرب اولنه پس حاصل ضرب اول فریقک نصیبی اولور سه کیم اصول سابقه تمثیلاتی اواخرنده بو خصوصه امثله کثیره ذکر اولنمشدر ولهذا سن مثالن بول دینلمشدر بیت ثانیده اولقدر شیئه عبارتی بیت اول اواخرنده ضرب ایت سن لفظنه متعلقدر

فصل فی معرفة الانصباء لاحاد کل فریق

بعد ذان هر فریقه مسئله دن •
نه که دکدیسه انی حفظ ایت سن •
ایله محفوظ اولانی نی علت •
اول فریقک رؤسنه قسمت •
ضرب قل خارجی سن اولدمده •
سابقا اصله ضرب اولان عدده •

سهام تصحیحدن نه ذکر بلنمک مراد اولنسه مثلا اصول اربعه دن اصل رابعه ده که تباین صورتیده فریق زوجتانک اصل مسئله دن یعنی یکرمی دورتدن حصه سی که اوچدر عدد رؤسنه یعنی ایکی یه قسمت اولنسه پس خارج قسمت که بر ونصفدر

در سابقا اصله ضرب اولنه اوچیوز اون بش حاصل اولور • پس فریق زوجتانک هر بر فردینه اوچیوز اون بش دکرم ولنمشدر لکن اشبو مذکور اظهر کل اولمغین بونکله اکتفا اولندی

فصل فی قسمة الترکة بین الورثة والغرما

باب تصحیح دن شمدیه دک ذکر اولنان مسائل میتک ترکه سندن قطع نظر ایله بلکه ورثه یه نظر ایله اعتبار اولناجق قسمتلر ایدی شمدنصکره بو فصلده میتک ترکهٔ موجوده سی ورثه سی بیننده قسمت سابقه یه قیاس ایله نه وجهله قسمت اولنور ویاخود بین الغرما قسمت غرما دینلن قسمت نه وجهله اولور ایدوکی بیان اولنور وبو دکلو تعب تصحیحک فائده سی بورادە ظاهر اولور **بیت**

قسمت مال میته شرعا ••
بین ورّاثه او الغرما ••
ماله تخصیص اکر مباین اوله •
سهم تصحیح وارثی آل اله ••
ضرب ایدوب کل ماله نی علت •
ایله تصحیحه حاصلی قسمت •
مال تصحیح اوله موافق اکر •
سهم تصحیحی بینه ضرب ایده لر ••
وفقنه مالک انده حاصل اودم •

وفق تصحیحه قسمت اولنه هم
خارج از قسمت ایکیسنده بله
وارثك مالدن نصیبی اوله

میتك تركۀ موجوده سی اكر مسئله نك
تصحیحنه مستقیم اولورسه یا تركه تصحیحه
مساوی اولمغله یاخود تركه تصحیحه داخل
اولمغله هر بر وارثه سهم تصحیحی ویریلور یاخود
اضعافی ویریلور اكر مستقیم اولمیوب
مباین اولورسه نته كیم بر خاتون وفات ایدوب
زوجنی وامنی ولابوین اختانی ترك ایتدوكنده
مسئله التی دن اولوب سكزه عول ایتمشدر
زوجه اوچ امه بر اختانه درت دکر
تركۀ موجوده یکرمی بش دینار اولسه تصحیحه
یعنی سكزه مباین اولور ایمدی هر بر وارثه تركۀ
مذكوره دن نه دكر ویریلمك مراد اولنسه مثلا
زوجك سهمی كه اوچ ایدی كل تركه یه یعنی یکرمی
بشه ضرب اولوب حاصل ضرب یعنی یتمش بش
تصحیحه یعنی سكزه قسمت اولنه پس خارج قسمت
یعنی طقوز دینار وثلاثة اثمان دینار اشبو
تركه دن زوجك نصیبی اولور وامك سهمی كه
بر ایدی كل تركیه ضرب اولنوب حاصل اولان
یکرمی بش تصحیحه یعنی سكزه قسمت اولنه پس خارج
قسمت یعنی اوچ دینار وثمن دینار اشبو تركه دن

دن امك نصیبی اولور واختاندن هر برنك
سهمی كه ایكی ایدی كل تركه یه ضرب اولنوب حاصل
اولان اللی تصحیحه یعنی سكزه قسمت اولنه پس
خارج قسمت یعنی ایكی دینار وربع دینار اشبو
تركه دن هر بر اختك نصیبی اولور اكر بین التركه
والتصحیح موافقة اولورسه هر وارثك سهم
تصحیحی اخذ اولنوب تركه نك وفقنه ضرب
اولنوب حاصل ضرب وفق تصحیحه قسمت اولنه
پس خارج قسمت اول وارثك تركه دن نصیبی اولور
بشنجی بیت اولنده وفقنه عبارتی دوردنجی
بیت آخرنده ضرب لفظنه متعلقدر محصول
كلام سهم تصحیحی مالك وفقنه ضرب ایده لر
دیمكدر بیت ثالثك مصراع اولی بربرینه
ربط وتألیف اولنمق كركدر پس مجموعی كلام
واحد اولور بونلردن ماعداسنك معنالری
ظاهردر **بیت** سهم تصحیحی هر فریقك اكر
سهم وارث یرینه فرض ایده كر
غیر اعمال اولنسه هب اجرا
مالدن هر فریق سهمی اوله
ابیات سابقه ده تركه دن ورثه نك هر بر فردینه
نه دكر ایدوكی بیان اولنمش ایدی اكر هر فریقه
نه دكر ایدوكی بیلنمك مراد اولسه هر فریقك سهمی
تصحیحی سهم وارث یرینه فرض اولنه وسائر اعمال

تفصیل سابق موجبنجه اجرا اولنه پس خارج قسمت
اولدقری نصیبی اولور مثالی شرح شریفده مستوفی
بیان اولنمشدر **بیت**

ترکه ایتمسه دیونه وفا •
اولنه هر دینه سهم ارث آسا •
اولنه تصحیح وش جمیع دیون •
ما عدا بللو در بو در قانون •

اگر میتك دیون کثیره سی اولوب ترکه وفا ایتمسه
هر غریمك دینی بر وارثك سهمی برینه و دیونك
مجموعی تصحیح برینه فرض اولنوب بعده تفصیل
سابق موجبی ایله عمل اولنه مثلا بر میتك ترکه سی
طقوز دینار اولوب لکن عهده سنده مرحومة
الدینه زیدك اون دیناری و عمرونك بش دیناری
قالمش اولسه دینلرك مجموعی که اون بش اولور •
تصحیح فرض اولنوب طقوز ایله اون بش بیننده
موافقت بالثلث اولمغین دینه زید یعنی اون
طقوزك ثلثی اوچه ضرب اولنوب حاصل اولان
اوتوز وفق تصحیحه یعنی بشه قسمت اولنه پس
خارج قسمت که التی در زیدك ترکه موجوده دن
یعنی طقوزدن نصیبی اولور • کذلك دینه عمرو
یعنی بش طقوزك ثلثی اوچه ضرب اولنوب حاصل
اولان اون بش وفق تصحیحه یعنی بشه قسمت اولنوب
پس خارج قسمت که اوچ در عمرونك ترکه دن
یعنی طقوزدن نصیبی اولور اگر میت مذکورك

36

رك ترکه سی اون اوچ دینار اولسه بین الترکه و التصحیح
مباینت اولوب پس دینه زید یعنی اون کل ترکه یه
یعنی اون اوچه ضرب اولنوب حاصل اولان
یوز اوتوز کل تصحیحه یعنی اون بشه قسمت اولنور •
پس خارج قسمت که سکز دینار و ثلثان دینار در
زیدك ترکه دن یعنی اون اوچدن نصیبی اولور
کذلك دینه عمرو یعنی بش کل ترکه یه یعنی اون اوچه
ضرب اولنوب حاصل اولان التمش بش کل تصحیحه
یعنی اون بشه قسمت اولنور • پس خارج قسمت که
دورت دینار و ثلث دینار در عمرونك نصیبی
اولور فافهم

فصل فی التخارج

فی التخارج تخارج
اصطلاحا ورثه میت اتفاق ایدوب کندولردن
بعضنه ترکه دن بر مقدار مال ویروب مکمله مصالحه
ایدوب اول بعضی بو طریقله ازالوردن چیقارماغه
دیرلر اشبو تخارج جائزدر • اگر ورثه تراضی
ایدرلرسه نته کم امام محمد رح کتاب صلحده
بونی نقل ایلدی ابن عباس رضی الله عنهما دن
دخی عبد الرحمن بن عوف وفات ایلدکده زوجه سی
تماضره سائر ورثه سی ترکه دن بر مقدار نسنه
ویروب تخارج طریقیله مصالحه ایلدیلر ∴
حضرت عثمان رضی الله عنه زماننده ∴

بیت

صلح ایده چونکه وارثك بریسی
سهم تصحیحدن ایله طرح آره در •

فرض اولنوب ترکهٔ باقیه ابتداء ام ایله عم بیننده
قسمت اولنه و زوج مذکور سائر ورثه‌یی
قسمت ایله حصه‌لرینی الماجق اولا داخل اعتبار اولنوب
بعده اخراجنك فائده‌سی اولمز. جواب اولدر که
اگر زوج ابتدا داخل اعتبار اولنمزسه لازم کلور که
مسئله ابتدا اوچدن اولوب ثلثی که بردر امك
سهمی اوله. و باقی یعنی ثلثان که ایکیدر عمك حصه‌سی
اوله پس ام و عمك حصه‌لری منقلب اولور مع هذا
مسئله‌ده زوج بیله اولمق اوزره قسمت اولنسه
ام ثلث کل و عم سدس الوب حصهٔ ام ضعف حصهٔ عم
اولور و لازم کلور که ام ثلث کل الاجق یرده ثلث
ما بقی اله بو ایسه خلاف اجماعدر فقدبر و بو صورتده
اکر ام بر مقدار نسنه الوب بطریق التخارج مصالحه
ایدرسه بقیهٔ ترکه زوج ایله عم بیننده ارباعا
قسمت اولنوب ثلثه ارباعی زوجه دکر ربعی عمه
دکر و اگر بطریق التخارج عم مصالحه ایدرسه بقیهٔ
ترکه زوج ایله ام بیننده اخماسا قسمت اولنوب
ثلاثه اخماسی زوجه دکر خمسانی امه دکر

باب الرد

ردّ ضدّ عولدر زیرا عول ایله سهام مخرج
اوزرینه زیاده اولور ردّ ایله مخرج سهام اوزرینه
زیاده اولور **بیت**

ضد اولوب عوله قالسه فضلهٔ عدد
نسبتی اهل فضله اولنه رد
بودر قول اکثر اصحاب

بدل صلحدن بقیه‌یی بل
اسهم سائر اوزره قسمت قیل
ورثه‌دن بعضی کرك زیاده سائر ورثه ایله مصالحه
ایلسه اول بعضك سهم تصحیحی چیقاروب و ترکه‌دن
بدل صلحی ویریلنی چیقاروب بعده بقیهٔ ورثه‌نك
سهام تصحیحی جمع ایدوب انك اوزرینه بقیهٔ
ترکه‌یی قسمت ایتمك کرکدر **بیت**

نه کیم قالسه زوج وام ایله عم
صلح ایدوب زوج دیرم مهریله هم
مهردن باقی قسمت اولسه اگر
ایکی سهم امه بری عمه دکر

بو صورتده زوجه بیله مسئله التی‌دندر
و سهام ورثه اوزره مستقیمدر نصف که
اوچدر زوجه دکر و ثلث که ایکیدر امه دکر
و باقی که بردر عمه دکر پس زوج اگر عهده‌سنده
اولان مهر دینی ایله حصهٔ موروثه‌سی مقابلنده
ایدوب سائر ورثه ایله بو وجه اوزره مصالحه
ایلسه‌لر کرکدرکه سهم زوج یعنی اوچ طرح اولنوب
بعده سهم ام یعنی ایکی و سهم عم یعنی بر که مجموعی اوچ
اولور اول اوچه مهردن باقی قالان ترکه قسمت
اولنوب امه ایکی عمه بر ویریله. سؤال اولنورسه که
چون سهم زوج طرح اولنور انسب اولدر که زوج
کندوسی الدوغی مال ایله اول امردن کالعدم فرض

حنفیّه هب اندی بوکه ذهاب

بو مسئله نك مخرجی اگر موجود اولان اصحاب
فروضك سهامی اوزرنه زیاده اولسه وبالجمله
اعداد سهام بر یره جمع اولندقده مجموعی مخرجدن کلو
اولمیوب ناقص اولسه نته کیم مثالی ضمنی اقسامده
ذکر اولنور ان شاء الله اول زیاده مخرجدن عصباتدن
بر مستحق یوق ایسه اصحاب فرایضدن نسبی اولنلر
اوزرینه ردّ اولنور معلوم اولا که اصحاب فرایض
ایکی قسمدر بری سببیدر که زوج و زوجه در
و بری نسبیدر که سابقا ذکر اولنان اون ایکی
شخصك زوجاتدن غیریسیدر وجه تسمیه
ظاهردر ایمدی ردّ زوجاتر اولمز سائرینه اولور
و اکثر اصحاب کرام رضی الله عنهم ردّه قائللردر
و ائمهٔ حنفیّه جمیعاً بوکا ذاهبلردر لکن اصحابدن
زید بن ثابت رض ردّه قائل دکلدر اول زیاده
بیت المالکدر دیمشدر امام مالك و امام شافعی
قوللری دخی بونه ذاهبلردر طرفینك دلیللری
متن سراجی شروحنده مستوفی مذکوردر فی القسمین
الاوّل و الثانی مسائل ردّ دورت قسمدر زیرا
شوندن خالی دکلدر که مسئله ده من لا یردّ علیه
بولنه یاخود بولنمیه و هر برنده من یردّ علیه
یا جنس واحدن اوله و یاخود جنس واحددن اکثر
اوله پس جملهٔ اقسام دورت اولور

	ردّك اقسامی اولدی چار همان ایکیسی بوکه اولمیوب زوجان
نسبی اهل فرض وارتلر	جنسی یا واحد اوله یا اکثر

اقسام اربعه دن قسم اوّل اولدر که مسئله ده
من لا یردّ علیه بولنمایوب من یردّ علیه جنس واحد
اوله قسم ثانی اولدر که مسئله ده من لا یردّ علیه
بولنمیوب من یردّ علیه جنس واحددن اکثر اوله
قسم ثالث اولدر که مسئله ده من لا یردّ علیه
بولنوب من یردّ علیه جنس واحد اوله قسم
رابع اولدر که مسئله ده من لا یردّ علیه بولنوب
من یردّ علیه جنس واحددن اکثر اوله قسم
اوّل و ثانی نك من لا یردّ علیه بولنمامده
اشتراکلری اولوب و تصحیحلرنده چندان صعوبت
اولمیوب بری برینه قریب اولمغین حکملری معاً
ذکر اولندی بیت

بیت	اوله تصحیح رد بو وجه حسن اوّلی رؤسدن آخر اسهمدن

قسم اوّلده مسئله اصحاب فروضك رؤسنك
مجموعندن تصحیح اولنور نته کم بر کشی وفات ایدوب
ایکی بنتی ترك ایتدوکی کبی فقط و یاخود ایکی
جدّهٔ صحیحه سنی ترك ایتدوکی کبی فقط پس
بو ماده لرده که عدد رؤس ایکیدر مسئله
ایکیدن تصحیح اولنوب بنتاندن و یاجدّاتدن

هر برینه فرضاً ورداً اول ایکیدن بر دکر قسم
ثانیده مسئله اصحاب فروضك سهملرینك
مجموعندن تصحیح اولنور نته کیم بر کیمسنه وفات ایدوب
امی ولامّ ایکی اخوی ترك ایتدوکی کبی بو ماده ده که
مردود علیه ایکی جنسدر مسئله اصلنده التیدندر
سدسی که بردر امه دکوب وثلثی که ایکیدر اخلره
دکوب باقی که اوجدر امّ واخلره بحسب سهامهم
رد اولنمق کرکدر پس انلرك مجموع سهامی که اوجدر
ابتداء مسئله اوجدن اولوب فرضاً ورداً
بری امه وایکیسی اخلره دکر کذلك متوفانك
امی وبر بنت صلبیه سی قالسه مسئله التیدن
ایکن مجموع سهام دوردر اولمغین دوردن
تصحیح اولنوب ام وبنت بیننده ارباعاً
قسمت اولنوب امه بر بر بنته اوج دکر
وبعد ذلك معلوم اولا که وجه مشروح اوزره
قسمت اکر افراد وروثه اوزرینه مستقیم
اولورسه فبها والّا یعنی مستقیم اولمزسه
نته کیم متوفانك بر بنت صلبیه سی واوج
بنات ابنی قالدوغی کبی که مسئله التیدن
اولوب صلبیه نك سهمی اوج وبنات ابنك
سهمی بر پس مجموع سهام دوردر اولمغله
مسئله ردّ دوردن اولوب اول دوردك
اوجی صلبیه یه بری بنات ابنه ویرلمك کرکدر

کرکدر لکن بنات ابنك عدد رؤسنه یعنی اوجه
سهمی بر مستقیم اولمیوب بینلرنده مباینت
اولمغین عدد رؤسك کلی یعنی اوج تصحیح ردده دورده
ضرب اولنوب اون ایکی حاصل اولوب صلبیه یه
طقوز واوج بنات ابنه اوج دکوب مسئله جمیع
افراد ورثه اوزرینه مستقیم اولور فی القسم
الثالث اقسام اربعه نك اوچنجیسی مراددر

ثالثی اولکه زوجه اوله یا آز
اهل رد جنس واحد اولسه اکر
نا که فرضی مخرجندندر
سهم وارث حکم ما بقی یه نظر
مستقیم اولسه ما بقی متلو
اهل ردك رؤسنه فبها
نته کیم بر زن ایلدکده وفات
ترك ایلر زوجله ثلاث بنات

یعنی اقسام ردك ثالثی که سابقا مذکوردر بو وجهله
تصحیح اولنور که من لا یرد علیه که ناکح دیو تعبیر
اولنمشدر انك فرضی مخرجندن اولا مقدار فرضی
اخراج اولنمسی اعتبار اولنوب حکم باقی یه نظر
اولنه اکر اول باقی من یرد علیه رؤسنه مستقیم
اولورسه فبها نته کیم بر خاتون وفات ایدوب
زوجنی واوج بنات صلبیه سنی ترك ایتدوکی کبی
پس زوجك مخرج فرضی که دوردر اولا اول

فبها ونعمت تقدیرنده [illegible]

دوردندر بری زوج ایچون اولوب بعده باقی
یعنی ثلاثة ارباع فرضا اوردر اوچ بناته ویریلور پس
مسئله‌ٔ رد دوردندن صحیح و افراد ورثه اوزره
مستقیم اولور **بیت** مستقیم اولمزسه باقی کر

ناکحك سهم سابقینی چیقر

ما بقی اهل رد رؤسیله
یا موافق یاخود مباین اوله

اکر استقامت مذکوره بولنمزسه اولا ناکحك
فرضی مخرجندن سهمنی چیقروب بعده باقی مستقیم
اولمایجق اهل ردك عدد رؤسنه یا موافق
اولور یاخود مباین اولور

ضرب ایت اول رؤس وفقنی آل
مخرج فرض ناکحه فی الحال

نته کیم بر زن ایلدکده وفات
ترك ایده زوجی ایله التی بنات

اول ایله مراد موافقت صورتیدر. ایمدی بو صورتده
اهل ردك عدد رؤسنك وفقنی آلوب ناکحك
فرضی مخرجنه ضرب ایتمك کرکدر. نته کیم بر خاتون
وفات ایدوب زوجنی و التی بناتنی ترك
اتدوکی کبی. پس فرض ناکحك مخرجی که دوردندر
بری ناکحه ویریلوب باقی که اوچدر عدد رؤس
بنات یعنی التی یه مستقیم اولمز لکن بینلرنده

مك رؤسده دخولنی موافقته ارجاع ایتمشلردر
نته کیم اصول ثلاثه اوائلنده ذکر اولنمشدر
ایمدی بو مثالده اوچ ایله التی بینلرنده موافقت
بالثلث واردر پس بناتك عدد رؤسنك
وفقی یعنی ثلثی که ایکیدر دورده ضرب اولنوب
حاصل اولان سکزدن زوجه ایکی ویریلور
والتی بناته التی ویریلور ومعلوم اولا که ردك
بو قسمنده موافقته مثال مداخله سز ممکن دکلدر

صکره کلی رؤسی قل مضروب
مخرج سابقه اوله مطلوب

نته کیم بر زن ایلدکده وفات
ترك ایده زوجی ایله خمس بنات

صکره ایله مراد مباینت صورتیدر. بونده اهل
ردك عدد رؤسنك کلنی ناکحك مخرج فرضنه
ضرب ایتمك کرکدر نته کیم بر زن وفات ایدوب
زوجنی و بش بناتنی ترك اتدوکی کبی. پس فرض
ناکح مخرجی که دوردندر بری زوجه ویریلوب
باقی یعنی اوچ ایله عدد رؤس بنات یعنی بش
بینلرنده مباینت اولمغین بناتك عدد رؤسنك
کلی یعنی بش ناکحك مخرج فرضنه یعنی دورده ضرب
اولنوب حاصل اولان یکرمیدن زوجه بش
ویریلور. و بش بناته اون بش ویریلور پس هر برینه اوچر کر

فی القسم الرابع . اقسام اربعه نك دوردنجیسی مراددر

رابعی اولدر که ناکح ایله
اهل رد جنسی بردن اکثر اوله

سهم ناکح چقنجه کالاول
بعده قسمت ایله باقی کل

اهل رد مسئله سی اوستنه
مستقیم اولسه حبذا المطلب

نته کیم ترك ایدرسه زوجه ایله
شش لام اخت وچار جده بیله

یعنی اقسام ردك رابعی که سابقا مذکوردر بو وجهله تصحیح اولنورکه ناکحك مخرج فرضندن سهمی اولا اخراج اولنوب بعده باقی یه نظر اولنه اگر اول باقی من یرد علیه مسئله سی اوزره تقسیم اولندقده مستقیم اولورسه فبها سه کیم بر کشی وفات ایدوب زوجه سنی ترك ایتدوکی کبی پس فرض زوجه مخرجی که دوردندر بری اخراج اولندقده باقی قلان اوچ من یرد علیه مسئله سی اوزره مستقیمدر زیرا الام اخواتك حقی ثلثدر وجداتك حقی سدسدر پس حقلرینك بری برینه نسبتی ثلث وثلثان نسبتی کبیدر پس ثلثاردن اعتبار اولنوب ایکسی اخواته بری جداته دکر عن ذلك بو ایکی جنسدن هر برینك افرادنده دکر بلنمك مراد اولسه جداتك اربعك سهمی که بردر عدد روسنه مبایندر پس عدد روسلری دورت حفظ اولنور واخواتك سدسك سهمی که ایکیدر عدد روسلریله

بله سهملری بیننده موافقت بالنصف واردر پس عدد روسلرینك نصفی اوچ حفظ اولنور بعده ایکی محفوظ بیننده کی نسبت تباین اولمغین برینك کلی آخره ضرب اولنوب حاصل اولان مبلغ یعنی اون ایکی فرض ناکح مخرجنه یعنی دورده ضرب اولنوب قرق سکز حاصل اولور پس مسئله قرق سکزدن صحیح اولور ایمدی زوجه نك حقی بر ایدی اون ایکی یه ضرب اولنوب حاصل اولان اون ایکی زوجه نك حقی اولور دخی جداتك حقی بر ایدی اون ایکی یه ضرب اولنوب حاصل اولان اون ایکی حقی اولوب هر برینه اوچر دکر دخی لام اخواتك حقی ایکی ایدی اون ایکی یه ضرب اولنوب حاصل اولان یکرمی دورت اخواتك حقی اولوب هر برینه دورت دکر وقس علی هذا نظائره

بوغیسه استقامتی جو محال
مخرج فرض ناکحه سنی الحال

اهل رد مسئله سی ضرب اولنه
مخرجی ایکی فرقنك بولنه

نته کیم قالسه اربع زوجات
دخی تسع بنات وشش جدات

یعنی سهم ناکح مخرج فرضندن اخراج اولندقدنصکره باقی اگر مسئله من یرد علیه اوزرینه مستقیم اولمزسه من یرد علیه فرض ناکح مخرجنك جمیعنه ضرب

مسئله ...
اربع زوجات تسع بنات ست جدات

اولنوب ایکی فرقه نك مخرجی بولنه یعنی هم من یرد علیه
مخرجی وهم من لا یرد علیه مخرجی ضرب مذکورك
حاصلندن تحصیل اولنه نته کیم بر کشی وفات
ایدوب دورت زوجه سنی • وطقوز بنتنی
والتی جده سنی ترك ایتدوکی کبی پس فرض زوجه
مخرجی که سکزدر بری اخراج اولندقده یدی باقی
قالور • ومسئلهٔ من یرد علیه بشدر زیرا
بناتك حقی ثلثاندر • وجداتك حقی سدسدر وبو
ایکی کسرك مخرجی که التیدر • ثلثانی دورت وسدسی
بردر مجموعی بش اولور • یدی ایله بش بیننده مباینت
اولمغین بشی سکزه ضرب اولنوب قرق حاصل اولور
واول قرقدن من لا یرد علیه سهمی بش اولور ومن یرد
علیه سهمی اوتوز بش اولور واول اوتوز بش اخماساً
قسمت اولنوب بنات تسعه یکرمی سکزدر •
وجدات سته یدیدر زیرا من لا یرد علیه
سهمی بردر • ومن یرد علیه مسئله سنه یعنی بشه
ضرب اولنوب ینه بش حاصل اولور ومن یرد
علیه دن سهم بنات که دورتدر وسهم جداتکی
بردر • ومن لا یرد علیه فرضنك مخرجندن باقی
یعنی یدی یه ضرب اولنوب بنات ایچون یکرمی سکز
وجدات ایچون یدی حاصل اولور پس بو تحقیقله
ایکی فرقه که بری من لا یرد علیه • وبری من یرد علیه در
هر برینك مخرجی دیمکله مراد اولسه دورت

دورت زوجه نك سهمی که بشدر بینلرنده مباینت
واردر • ودخی التی جده نك سهمی که یدیدر بینلرنده
مباینت واردر لیس عدد رؤسلری که دورت
وطقوز والتیدر هر برینك کلی محفوظ طوتالم
بعده اشبو محفوظلر اوزرته سنده یعنی بین الرؤس
والرؤس نسبت طلب اولندقده دورت ایله
التی بیننده موافقت بالنصف اولمغین ایکیسندن
برینك نصفی اخره ضرب اولنوب حاصل اولان
اون ایکی ایله طقوز بیننده موافقت بالثلث
اولمغین ایکیسندن برینك ثلثی اخره ضرب اولنوب
اوتوز التی حاصل اولور بعده اوتوز التی سابقا
مخرج تصحیح اولان قرقه ضرب اولنوب بیك دورتیوز
قرق حاصل اولور پس احاد فریقین اوزره مسئله
بیك دورتیوز قرقدن صحیح اولور زیرا زوجاتك
نصیبی که بش ایدی اوتوز التی یه ضرب اولنوب
حاصل اولان یوز سکسندن هر برینه یوز
اون ایکی دکر وجداتك نصیبی که یدی ایدی
اوتوز التی یه ضرب اولنوب حاصل اولان ایکیوز
اللی ایکی هر برجده یه قرق ایکی دکر فتدبر

استین هر برینه سهم صحیح •	
ایتسون آنی اصولله تصحیح •	

بو بیت انجق قبیلنده کی صورتك تکمله سی دکلدر
پس معنای قسم رابعده کی ایکی صورتدن هر برینك

هر بر فرد ایچون سهم صحیح استین اصول سابقة الذکر ایله تصحیح ایلسوك دیمکدر ومعلوم اولا که هر بر صورتك دیلنده عند ذلك دینلوب احادینك سهامی دخی تصحیح اولنمشدر پس بو بیت بو محلده لاجل التنبیه ایراد اولنمشدر مسائل رد بو راده تمام اولدی

باب مقاسمة الجد

سابقا ذکر اولندی که جد صحیح وار ایکن اخوه واخوات کرك لابوین کرك لاب وارث اولمزلر امام اعظم رحمه الله قتنده لکن امامین همامین قتنده جد صحیحله بنو الاعیان وبنو العلات وارث اولمغین مستقلا بو بابده ایراد اولندی

اکثر صحبك حضرت صدیق •
دیدیلر جد ایله علی التحقیق •

وارث اولمازلر بنو الاعیان •
ذکرانی دخی لاب اخوان •

ذاهب اولدی ابو حنیفه بوکا •
ارجح القول اذ به یفتی •

حضرت ابو بکر رض • واکثر اصحاب کرام مثلا ابن عباس وابن زبیر • وابن عمر • وحذیفه • وابو سعید وابی بن کعب • ومعاذ بن جبل • وابو موسی الاشعری وحضرت عایشة صدیقه رضی الله عنها وعنهم اجمعین • وبونلردن غیری نیجه اصحاب کزین دیدیلر که جد صحیح وار ایکن بنو الاعیان وبنو العلات ذکر •

امام اعظم ایله امام محمد طرفین دیرلر امام اعظم ایله امام ابی یوسفه شیخین دیرلر امام ابی یوسف امام محمد ایله امامین دیرلر ظاهر روایه دنمراد امام محمدك التی کتابیدر

دینیجر دعیتیر

ذکر ویا انثی هیچ برسی وارث اولمز • وامام اعظم حضرتلری بوکا ذاهب اولمشلردر دخی شریح وعطا وعروة بن الزبیر • وعمر بن عبد العزیز وحسن بصری • وابن سیرین • وکبار تابعیندن چوق کمسه نك قوللری بودر • دخی ائمه حنفیه نك اکثری قتنده مفتی بر بو قولدر • وارجح اقوال بودر فافهم وتدبر وتفکر

بیت

زیدا ولیدر خلافنه سالك •
هم امامان وشافعی مالك •

جمله قول زیده ذاهبلر •

حضرت علی وابن مسعود وزید بن ثابت رضی الله عنهم دیدیلر که جد صحیحله بنو الاعیان دخی بنو العلات وارث اولورلر • واما امامان همامان وامام شافعی وامام مالك جمله سی مسلك زیده سالك اولمشلردر وبو اوچ مصراعك مجموعی بر کلام مستقل اولوب • ومصراع رابع ما بعدی ایله یعنی تحتنده کی بیت ایله تمام اولوب انسزن معنی اولمغین بو وجهله فصل اولندی ومعلوم اولا که حضرت علی وابن مسعود وزید بن ثابت اگرچه جد صحیحله بنو الاعیان وبنو العلات وارث اولورلر دیو اتفاق ایتمشلردر • لکن تفاصیل قسمتده بینلرنده خلاف واردر • وبو نظمده اقتداء للاصل مسلك زید

اولان تفصیل ذکر اولنمشدر واماماں هماماں
مسلك زیده سلوك ایتمشلردر فافهم وتدبر

که یخن جد له قاله آنلر

ثلث مال ایله مقاسمه‌دن
افضلن جده ایله اعطا سن

یعنی قول زید اولدرکه یخن برکشی وفات ایدوب
جد صحیح ایله انلری یعنی یا لابوین ویا لاب
اخنی ویا اختی ترك ایلسه ایکی امرکه بری ثلث
جمیع مالدر بری مقاسمه‌در بو ایکی امرك افضلی
یعنی ارتق اولانی جده ویریلور ومقاسمه‌سی‌دخی
بیان اولنور بیت

بیل بندر معنیٔ مقاسمه‌نی
اوله قسمتده جدٌ براخ برینه

مقاسمه اولدرکه جد براذر قرنداش برینه اعتبار
اولنوب موجود اولان اخ ولحته ضم اولنوب
براخ دکلو حصه آله پس سابقا ذکر اولنان افضل
امرینی بلمك مراد اولسه اکر میتك جدی ایله ایکی اخ
ذکری قالسه ثلث مال ایله مقاسمه ایکسی برابر کردر
اکر براحی قالسه ویا خود براخ براختی قالسه
مقاسمه افضلدر اکر اخدن زیاده قالسه ثلث
مال افضلدر براخ ایله ایکی اخت حسابنده بردر

لاب اخوام ایله بنو الاعیان
اولور اضرار جدده هب یکسان
اولاجمله عد اولوب بونلر

بونلر آله جد حصه‌سینی اکه نظر
صکره خارج اولور لاب اخوان
هپ آلور باقیی بنو الاعیان

سابقا احوال اخوانده ذکر اولنمش ایدی که یخن اخ
لابوین بولنسه لاب اخوة واخوات وارث اولمزلر
بناءً علی ذلك توهم اولنور که مثلا جد ایله براخ
لابوین وایکی اخ لاب بولنسه مقاسمه افضل
اولوب نصف جده ویریله ونصف آخر لابوین
اخه ویریله لکن بو مسلك اصحابی بو مسئله‌ده
مقاسمه حسابنده لاب اخلری داخل اعتبار ایدوب
جد ایله جمعا درت اخ فرض ایدرلر و بو فرض
موجبنجه افضل امرین جده ویرلدکدنصکره اول
ایکی اخ لاب اعتباردن اسقاط اولنوب حصه‌سی
جددن ما عداسی لابوین اخه ویریلور پس بو مسئله‌ده
جد ثلث جمیع مالی آلور زیرا ثلث مال مقاسمه‌دن
افضل اولور واضرار جددن مراد جد حقوق الموق
توهم اولنورکن لاب اخوان اولا داخل اعتبار
اولندوغی سببیله حصهٔ جدی تقلیل ایتمه‌سیدر

فتبصر لاب وام براختی قالسه مکر
نصف کل آله یعنی فرضی قدر
صکره برشی قالورسه آنده همام
النبی شك انی لاب اخوان
سنه کیم جد واخت للابوین

اولدانلرله هم لاب اختین •	
لاب اختانده کری عشر صحیح •	
	جمله اولدی یکرمیدن تصحیح •

مکر لفظی ادات استثنادر یوقاروده خارج اولنور لاب اخوان کلامندن استثنا ایچوندر • یعنی میتك لابوین بر اختی ایله لاب اخوانی قالسه اخت لابوین فرضله نصف الوب صکره بقیه‌سی بر وارث اخرا ولمیوب برشئ قالورسه انی لاب اخوان آلور بو صورتده بنو العلات خارج اولمیوب حصه دار اولورلر مثلا جد ایله بر اخت لابوین وایکی اخت لاب قالسه ظاهر بودر که مقاسمه خیردر پس جد براخ یرینه فرض اولنوب مسئله بش اخت بولنمق حکمنده اولمغله مسئله بشدن اولور • وجد ایکی الوب واخت لابوین نصف کل یعنی ایکی بوچق المق لازم اولیجق بوچق کسری صحیح اولنمق ایچون مخرجی یعنی اصل مسئله‌یه یعنی بشه ضرب اولنوب حاصل اولان اوندن جد دورت الوب واخت لابوین بش الوب بر باقی قالدقده ایکی لاب اخته بر مستقیم اولمز پس عدد رؤس اختان یعنی ایکی حاصل مسئله یه یعنی اونه ضرب اولنوب حاصل اولان یکرمیدن مسئله صحیح اولور • پس یکرمیدن جده سکز دکوب ولابوین اخته اون دکوب باقی یکرمینك

میتك عشری یعنی ایکی لاب اختانه دکوب هر برینه بر ردکر واخت لابوینك حصه سندن فرضی قدر عبارتیله تعبیر اولندی زیرا زید رضی الله عنه قتنده بو مقوله یرلرده اخت لابوین ویا اخت لاب جد ایله عصبه اولور الا مسئله اکدریه ده اولمز نتکیم عن قریب تفصیلا ذکر اولنور پس اختك بوراده الدوغی کندینك فرضی دکلدر بلکه مقدار فرضیدر بیت

لاب اختی اکر بو مسئلدن •	
براسیه آکه نسنه یوقلسن •	

اکر مسئله مذکوره‌ده لاب اخت ایکی اولمیوب بر اولورسه اکا نسنه قالمیوب محروم اولور زیرا مسئله ده جد ایله بر اخت لابوین و بر اخت لاب قالمش اولور • سؤال اولنورسه که مسئله ده نیچون عول اعتبار اولنمیه که حتی اخت لاب دخی حصه دار اوله جواب اولدرکه زید رضی الله عنه قتنده مسئله اکدریه دن ماعدا بو مقوله یرلرده اخت لابوین عصبه‌در پس عول اعتبارینه مجال اولمز • فافهم بیت

	بونلره اهل فرض اولورسه قرین
	فرضنی اول ایلیوب تعیین •

	بعده افضل امور تلاوت •
	ویریلور جده اول زمان میراث

بونلره یعنی جد ایله اخوه یه کرك لابوین کرك لاب صاحب فرض مقارن اولسه اولا صاحب فرضك

سهمی تعیین اولنور بعده ذکر اولنا جق اوچ امرک
خیرلوسی جدّه ویریلور اوچ امرک بری مقاسمه‌در
بری ثلث ما بقی‌در بری سدس کل المالدر

اول امورک بریسی مقاسمه‌یل	
	زوج وجد واخله قل تمثیل

بو مسئله‌ده صاحب فرض که زوج‌در اکا نصف
ویریلوب بعده مقاسمه خیردر زیرا مقاسمه صورتنده
جد براخ حکمنده اولمغله ایکی اخ قالمش اولور
پس نصف اخر ایکی اخ بیننده قسمت اولنسه هر
برینه ربع دوکر ربع جمیع مال ظاهر بودر که سدس
کل المالدن خیردر وثلث ما بقی بعد فرض الزوج
ینه سدس کل المال اولور پس بو صورتده مقاسمه
ثلث ما بقی‌دن دخی خیردر فتدبر

برسی اولدی ثلث ما بقی	
	اخوین مع اخت وجدّه جد مثلا

بو مسئله‌ده صاحب فرض جدّه‌در مسئله التی‌دن
اولوب اکا سدس ویریلوب بعده ثلث ما بقی خیردر
زیرا ثلث ما بقی صورتنده جدّه سدس الدقدنصکره
باقی قلان بش اوچه مستقیم اولمیوب پس اوچ
اصل مسئله یعنی التی‌یه ضرب اولنوب حاصل
اولان اون سکزدن جدّه‌نک فرضی اوچ اخراج اولنوب
بعده باقی اون بشک ثلثی که بشدر جد آلوب باقی
قلان اوندن ایکی اخ دردر وبراخت ایکی آلور

الور پس بو صورتده جد اون سکز سهمدن بش
سهم المش اولور اکر سدس کل السه اون سکزده
اوچ المش اولور پس ثلث ما بقی سدس کلدن خیردر
ومقاسمه صورتنده جد براخ اعتبار اولنوب
اوچ اخ ایله براخت اولور وجدّه‌نک فرضی که
سدس‌در مخرجی التی‌دن اخراج اولندقدنصکره
بش قالور واوچ اخ ایله براخت یدی اخت
حکمنده اولمغله عدد رؤسلری یدی اولوب
یدی‌یه بش مستقیم اولمیوب بینلرنده مباینت
اولمغین یدی اصل مسئله‌یه یعنی التی‌یه ضرب
اولنوب حاصل اولان قرق ایکیدن فرض جدّه
یعنی یدی اخراج اولنوب باقی قلان اوتوز بشدن
جد اون وایکی اخ یکرمی وبراخت بش آلور
ولاجل الاختصار ایکیسی دخی تنصیف اولنوب
یکرمی برسهمدن بش سهم المش اولور وخنی نکلدرکه
اون سکزدن بش المق یکرمی بردن بش المقدن خیردر
پس ثلث ما بقی مقاسمه‌دن دخی خیردر اکر تحقیق تام
مراد اولورسه ایکی مخرج که بری اون سکز وبری
قرق ایکیدر بینلرنده موافقت بالسدس وآردر
پس برینک سدسی لغره ضرب اولنوب یوز یکرمی
التی ما حصل اولور پس یوز یکرمی التیدن
مقاسمه صورتنده جدّه یه یکرمی بر جد اوتوز
ایکی اخ التمش اخت اون بش الوب سدس کل

جنی ایکی اخ

صورتنده جده یر بنه یکرمی بر جد دخی یکرمی بر
آلور. باقی قلان سکسان دورت ایکی اخ ایله
بر اخت بیننده للذکر مثل حظ الانثیین تقسیم
اولور ثلث ما بقی صورتنده جده ینه یکرمی بر
آلوب باقی یوز بشك ثلثی که اوتوز بشدر
جد آلور بقیه‌سی یعنی یتمش بنه ایکی اخ ایله
بر اخت بیننده للذکر مثل حظ الانثیین
تقسیم اولنور. ایمدی یوز یکرمی الیدن اوتوز
بش که ثلث ما بقی اولور خیردر موجب مقاسمه
اولان اوتوزدن وسدس کل اوله یکرمی بردن
فافهم

اخ برسی اولدی سدس کل المال ..
مثال: ایکی اخ بنت وجد وجده.

حصهٔ بنت یعنی نصف حصه‌ٔ جده یعنی سدس ایله مختلط
اولمغین مسئله التیدن اولوب نصفی اوچ ایله
سدس بر جقدقده ایکی قالور. اگر جد بو صورتده
ثلث ما بقی آلورسه ثلثان سهم المش اولور. اگر
مقاسمه اعتبار اولنورسه جد ایله ایکی اخ
مجموعی اوچ اخ اولور. پس بعد الفرض باقی
قلان ایکیدن اوچه ثلثان در. اگر سدس کل المال
که بر کامل اولور ومقاسمه‌دن. وثلث ما بقیدن
خیردر. اگر تحقیق تام مراد اولورسه اوزرنده
سدس کل وجدر حصه‌ٔ مقاسمه ایکیدر مصراع
ثلث ما بقی دخی ایکیدر. واوچ ایکیدن بلادستك

بلاستك خیردر. فتدبر

ثلث باقی اوله جو خیر صریح.
ثلث وباقیده اولمزیسه صحیح.

مخرج ثلثی ضرب قل فی الحال.

مسئله اصلنه که بوله کمال.

ثلث باقی خیر اولدوغی برده اگر اول باقیده ثلث صحیح
بولنمزایسه یعنی اوچه تقسیم اولندقده کسر لازم اولورسه
نته کیم ثلث ما بقی خیر اولدوغنه تصویر اولنان مثال
سابق کبی بونده مخرج ثلث که اوچدر اصل مسئله‌یه
ضرب اولنوب حاصل ضربدن مسئله صحیح اولور.

قالسه زوج ام بنت اخته جد.
سدس کل اولور افضل ازید.

اون اوچه مسئله اولور عائل.

اخته هیچ نسنه قالمز الحاصل

زوجك سهمی ربع ایله امك سهمی سدس مختلط
اولمغین مسئله اون ایکیدندر. پس بنت نصف
یعنی التی الوب وزوج ربع یعنی اوچ آلوب وام سدس
یعنی ایکی الوب جد ایله اخته بر باقی قالور ایمدی
مقاسمه اعتبار اولنورسه اول بردن اخته ثلث
جده ثلثان دگر. اگر ثلث ما بقی ویریلورسه جده
اول بر باقیدن ثلث دگر. اگر سدس کل ویریلورسه
مسئله اون اوچه عول ایدوب جده ایکی
سهم صحیح دگر. پس سدس کل خیردر. ایمدی اوذا وجد

بنت التی آلوب زوج اوچ آلوب ام ایکی آلوب
جده دخی ایکی آلور اخت عصبه اولمغین محروم
اولور

مسلك زیدی بویله بیل بویله
که فحن جد واخت میت ایله

لاب وام یاخود لاب اولیجق

اختی فرض اهلی ایلمز مطلق

زید بن ثابت حضرتلرینك مسلکی اولدرکه جد
واخت جمع اولسه اول اخت کرك لابوین کرك
لاب عصبه اولور صاحبة الفرض اولمز
نته کیم یوقاروده مرارا تنبیه اولنمشدر بیت
ثانینك مصراع اولی عقبنده کی اختی لفظنك
قیدیدر فتدبر

بیت

مکر اولا اکدریه ده کاندر
قالدی اخت ایله زوج وام وجده

یعنی مسئلهٔ اکدریه مسلك سابقه دن
مستثنادر یعنی اخت برمسئله ده صاحبة
الفرض اولور ابیات آتیه ده ان شاء الله تحقیق اولنور
مسئلهٔ اکدریه اولدرکه برخاتون وفات ایدوب
زوجنی وامنی وجدنی واختنی ترك ایلیه اول
اخت کرك لابوین کرك لاب برابردر کاندر
لفظی اشاغه یه مرهوندر

آله ام ثلث وزوج نصف اولدی

جد سدس اخت نصف لغزهم

صکره آل سدس ونصفی مضموم ایت

ایت بیت

بیه جد ایله اخته مقسوم ایت

اخته ویر ثلث جده ویر ثلثان
جدی فرض آیت براخ یرنیه همان

اهل فرض اولوب اول اخت وده ده
صکره تعصیب اولندیلر بورده

اصلی ستهٔ دن نهٔ اید وعولی
صکره تصحیح کز دن اولدی بلی

بومسئله ده زوج نصف وام ثلث وجد سدس
واخت نصف آلور لکن جد واختك سدس
ونصفنی انلردن آلوب بربیره جمع وضم ایلدکدن
صکره اول مجموعی جد واخت بینلرنده للذکر
مثل حظ الانثیین قسمت ایدوب اخته ثلث
وجده ثلثان ویرمك کرك تا که جد براخ حکمنده
اوله پس ایمدی اخت وجد اولا ایکیسی صاحب
فرض اولوب مسئله التیدن طقوزه عول ایدر
طقوزدن زوج اوچ ام ایکی اخت اوچ جد بر
الوب ثانیا جد واخت دن بر ایله اوچ یعنی
دورت الوب بینه انلرك ایکیسنه اثلاثا
قسمت اولنمه سی مراد اولندقده عدد رؤسلری
اوچ ایله سهملری دورت بیننده مباینت اولمغین
اوچ مجموع اصل وعولی یعنی طقوزه ضرب اولنوب
یکرمی یدی حاصل اولوب تصحیح مسئله یکرمی
یدیدن اولور پس یکرمی یدیدن زوج طقوز ام التی

اخت طقوز جد اوچ الدقلرندنصکره اخت
وجددن سهملرینک مجموعی یعنی اون ایکی کیرو
النوب واتلوتا قسمت اولنوب سکزی جدّه
دوردی اخته ویریلور پس اخت وجد صاحب
فرض اولدقلرندنصکره عصبه قلنورلر سؤال
اولنورسه که نیچون اخت مسئلهٔ سابقه ده
صاحبة الفرض قلنمدی ومسئلهٔ اکدریه ده
صاحبة الفرض قلندی جواب اولدر که مسئلهٔ
سابقه ده بنت بولنماغله اخت عصبه اولمشدر
صاحبة الفرض قلنماغه امکان یوقدر امّا مسئلهٔ
اکدریه ده اخت صاحبة الفرض اولور ایجاب
تعصیب ایدر نسنه سی یوقدر حق تحقیق
اولدر که اشبو مسئلهٔ اکدریه ده مسلک
زید رضی اوزره اگر اخت تعصیب اولنور ایسه
محرومه اولور پس ابتداء صاحبة الفرض
قلنوب بطریق العول حصّه دار اولدی والنهایه
عصبه قلندی زیرا حال سابقی اوزره ابقا
اولنورسه اخت سهم جدک اوچ مثلن المق
لازم کلور بو ایسه جائز دکلدر والحاصل زید
قتنده جد ایله اختی تعصیب امر واجب دکلدر
بلکه مجرد اختی وارث قلمق ایچوندر پس تعصیبی
ایجاب عرمان ایدرسه صاحبة الفرض قیلورلر لکن
اگر اختک عصوبتن ایجاب ایدر برشئ اخ واراسه

ایسه مسئلهٔ سابقه ده کی بنت کبی انده اخت
صاحبة الفرض اولماغه امکان اولمادوغی اجلدن
عصبه اولوب محرومه اولمق لازم کلور فتدبر

نامنی اکدریه ایلدیلر
اولدی مال زن بنی اکدر

بو مسئلیه اکدریه تسمیه اولندی زیرا بنی اکدر
قبیله سندن بر خاتون وفات ایدوب
ذکر اولنان ورثه یی ترک ایلدی پس مسئله
زیده سؤال اولندقده مسلکی موجبنجه قسمتی
مشتبه اولیجق بو مسئله اول قبیله یه
نسبت اولندی دخی وجه تسمیه ده نیچه
اقوال واردر شرح شریفده وغیریده تفصیلاً
مذکوردر

کلسه اخ اخته یا اختان
عول ایله اکدریه اولمز اولان

یعنی مسئلهٔ اکدریه ده براخت یرینه یا براخ
اولسه یاخود ایکی اخت اولسه اشبو ایکی صورتده
هم عول بولنمز هم اکدریت بولنمز امّا اولکده یعنی
براخ اولدوغی صورتده عول بولنمادوغی زیرا جدّه
ایچون سدس کل خیردر و بو مسئله التیدندر
پس فرض زوج یعنی اوچ وفرض ام یعنی ایکی اخراج
اولندقدنصکره باقی کز سدس کلدر فرضله جد الوب
اخ ایچون برشئ قالمز واکدریت بولنمادوغی زیرا اخ
عصبه در صاحب الفرض قلنمسی ممکن دکلدر کز

ایجاب عول ایله اکدرتیه مؤدی اوله واما ثانیه ده
یعنی ایکی اخت اولدوغی صورتده عول بولنمادوغی
زیرا مسئله ینه التیدن اولوب فرض زوج یعنی
اوج وفرض ام یعنی بر اخراج اولندقدنصکره جد
دخی بر الوب اختانه بر قالور بر ایکی یه مستقیم
اولنما مغین عدد رؤسلری یعنی ایکی اصل مسئلیه
ضرب اولنوب اون ایکی حاصل اولور پس مسئله
اون ایکیدن صحیح اولور اختاندن هر برینه بر سهم
ویریلوب عول لازم کلمز واکدریت بولنمادوغی
زیرا زید رض حضرتلرینك اصولی بو صورتده مستقیمدر

باب المناسخة

قسمت اولمادیسه اولسه بعض سهام •
ینه میرات اولور مناسخه نام •

مناسخه مفاعله صیغه سیدر نقل وتحویل
معناسنه اولان نسخدن مأخوذدر واهل فن
اصطلاحنده بونکله مراد بعض ورثه قبل القسمة
وفات ایتمکله مورثندن نصیبی کندینك وارثلرینه
انتقال ایتمکدر **بیت**

وارث اولسیدی برکسیه نیجه کس •
هم وفات ایتسه بر بر آنلر پس •
نیجه وارثی قالسه هر برینك •
دخی مسئله حصه سی اکر برینك •

اکر برکشی وفات ایدوب ترکه سی قسمت اولنمادی
ورثه سندن بری وفات ایلسه ایمدی اکر میت
ثانی ورثه سنك جمیعی میت اول ورثه سندن
میت ثانی اخراجندن صکره باقینك عینی اولوب
ومیت اولده کی قسمتك طریقی میت ثانیده متغیر
اولمزسه قسمت واحد ایله اکتفا اولنور مثلا
میت اولك بطن واحددن ابنان وبنتانی
قالوب بعده ابناندن بری وفات ایدوب ذکر
اولنان لابوین براخ وایکی اختی قالوب
بو ایکی میتك مذکورلردن غیری بر وارثی
اولماسه میت اولك ترکه سی دفعة واحدة
براخ وایکی اخت بیننده للذکر مثل حظ الانثیین
ارباعا تقسیم اولنور تکرر قسمت اولنمز زیرا فائده در
اکر جمیع مذکور باقی معهودك عینی اولمزسه که
بونده وجوه محتمله چوقدر ویاخود عینی اولوب
لکن قسمتك طریقی متغیر اولورسه انلرده قسمت
احوالی کیفا وکما اشبو ابیات آتیه ده بیان اولنور •
ومیت ایکیدن اکثر اولدوغی صورتلرده معیت
ایله بیان اولنور **بیت**

اولمسه قسمت آخر واول •
بودر قسمتده اصل اجل •

یعنی صور معهوده نك قسمتنده اصل وقاعده
واضحه بیمکدر • وبودر لفظی ابیات آتیه ده کی
قواعده اشارتدر **بیت**

میت اولك خصوصنی آل •
ایله تصحیح مسئله فی الحال •

یعنی میت اول مسئله سی قواعد سابقه موجبنجه

تصحیح اولنه | اولدورا ثلث اسهمی چو صحیح
میت ثانی ایچون ایت تصحیح

یعنی میت اولک مسئله سی معلومه اولوب ورثه
سنک سهامی متعین اولدقده میت اولدن قطع
نظر میت ثانی مسئله سی تصحیح اولنه

صکره قل سهم سابقی نسبت
یعنی تصحیح ثانیه قسمت

یعنی میت ثانینک مجموعنه نسبت وقسمت
اولنوب پس کورتله مستقیم اولورایسه اول
فبها یعنی سهم ماخوذ اگر تصحیح ثانی مجموعنه مساو
اولورسه ویاخود تصحیح ثانی مجموعنده داخل
اولورسه فبها ونعمت زیرا مستقیم اولود
هرگز بوصورتده ضربه احتیاج اولمز

اولمیوب کر موافق اوله اکا
وفق تصحیح ثانی ضرب اولنه هم

کل تصحیح اوله اول دم

کر مباین اولورسه ضرب اولنه

کل تصحیح ثانی اولنه

یعنی مستقیم اولمیوب انکسار لازم اولیجق شویله‌دن
خالی دکلدر سهم مذکور تصحیح ثانی مجموعنه موافق
اوله یا مباین اوله اگر موافق ایسه تصحیح ثانینک
وفقی تصحیح اولک کلنه ضرب اولنه اگر مباین
ایسه تصحیح ثانینک کلی تصحیح اولک ضرب اولنه

اولنه | اولدی محمول ضرب تصحیحین
مخرج ملتقای مسئلتین

یعنی تصحیح ثانی وتصحیح اول وجه مشروح اوزره
بری برینه ضرب اولندقده حاصل ضرب اول ایکی
مسئله مجموعنه مخرج وهم ایکسنک ملتقاسیدر
مثلا بر خاتون وفات ایدوب زوجنی وبنتنی
وامنی ترک ایدوب بعده زوج مذکور وفات ایدوب
زوجه سنی وابنی وامنی ترک ایدوب بعده بنت
مذکوره وفات ایدوب ایکی ابننی وبر بنتنی
وجده سنی ترک ایدوب بعده اشبو جده که
میت اولک امی ایدی وفات ایدوب زوجنی
وایکی لابوین اخلرنی ترک ایدوب ومیت
اولک ترکه سی هیچ بر طبقه ده قسمت اولنمایوب
حالا بطریق المناسخه قسمت مراد اولندقده کرکدرکه
اولا هر میتک مسئله سی ماعدادن قطع نظر
تصحیح اولنه ایمدی میت اولده اصل مسئله
اون ایکیدن ایکن ردیه اولمغین مسئله بطریق
الرد اون التیدن تصحیح اولنوب پس اون التیدن
حصهٔ زوج دورت وحصهٔ بنت طقوز
وحصهٔ ام اوچ اولور ومیت ثانیده اصل
مسئله وهم تصحیح دورتدن اولوب حصهٔ زوجه
بر حصهٔ اب ایکی حصهٔ ام بر اولور ومیت
ثالثده اصل مسئله وهم تصحیحی التیدن اولوب

حصّهٔ جدّه بر وحصّهٔ ابنیه دورت وحصّهٔ
بنت بر اولور ومیت رابعه اصل مسئله
وهم تصحیحی دورت دن اولوب حصّهٔ زوج ایکی
وحصّهٔ اخویه ایکی اولور ایمدی تصحیح اوّل
اون التی دن ثانی دورتدن ثالث التی دن
رابع دورتدن اولدوغی معلوم اولدیسه تصحیح
اولدن سهم زوج یعنی دورت تصحیح ثانی یه
مساوی ومستقیم اولمغله تصحیح مجموع
مسئلتین دخی اون التی دن اولور بعده
اون التی دن سهم بنت طقوز تصحیح ثالثه یعنی
التی یه مستقیم اولمیوب لکن بینلرنده موافقت
بالثلث اولمغین تصحیح ثالثك وفقی یعنی ایکی
مجموع اوّله یعنی اون التی یه ضرب اولنوب
اوتوز ایکی حاصل اولوب پس تصحیح مجموع ثانی
اوتوز ایکیدن اولور پس مسئلهٔ اولی ده
حصّهٔ زوج سکز حصّهٔ بنت اون سکز
حصّهٔ ام التی اولور کذلك مسئلهٔ ثانیه ده
ورثهٔ زوج حصّه لرینه دخی ایکی ضرب اولنوب
هر بری ضعف اولوب بعده سهم بنت اولان
اون سکزده تصحیح ثالث یعنی التی داخل
اولمغله سهم مذکور اکا مستقیم اولوب
پس تصحیح مجموع ثانی اولان اوتوز ایکی
بعینه تصحیح مجموع ثالث اولور پس مسئلهٔ

مسئلهٔ ثالثه ده اون سکزدن حصّهٔ جدّه اوچ
اولور بعده جدّهٔ مذکوره نك میتًا ثالثدن حصّه سی
اوچ ایله میتًا اولدن من جهة الامومة حصّه سی
التی بری برینه ضم اولنوب جمله سی که طقوز اولور
تصحیح رابع یعنی دورده مستقیم اولمیوب بینلرنده
مباینت اولمغین تصحیح رابعك یعنی دوردك
تصحیح مجموع رابعك اشبو یوزیکرمی سکزدن
اولور ایمدی جدّه نك ایکی حصّه سنك مجموعی
طقوزه تصحیح رابع یعنی دورت ضرب اولنوب
حاصل اولان اوتوز التی دن زوج اون سکز
وایکی اخ اون سکز الور ومیت رابع اخیر
موتی اولوب بوندنصکره تصحیحه احتیاج
اولمغین تصحیح مناسخه یوزیکرمی سکزدن
اولور و بوندن اقدم اوتوز ایکی مخرجندن
اخذ اولنان سهام دورده ضرب اولنوب
هر بری مخرج اخیره یعنی تصحیح مناسخه یه
انتقال ایلر ومعلوم اولا که بو مثال
صورت استقامتی وصورت موافقتی وصورت
مباینتی مشتملدر پس اوچ نوعه مثال اولور
واستقامتك هم بطریق المماثله اولانی
وهم بطریق المداخله اولانی مشتملدر پس
بو طریقله دورت نوعه مثال اولور فتدبر

صکره وراث اقداسهم الى انى مضروبه ضرب قل فى الحال	

بلا و مضروبی سن بوجه صحیح
وفق و یا کل ثانی تصحیح

یعنی میت اول وارثلرینك تصحیح اولدن سهملرینی الوب آنی مضروبه ضرب قل یعنی تصحیح ثانی یه ضرب ایله دیمکدر و مضروب ایله نه مراد اولندوغی ثانی ایله بیان اولنمشدر و ثانی تصحیح عبارتنك اضافتی بیانیه در تصحیح ثانی دیمکدر

صکره وراث ثانی موتی
اسهمی جمله ایلیوب احصی
متوفای ثانی سهمندن
وفقه یا کله آنی ضرب ایت سن

یعنی میت ثانی وارثلرینك تصحیح ثانیدن سهملرینی معلوم ایتدکدنصکره میت ثانینك میت اولدن انتقال ایدن سهمنك یا وفقنه و یا کلنه ضرب ایت دیمکدر اگر اولدن سهم معلوم ایله میت ثانینك سهمی بیننده موافقت وارایسه وفقه ضرب اولنور اگر مباینت وارایسه کله ضرب اولنور استقامت صورتی محتاج بیان اولمیغین ترك اولنمشدر ایمدی حاصل ضرب مذکور میت ثانی وارثلرندن سهم مضروب صاحبنك نصیبی اولور

ثالث و رابعنده موتانك
بلا طریقه کما مضی آنك

یعنی اول مخرج اعتبار اولنه
کله تصحیح اولك برینه

برینه
حامیتانیده ثالثی طوتله
رابعی خامسك برینه کله
خامس و سادسی اولنه قیاس
بو حساب اولدی جمله سنینه اساس

یعنی میت ثالث و رابع وارایسه مثال سابقده کی کبی طریق مذکور اوزره تصحیح اولنور یعنی ثالث ثانی مقامنه تنزیل اولنور رابع دخی ثالث مقامنه تنزیل اولنور کذا وکذا تا نهایت بولنجه و بالجمله طریق سابق الذکر کما ینبغی فهم اولنجه هر مرتبه ده استعمالی معلوم اولور و هر مرتبه مقایسه ایله تصحیح اولنور

باب توریث ذوی الارحام

ذوی الارحامك هم نفس وراثتلرنده اختلافات اولوب و هم وراثتلرینه قائل اولنلر قتنده دخی کیفیت وراثتلرنده نیجه وجهله اختلافات اولمغین لفظ توریث ذکر اولنمشدر هم لغتده قرابتدر ۹

عصبه اولمسه هم اهل سهام
اولور اهل نسب ذوی الارحام

یعنی اصطلاح شرعده ذوی الرحم اول کمسنه در که میته نسبت جهتندن علاقه سی اولوب لکن اهل فرض و عصبه اولمیه **بیت**

ایتدی توریث انی خیار صحاب
اوچ امام ایلدیلر اکه ذهاب

اصحاب کرامدن حضرت عمر بن خطاب و علی و ابن مسعود و ابو عبیده و معاذ و ابو الدرداء و ابن عباس

رضی الله عنهم اجمعین ذوی الارحامی توریث
ایتمشلردر وائمهٔ مزدن امام اعظم وامام ابی یوسف
وامام محمد قدس الله اسرارهم دخی کذلک

شافعی زیده اویوب ایتدی خلاف	زید بن ثابت

رضی ذوی الارحام ایچون هرگز میراث یوقدر
دیمشلردر امام شافعی دخی کذلک اگر وارث
قلنورسه بو وجهله تقسیم اولنور
جمله ذو رحم اولدی چار اصناف

اولا منتمی الی الموتی فرع بنت ابنی فرع بنتی اولا	

ذوی الارحامده ورثه صنفدر صنف اول
اولدر که میته منتمی یعنی منسوب اولـه یعنی
میتک فروعی سلسله سندن اوله مثلا قزی
اولادی کبی دخی اوغل قزی اولادی کبی

ثانیا منتماسی موتانک	

فاسد جد وجده سی آنک	

صنف ثانی اولدر که میت اکا منسوب اوله
یعنی میتک فروعندن اوله مثلا جد فاسد
کبی وجدهٔ فاسده سی کبی منتمی بوراده صیغهٔ
مفعولدر منسوب الیه دیمکدر

ثالثا منتمی الی الابوین رابعا منتمی الی الجدین	

صنف ثالث اولدر که میتک ابوینه منسوب اوله

اوله مثلا میتک لابوین ویا لاب قرنداشی قزلری
کبی ومیتک لام قرنداشنک اوغللری ویا قزلری
کبی وبونلردن هر برینک فروعی کبی وان سفلوا
صنف رابع اولدر که میتک جد وجده سنه منسوب
اوله لام عم کبی وفروعی کبی دخی عمه کبی کیف
کانت وفروعی کبی دخی خال ویا خاله کبی کیف کانا
وهر برینک فروعی کبی • وقس علی ذلک نظایره •

نقل اولندی محمد بن حسن • بویله راوی امام اعظمدن •	

	اولدی بو چار صنف ایچنده هب • صنف ثانی وان علوا اقرب •

صنف اولدر وان سفلوا صنف ثالثدر وان نزلوا	

بعده رابعی پس اولدی تمام	

اشبو اصنافک ترتیبنده وبعضنک بعض اوزره
تقدیمنده روایات مختلفه اولمغین بیانه شروع
اولندی • پس معلوم اولا که ابو سلیمان •
وعیسی بن ابان روایت ایلدیلر امام محمددن
اولدخی روایت ایلدی امام اعظمدن که بو دورت
صنف ایچنده میته اقرب دخی وراثته جمله دن
اقدم صنف ثانیدر وان علوا اگر صنف
ثانیدن هیچ بر فرد بولنمزسه صنف اول اقدم
اولنور وان سفلوا واگر بو ایکی صنفدن بر فرد

مابقیکه

بولنمزسه صنف ثالث اقدم اولور وان نزلوا
واکر بو اصناف ثلاثه دن بر فرد بولنمزسه
صنف رابع افرادی وارث اولورلر کیش
اصناف اربعه بو وجهله تمام اولور **بیت**

بر روایتده دخی دیدی امام
کاوله ترتیبی بو سخن جامع

اول وثانی ثالث ورابع
عصباته عدیل اوله مثلا

بو اصحدر بونکله در فتوی

دخی معلوم اولا که امام ابو یوسف وحسن
بن زیاد روایت ایتدیلر امام اعظمدن دخی
ابن سماعه روایت ایتدی امام محمددن اولدخی
روایت ایتدی امام اعظمدن که اصناف
اربعه نک ترتیبی اول وثانی وثالث
ورابع مصراعی جامع اوله یعنی وراثتده صنف
اول افرادی اقدم اوله بعده صنف ثانی افرادی
بعده صنف ثالث افرادی بعده صنف رابع
افرادی وارث اوله لر وبالجمله اشبو اصناف
اربعه نک ترتیبی عصبه بنفسه ده ذکر اولنان
اصناف اربعه نک ترتیبی کبیدر وبو قول اصحدر
ومفتی بهدر تفصیلی شرح شریفده مسطوردر

بل اماممز ایلدیلر هب
اب ام اوزره ثالثی اقدم

اقدم امام ابو یوسف ومحمد قتنده اب ام که صنف
ثانیدندر انک اوزرینه صنف ثالث افرادی مقدم
اولور **فصل** فی الصنف الاول بو فصل
صنف اول بیاننده در **بیت**

ارثه اولی بو صنف اولدن
میته اقرب اولانی بیل سن

طوتدیلر بنت بنتی پس اولی
بنت بنت ابنی اوستنه مثلا

اشبو صنف اولدن نیجه کس بولنسه میته درجه ده
اقرب اولان ارثه اولی اولور مثلا برکشی وفات ایدوب
بنت بنتی دخی بنت بنت ابنی ترک ایلسه
جمیع ترکه یی بنت بنت آلور زیرا میتله انک
بیننده واسطه بردر بنت بنت ابن واسطه سی
ایکیدر پس اولکسی اقربدر پس میراثه اولی در

قربده جمله سی مستوی اولیجق
ولد وارث اولور انده احق

اکر بو صنف دن اولان ورثه درجه ده برابر اولورلر
ولد وارث میراثه احق اولور مثلا میتک
بنت بنت ابنی دخی ابن بنت بنتی قالسه بنت ابن
صاحبة الفرض ووارثه اولمغین بنت بنت ابن
ولد وارث اولور وجمیع ترکه یی احراز ایدر
وبنت بنت نه صاحبة الفرضدر ونه وارثه در
پس ابن بنت بنت ولد وارث اولمز پس ارثدن
نسنه آلماز والحاصل اولا اعتبار اولنان

مرجح قرب درجه در ثانیا ولد وارث اولمقدر
دلیلی شروح عربیه ده مذکوردر
اولمسه کر تفاوت مذکور
متساوی اولوب بکل امور

یعنی درجهٔ قربده متساوی اوزره اولان ورثه ده
اکر تفاوت مذکور بولنمزسه یعنی جمیعسی ولد وارث
اولمزسه یاخود جمیعسی ولد وارث اولورسه

بونده یعقوبله حسن دیدیلر
بی اصول اولنور فروعه نظر
ذکر انثی تفاوتی انجق
اولنور ابدان فروعده انجق

یعنی هر کل وجه برابر اولدقلرنده امام ابو یوسف
وحسن بن زیاد اصوله نظر ایتمیوب انجق ابدان
فروعه نظر ایدوب ترکه یی فروع بیننده للذکر
مثل حظ الانثیین قسمت ایدرلر اصولک ذکورة
وانوثت تفاوتنه اعتبار ایتمزلر و بو قسمت
امام اعظمدن روایت شاذه ایله مرویدر

دیر محمد قل اول اصله نظر ذکر انثی برابر ایسه اکر
بی اصول ایت فروعله قسمت
مرد و زن فرقی حکم انده کورت
چونکه برابر دکل ذکور و اناث
ایت اصول اوزره قسمت میراث
فرعه ویر سهم اصلنی پس ازان
اولدی حکم خلاف بونده عیان

عیان ۰ یعنی وجوه سابقه ده هپ برابر اولوب
بینلرنده هرکز تفاوت بولنمز انجق امام محمد اول
اصوله نظر ایدر اکر اصولده ذکورة وانوثت
تفاوت بولنمز ایسه بو جهتدن دخی برابر ایسه
اول اصولی اعتباردن اسقاط ایدوب ابو یوسف
کبی انجق فروعه قسمت ایدر و ذکر وانثی تفاوتنی
انجق فروعده مرعی طوتوب للذکر مثل حظ الانثیین
تقسیم ایدر واکر اصولده ذکورة وانوثت تفاوت
وار ایسه ترکه یی اولا اصوله تقسیم ایدر بعد ازان
هر اصلک سهمنی فرعنه ویرر طریقهٔ تقسیمی اشبو
ابیات آتیه ده وشرحنده وشکل آتی شرحنده
علی وجه التفصیل بیان اولنور پس امامان همامان
بیننده خلاف بو مقوله ماده لرده ظاهر اولور
وقسمتده بو روایت امام اعظمدن ایکی روایتک
اشهریدر
بنت بنت اولسه ابن بنتیله کر
بالوفاق الذی برزن ایکی ذکر

اصولده اولا تفاوت اولان ماده لرده بریدر
پس میتک بر بنت بنتی و برابن بنتی قالسه اصولده
ذکورة وانوثت تفاوت اولمامغین امامان همامان
رضی الله عنهما قسمتده اتفاق ایدوب ابتدا ایکی
فرعدن بنته بر ابنه ایکی ویررلر فافهم

بعد ازان بنت ابن بنتی ایله
میتک ابن بنت بنتی اوله

بونده یعقوبله حسن دیدیلر
مالی اثلاثا ایکی فرعه الهلر

ثلث الوب بنت ابنی بنتی همان
ثلثان ابن بنت بنتی اولان

یعنی اکر میتک بنت ابن بنتی دخی ابن بنت بنتی
قالسه امام ابو یوسف وحسن بن زیاد هرکز
تفاوت اصوله نظر ایتمیوب ترکه‌یی ابتداء ایکی
فرعه قسمت ایدوب پس بنت ابن بنته ثلث
ابن بنت بنته ثلثان ویردیلر وقس علی هذا
نظایره فافهم

بل محمد قتنده قسمتی سن
ابتدا اولنور اصولندن

بطن اول وفاقنه نظر ایت
پس ازان بطن ثانی یه کذرایت

صکره بنت ابن بنته ویر ثلثان
ثلثی ویر ابن بنت بنته همان

امام محمد ابتداء اصوله نظر ایدوب پس بطن اولده
ایکی بنت بولنماغله وفاق ولمغین انی اعتباردن
اسقاط ایدوب بعده بطن ثانیده اختلاف
بولنماغین ابن بنت ثلثان بنت بنته ثلث
ویردکدنصکره هر برینک حصه‌سنی فرعنه ویروب
پس بنت ابن بنته ثلثان وابن بنت بنته ثلث
ویرر وقس علی هذا

اولسه اولاد بنات‌ایچنده کر
متخالف بطون اناث وذکر

مس
بت بت
ابن بت
بت ابن

57

ذکر

مال اصولندن اقتسام اولنه
ابطن اختلافک اولنه

مستقل ایکی طائفه قیل سن
ذکر ایله اناثی انلردن

اولا اسهم ذکوری کوزت
ایله اولادینه انی قسمت

کوزله اول خلافی کالاول
قیل ایکی طائفه بونی دخی کل

بعدازان اسهم اناثله هم
عمل ایت بر طریقه اقدم

بویله قیل بویله کار اولنجه تمام

بطون اصولده تعدد اولنجق امام محمد مذهبی اوزره قسمت نوعی
صعوبت اوزره اولمغین تکرار بیان اولنوب بعده
بر مثال عظیم ایراد اولندی ایمدی اولاد بنات ایچنده
بطون متخالف اولسه بطون اصولدن اولنه نظر اولنه
اکر توافق اوزره ایسه تحتنده‌کی بطن ثانی یه نظر اولنه
اولدخی توافق اوزره ایسه کالاول بطن اخره انتقال
اولنه پس بطون اختلافک اولنه واردقده اولا
ترکه بینلرنده للذکر مثل حظ الانثیین قسمت اولنوب
بعده اول بطنده اولنلر ذکور واناث ایکی طائفه
قلنوب پس طائفهٔ ذکور سهامنی کوزلیوب خاصته
انلرک فروعی بطوننددن اول بطن اختلافده سهام مذکوره
للذکر مثل حظ الانثیین قسمت اولنوب بو فروع دخی کالاول

ایکی طائفه قلنوب سهام ذکورتا نهایتده کی فروعه وارنجه
قسمت اولنه بعدازان سهام اناثله دخی طریقهٔ موصوفه
ایله عمل اولنه یعنی انلرک سهامی دخی هر بطنی اختلاف
طائفتین قلینارق تا نهایتده اولان فروعنه وارنجه
تقسیم اولنه **مصراع** اولدی یعنی چکید بو صورته نام

[illegible] ۱۲۰

۲۰	۳	۱۰	۹	۱۲	۶
بت	بت	بت	بت	بت	بت
بت	بت	بت	بت	بت	بن
بت	بت	بت	بت	بن	بت
بت	بت	بت	بن	بت	بن
بت	بت	بت	بن	بن	بت
بت	بت	بت	بن	بت	بت
بت	بت	بن	بت	بت	بن
بت	بت	بن	بت	بت	بت
بت	بت	بن	بن	بت	بت
بن	بت	بت	بت	بت	بت
بن	بت	بت	بت	بن	بت
بن	بت	بن	بت	بت	بت
بطن اول	بطن ثانى	بطن ثالث	بطن رابع	بطن خامس	بطن سادس

اصل المسئله من اثنین وتصحیحها من ماتین

اشبو شکلک جوانب اربعه سندن کلمه سنک
بیانیدر • اکثر شروح سراجیه ده انجق احتمال

بیانندر در **بیت**
صنف ثانی ایچنده اقرب اولنور • ارثا اولی باتی وجه کان •
یعنی بو صنفده دخی کالاول میته درجهً اقرب اولان
ارثا اولیدر • کرک اب جهتندن کرک ام جهتندن
هیکساندر • پس اب ام اولیدر اب ام امدن
دخی اب ام اب دن وقس علیه الجدات **بیت**

مستوی اولسه لراو لور اولی •	میته وارث ایله ذوادلا •
بونده ترجیح وصفا دلادده •	متخالف ائمّه سا د ه •

یعنی اکر درجهٔ قربده تفاوت بولنمیوب هب برابرلر
ایسه هر قنقسینک که میته وارث ایله ادلاسی
اوله اول اولیدر پس اب ام ام مقدمدر اب
اب ام اوزره زیرا اولکیده واسطهٔ انتساب
ام ام در جدهٔ صحیحه در پس اناث ابی مدلی بالوارث
اولور اب اب ام بویله دکلدر معلوم اولا که
تقدیم مذکور ابو سهل الفرضی وابو الفضل الخفاف
وعلی بن عیسی البصری رایی در • واما ابو سلیمان
الجوزجانی • وابو علی البستی ادلاء مذکوره اعتبار
ایتمزلر انوکله تقدیم ایتمزلر • پس بو صنفده هم
وصف ادلانک ترجیحی اختلافیدر وطرفینک
ادله سی شروح عربیه ده تفصیل اوزره هم
مذکوردر **بیت**

مستوی اولسه بلا ادلا •
یا خود ادلاده جمله سی سوا •
کل مدلی بهاک صفتا همین •	متوافق اوله علی التعیین •

متحد اولمیجق قرابتهم • | | اولور ابدا فرعه قسمت اودم •

یعنی درجه ده برابر اولوب هیچ برنده ادلا بالوارث
بولنماسه نته کیم اب اب ام الاب دخی ام اب ام
الاب ترك اتدوکی کبی ویاخود هر بری مدلی بالوارث
اولسه نته کیم اب ام اب الاب دخی اب ام ام ام الاب
ترك اتدوکی کبی • وهم مدلی بر اولنلرك یعنی اولکسنه لرك
که ادلا انلرك سببی ایله اوله جمیعنك صفاتی
ذکورتده وانوثتده توافق اوزره اولسه نته کیم
ادلاء بالوارث بولنمایان مثالده بویله واقع اولمشدر
زیرا بوراده وارث اولان جد وجده متحد لردر
مدلی بر اولان واسطهٔ انتسابلرنده وهم قرابتلری
متحد اولسه یعنی اول وارثلرك جمیعنك میته
قرابتلری میتك یاخاصة باباسی جانبندن اوله
ویاخاصة اناسی جانبندن اوله بو قیود بتمامها
موجود ایسه قسمت ابدان فروع اوزرینه اولور
پس مثال مذکورده مال میت جد وجده بیننده
اثلاثا للذکر مثل حظ الانثیین قسمت اولنور • والله
اعلم بالصواب • والیه المرجع والماب **بیت**
مختلف اولسه وصف مدلی بر • قسمت اول خلافله اولهٔ بر •
بوبیت یوقاروده کل مدلی بهك الخ بیتنه ناظردر
پس انك فوقنده اعتبار اولنان استواء درجه قیدی
بونده دخی معتبردر محصول بیت بودر که اکر استواء
درجه بولنوب ومدلی بر اولنلرك صفاتی ذکورت

ذکورت وانوثت مختلف اولورسه نته کیم ذکر اولنان
ادلاء بالوارث مثالنده بویله واقع اولمشدر بوراده
مال میت اول بطون اختلاف اوزره للذکر مثل
حظ الانثیین قسمت اولنور بعده ذکور واناث طائفتین
قلنور کما فی الصنف الاول فتدبر **بیت**

متحد اولمسه قرابتهم | | ایله اثلاثا انی قسمت اودم
ثلثانی قرابت اب ویر | | ثلثی آکه قرابت مادر

یعنی استواء درجه ده بولنوب لکن قرابتلری متحد
اولمیوب مختلف اولورسه نته کیم ام اب ام اب الاب
دخی ام اب اب الام ترك اتدوکی کبی که وارث
اولینك قرابتی اب میت جانبندندر وارث ثانینك
قرابتی ام میت جانبندندر بوراده مال اثلاثا
قسمت اولنوب ثلثانی قرابت ابك نصیبی ثلثی قرابت
امك نصیبی اولور پس میت اب وامنی ترك
ایتمش کبی اولوب ترکه سی ابتداءً ابی وامی بیننده
قسمت اولنور **بیت** | هر فریقه اصابت ایلینی
| ایله احادی اوزره قسمت انی |

یعنی ذوی قرابت الاب بر فریق اولوب • ذوی
قرابت الام بر فریق اخر اولوب هر برینك نصیبی
احادی بیننده قسمت اولنور هر برنده اتحاد قرابت
حکمی اعتبار اولنور معلوم اولا که متن شرحیده
بو محل اکرچه مظنهٔ اضطراب وخلل در لکن مهما امکن
تبعیت التزام اولنماغین منوال اصل اوزره نسج

کلام اولندی سید شریف قدس سره اللطیف
ترتیب دلیدیر ایله ضوابطی تحریر و تصویر ایتمکین
بو فقیر کثیر التقصیر انک ترجمه سنی مع ترتیبه
تحریر ایلدم که اول ترجمه بودر. بو راده یا استواء
درجه اوله یا اولمیه تقدیر ثانی اوزره اقرب اولورلر
تقدیر اول اوزره یا اقرب متحد اوله یا مختلف اوله
اگر مختلف اولورسه مال اثلاثا قسمت اولنور وجه
مذکور اوزره اگر متحد اولورسه صفت اصول
یا متفقه اوله بو تقدیرجه قسمت ابدان فروع اوزره
اولور یا خود متفقه اولمیه بو تقدیرجه مال اعلای
خلاف اوزره قسمت اولنور کما فی الصنف الاول
فافهم

فصل فی الصنف الثالث

بو فصل صنف ثالث بیانندهدر که انلر مطلقا
قز قرنداشلر اولادیدر و مطلقا ار قرنداشلر بناتیدر
ولام ار قرنداشلر ابناسیدر فافهم **بیت**

صنف ثالث نظیر اول هب	یعنی اولی بارث اولور اقرب
فرع ذو رحم اولور اولی	عصبه فرعی اولسه هب بسوا

یعنی بونده دخی اقرب اولان اولی اولور اگر برابر ایسه
عصبه فرعی اولان ذو رحم فرعندن اولی اولور **بیت**

میتک قالسه بنت ابن اخی	قالسه هم ابن بنت اختی دخی
ایکسی هم لام واب یا مکر	لاب و ام بری لاب دکر
مالی بنت ابن اخ آلور کلا	عصبه فرعیدر اولور اولی

یعنی میتک لابوین ار قرنداشی اوغلنک قزی ایله
ایله یا لابوین قز قرنداشی قزینک اوغلی یا خود لاب
قز قرنداشی قزینک اوغلی قالسه و میتک لاب
ار قرنداشی اوغلنک قزی ایله لابوین قز قرنداشی
قزینک اوغلی قالسه اشبو اوچ صورتده جمیع
مالی بنت ابن اخ آلور زیرا عصبه فرعیدر ابن
بنت اخ ایچون برشی یوقدر بالاتفاق بیت ثانی
اولنده ایکسی لفظی ایله مراد اگرچه بنت ابن اخ
و ابن بنت اختدر لکن لابوین اولمسی ولاب
اولمسی اخ واختده ظاهر اولور و یا مکر لفظی
تحتنده کی مصراعه مرهوندر **بیت**

ایکسین لام اولورسه اگر	مالی اثلاثا اقسام ایدرلر
بونده یعقوب بویله قسمت ایدر	یعنی ابدانه اعتبار ایلر

یعنی لابوین ولاب محلنده لام واقع اولسه اشبو
صورتکی امام ابی یوسف قولنجه انجق ابدان فروعه نظر
اولنور زیرا درجه ده برابرلردر و ایکسی دخی ولد
عصبه دکللدر. لیس للذکر مثل حظ الانثیین
اثلاثا قسمت اولنوب ابن فرع ثلثان بنت فرع
ثلث آلور و اصللرنده اخ لام ایله اخت لام
حصه لری برابر اولمغله فروعنه سرایت ایتمز. شروح
عربیه ده مبیندر **بیت**

دیر محمد که مال اولور نصفان	اعتبار اصول ایدر او همان

امام محمد اصول اعتبار ایتمکین اولا جمیع مال اخ لام
واخت لام بینلرنده علی السویه نصفین اولمق اوزره

قسمت اولنور بعده هر برینك حصه سی یعنی نصف
نهایتده اولان فروعنه ویریلور امام محمدك بو قولی
ظاهر الروایه دردر فاحفظ وتدبر **بیت**

قربده جمله چون برابر اوله … عصبه فرعی اولمیه اصلا
عصبه فرعی اوله کلا ویا … بعضی یا فرع ذی عصوبه اوله

یعنی هم اهل فرض فرعی اولمیوب یعنی میته قربده جمله سی
برابر اولدقلرنده نصکره بونلرده نیجه احتمال وارددر
بری بودرکه انلرده هیچ فرع عصبه اولمیه مثلا
بنت بنت اخ ایله ابن بنت اخ کبی بری دخی
بودرکه انلرك جمیعی فرع عصبه اوله مثلا بنتان
ابنی اخ لابوین کبی یاخود بنتان ابنی اخ لاب کبی
بری دخی بودرکه بعضی فرع عصبه بعض اخری فرع
صاحب فرض اوله یعنی احتمالین سابقین جمع اوله
مثلا بنت اخ لابوین ایله بنت اخ لام کبی
اشبو اوچ احتمال متن سراجیده یازیلان مربتردر
سید شریف وحضرت ملا شرحلرنده بونلردن
زیاده یه تعرض ایتممشلردر لکن فقیره بر احتمال رابع
لایح اولنور اول بودرکه انلرك جمیعی فرع صاحب فرض
اوله مثلا بنت اخت لابوین ایله ابن اخ لام کبی
لکن قیاس ایله بونك حکمی دخی بالقیاس معلوم اولمغین
اصله متابعت اولنکوریلوب اشبو نظمده ذکر
اولنمادی بیت ثانینك مصراعی اولی آخرنده یا
لفظی تردید ایچوندر یا عصبه فرعی اولمیه اصلا

اصلا یا عصبه فرعی اوله کلا دیمکدر پس تردید
بوقاروسنه معروفدر وبو مصراعدن صکره
ذکر اولنان ایکی مصراعك مجموعی کلام واحددر پس
یا بعض فرع عصبه بعضی هم فرع صاحب فرض اوله
دیمکدر ایکنجی یا لفظی اشاغه یه مرهوندر **م**

طوتدی اقوال معتبر یعقوب

یوقاروده بش مصراع ایچنده یازیلان احتمالات ثلثه
احکامنی بیان درخاصه مصراع اخره مخصوص کلدر

ولد اخ لام واب اولی … اخ لام فرعی جمله دن ادنا

یعنی امام ابو یوسف اشبو صنفده فیتود مذکوره ده استوا
بولندقدنصکره قوت قرابتله ترجیح ایدر پس اولکه
اصلی اخت ویا اخ لابوین اوله یا الکوز لاب اولان
اوزره تقدیم وترجیح ایدر واولکه اصلی اخت
ویا اخ لاب اوله یا الکوز لام اولان اوزره تقدیم
وترجیح ایدر وبو نظمده جمله دن اعلی ومرکل وجهلری
اولان ذکر اولنوب ومرکل وجه ادنی اولان ذکر اولندی
ومر وجه اعلی ومر وجه ادنی اولان مذکورلر بیننده
واسطه اولوب حکمی بالمقایسه معلوم اولمغین عبارت

ایراد اولنمادی **بیت**

دیر محمد که قسمت ایت اول … اخوات ایله اخوه اوسته کل
بیل فروعك شمارنی کوتری … قیل اصولك جهاتنه نظری
اصلده هر فرو حصه سن ال … قسمت ایله فروعنه فی الحال

یعنی امام محمد اعتبار اصول ایتدکدن اولا اخوه واخوات

او ذرينه قسمت ايدر وشمار فروعى اصولده اعتبار ايلر
وجهاتنى دخى اعتبار ايلر نته كيم مثالى آتى ضمننده ظا اولور
بعده اصلدن هر فريقه نه اصابت ايدرسه فروعنه قسمت ايدر
كما فى الصنف الاول بيت

مثلا قالسه باعتبار جهات — مفترق اخوه دروك ثلاث بنات
متفرق اوچ اختنك قالدهم — اوچ بنين ايله اوچ بناتى اوده

تحقيق مقام وتفهيم مرام ايچون وجوه محتمله‌يى مشتمل
بر مثال عظيم ايراد ايدوب اولا امام ابى يوسف قولنجه تقسيم
ايلدى ثانيا امام محمد قولنجه فقدر بيت

بل ابى يوسف اتدى نى علت — كل اموالى اولا قسمت
بين ذرية بنى الاعيان — ولد علد فرعنه پس ازان
بنو الاخياف فرعى صكره كله — بر ذكر حظ انثيين آلهر
مالى ارباعا اقتسام ايدرلر — اوله ابدانه هر برنده نظر

يعنى امام ابو يوسف اگر فروع مذكوره نك جميعى حياتده ايسه
جميع مال اولا بنو الاعيان فروعى بيننده قسمت ايدر
يعنى اخ لابوينك بنت ايله اخت لابوينك بنت وابنى
بيننده ارباعا للذكر مثل حظ الانثيين قسمت ايدر
بنو العلات فروعنه وبنو الاخياف فروعنه برشى
ويرمز اگر بنو الاعيان فروعندن هيچ برفرد موجود دكل ايسه
جميع مالى بنو العلات فروعى بيننده وجه سابق اوزره ارباعا
قسمت ايدر بنو الاخياف فروعنه برشى ويرمز اگر
بنو العلات فروعى دخى موجود دكلر ايسه بنو الاخياف فروعى
بيننده ارباعا قسمت ايدر هيچ برفرد موجود دكل ايسه

ايسه جميع مالى بنو العلات بيننده ارباعا قسمت ايدر وبالجمله
ابو يوسف فروعك ابدان وصفاتنه نظر ايدر اصولك ايچون
قوت قرابت جهتندن نظر ايدر پس هر صورتده مسئله
دورتدن صحيح اولور فافهم بيت

بل محمدكه جمله دن اقدم — اتدى تقسيم ثلث مالى اوده
بنو الاخياف فرعنه بسوا — لتساوى اصولهم سهما
بعده ايتدى باقى نصفان — بين ذرية بنو الاعيان
نظر اوله شمار فرعه همين — طرفا اصلده على التعيين
الله بر نصفى بونده بنت اخى — اله فرعين اخى نصفى دخى
ايكى سهم الدى مرد وبر الدى زن — اوله تصحيح مسئله نه دن

يعنى امام محمد اصوله نظر ايتمكين اگر اخوه واخواتدن اصول
مذكوره نك فروعنك جميعى موجود ايسه اولا اصوله قسمت
اعتبار ايدوب پس لابوين اخ بولنمغله لاب اخ
واخته برشى ويرمز ولام اخ واخته بر ثلث
ويروب لكن بونلرده ذكر وانثى استوا اوزره اولمغين
واختك فرعى ايكى اولوب عدد فرعى اصلنده معتبر
اولمغله اخت واحده اختان حكمنده اولمغين الدقلرى
ثلث اخ واخت مذكورين بيننده اثلاثا قسمت اولنوب
يعنى ثلث سابقك ثلثى اخ لام ثلثانى اخت لام
المش اعتبار اولنور بعده اخك ثلثى فرعى بنته وكذا
واختك ثلثانى فرعلرى ابن وبنت بيننده على التسويه
قسمت اولنور اصللرنده اولان استوا فرعلرنده دخى
معتبر اولوب ذكر وانثى برابر آلور بعده باقى قالان

ثلثان اولا اخ لابوین واخت لابوین بیننده
قسمت اولنجق مراد اولندقده لابوین اختده
ایکی فرعك عددی متعین اولمغله اختان لابوین
حکمنده اولوب پس ثلثانك نصفی اخ لابوینه
ونصف اخرینی اخت لابوینه الور بعده اخك
نصیبی فرعی بنته دکر واختك نصیبی فرعلری
ابن وبنت بیننده للذکر مثل حظ الانثیین
اثلاثا قسمت اولنور ومسئله طقوزدن
تصحیح اولنور اولا طقوزدن اوج بنو الاخیافه
فرعی اولان ایکی بنت ایله برابر بیننده علی
السویه تقسیم اولنور عدد رؤس اوج وسهام
اوج پس انکسار لازم اولماز وباقی قلان
التی نك نصفی یعنی اوج اخ لابوین بنته دکر
نصف اخری یعنی اوج تثلیث اولنوب ثلثی اخت
لابوین بنته دکر ثلثانی اخت لابوین ابننه دکر
معلوم اولاکه امام محمد ابتداء اصوله تقسیم
اعتبار ایتمیکن اخ لام صاحب فرض اولمغله
قسمتده انك طرفندن شروع ایدر اخ لابوین
عصبه اولمغله باقی انك طرفنه ویرمك اوزره
قسمت ایدر بو محلده متن سراجیده بر مثال دخی
ذکر اولنمشدر که اول بودر مثلا بر کشی وفات
ایدوب بر لابوین ارقرنداشنك اوغلنك
قزینی وبر لاب ارقرنداشی اوغلنك قزینی وبر لام

وبر لام ارقرنداشی اوغلنك قزینی ترك ایلسه
بو راده جمیع مالی بنت ابن اخ لابوینه الور
بالاتفاق زیرا ولد عصبه در سائرلری ولد صاحب
فرض دکللردر هم ولد عصبه دکللردر وورثه
مذکورنك هم جانب ابدن وهم جانب امدن
اولمغله قوت قرابتی واردر وبو مثالده طریق
قسمت واضح اولوب واختصار مطلوب
اولمغین مثال اول ایله اکتفا اولندی **فصل**
فی الصنف الرابع بو فصل صنف رابع بیاننده در که
انلر میتك علی الاطلاق عمه لریدر ولام اعمامیدر
وعلی الاطلاق خالات وخالاتیدر **بیت**

صنف رابعدن اولسه بر انجق کوتری مالی اول الور مطلق

بو صنف رابع افرادندن انجق بر فرد بولنسه جمیع
مالی اول الور بر مزاحمی اولمدوغیچون سؤال
اولنسه که اشبو حکم یعنی عند الانفراد جمیع مالی
المق اشبو اصناف اربعه بیننده مشترکدر پس
صنف رابعه تخصیص اولدوغنك وجهی ندر
جواب اولدر که مصنف اصل بو حکمی دورت
اصنافك جمیعنده ذکر ایتمدی سائر اصنافده
ذکر ایتدی سائر اصنافده جریانی اولویت طریقیله
ثابت اولمغیچون سؤال اولنسه که سائر اصنافده
درجه اقربیه مرجح اولسوردیو ذکر اولنمش ایدی
اشبو صنف رابعده نیچون ذکر اولنمدی جواب

اولدرکه بوصنف رابع افرادینك جمیعی درجهٔ
واحده‌ده در پس اقربیته منحصر دکلدر. و بونلرك
اولادی ضمننده اولان تفاوت بو فصل مسائلندن
دکلدر زیرا بونلرك اولادی ایچون مستقلا بر فصل
ذکر اولنمشدر **بیت**

متعدد اولوبده اولسه کر — متحد حیز قرابتلر

اولور اقواسی باالوفاق اولی یعنی بوصنف افرادندن
متعدد جمع اولسه وهم حیز قرابتلری متحد اولسه
حیز قرابت متحد اولمق جملهسی جانب واحددن اولمغله
اولور مثلا علی الاطلاق عمات کبی ولام اعمام کبی
زیرا بونلرك قرابتلری اب جانبندندر ومثلا علی
الاطلاق اخوال وخالات کبی زیرا بونلرك قرابتلری
ام جانبندندر بو مذکورلردن هرقنقسی که قرابتده
اقوی اوله باالاتفاق اول ارثه اولی اولور **بیت**

لابوام اولان اولور مثلا — لاب اولندن اقدم اولدخی هم
امه منسوبدن اولور اقدم

قوة قرابتده اولان تفاوتك بیانیدر یعنی اولکه
قرابتی لابوین اوله یالکز لاب اولان اوزره
مقدمدر اولدخی یعنی قرابتی یالکز لاب اولان
دخی هم یالکز لام اولان اوزره مقدمدر فاحفظ

بونده فرق ایلمزدن وذکری — مردایکی زن برالمدی غیری

یعنی ذکورة وانوثة تفاوته اعتبار یوقدر پس لابوین
عمه اولدر لاب عمه‌دن ولام عمه‌دن ولام عمدن

دن ودخی لابوین عمه بولنمایجق لاب عمه اولیدر
لام عمه وعمدن کذلك لابوین خال وخاله اولیدر
لاب خال وخاله‌دن ولام خال وخاله‌دن ودخی
لابوین خال وخاله بولنمایجق لاب خال وخاله اولیدر
لام خال وخاله‌دن ایمدی قوة قرابتده برابر ذکور
واناث بولنسه مثلا لام عمه وعم کبی مال بینلرنده
للذکر مثل حظ الانثیین قسمت اولنور خال وخاله
دخی جمع اولسه خال بویله‌در یعنی اصللری متفق
اولیجق اعتبار ابدانه‌در باالاتفاق **بیت**

اولسه کر حیز قرابتلر — مختلف امه قوتینه نظر
قالسه هم اوچ جهاتدن عمات — دخی هم اوچ جهاتدن خالات
ثلثا قرابت ابه ویر — آله ثلثی قرابت مادر

یعنی اکر حیز قرابتلری مختلف اولورسه بعضی اب
جانبندن اولوب بعضی ام جانبندن اولمغله اوراده
وجه سابق ایله اولان قوته اعتبار یوقدر مثلا
لابوین عمه‌سی ولاب عمه‌سی ولام عمه‌سی دخی لابوین
خاله‌سی ولاب خاله‌سی ولام خاله‌سی ترك
ایلسه عمات ثلاثه‌دن هرقنقسی ایله خالات ثلاثه‌دن
هرقنقسی جمع اولسه که جملهسی طقوز احتمال اولور
قرابت اب جانبنه یعنی عمه‌یه کیف کانت ثلثان
ویریلور قرابت ام جانبنه یعنی خاله‌یه کیف کانت
ثلث ویریلور ومعلوم اولهکه عم ذکر اولنمیوب
عمه ایله تمثیل اولندیغی عم لام اولمایجه بوصنفدن

اولماز پس جهات ثلاثه ایله تقییده محتمل اولماز و اطراداً
خالاته دخی بویله اولدی وعم لام قرابت اب
جانبندندر وخال کیف کان قرابت ام جانبندندر
پس عم لام خال وخاله دن هر قنقسی ایله جمع اولسه
قسمت ینه حال سابق اوزره در بلا تفاوت **بیت**

تناصب ایدرسه ایت قسمت ... هر فریقه کما لو اتحدت

یعنی قرابت اب وقرابت ام دن هر بر فریقه خاصه تناصب
ایدرسه هر بر قرابت متحد اولدقده اقتضا اتدوکی
کیفیت اوزره قسمت اولنور کذلک در مثلا صورت
سابقه ده عمه لابوین ثلثان الور دی خاله لابوین
ثلث الور دی اگر عمات لابوین متعدده اولسه
بینلرنده ثلثان علی السوی قسمت اولنور وخالات
لابوین متعدده اولورسه بینلرنده ثلث علی السوی
قسمت اولنور. واخوال وخالات لابوین بینلرنده
ثلث للذکر مثل حظ الانثیین قسمت اولنور وباقی
اتحاد حیز قرابت مسائلنک تفاصیلی بوراده تفصیلدن
اغنا ایدر کما لا یخفی **فصل** فی اولادهم یعنی
بو فصل صنف رابع اولادی بیاننده در معلوم
اولا که اوچ اولکی صنفلرده اول مرتبه ده اولاد
اصللری ایله انلردن صکره توریث اولناجق فروع
واصوللری بیننده حکما تفاوت اولمیوب صنف
رابع ایله اولادی بیننده اولان حکم تفاوت اوزره
اولمغین بو صنفک اولادی ایچون بر فصل مستقل

مستقل ذکر اولندی **شعر** **بیت**

حکم اولاد صنف رابعی بیل ... صنف اولده کی امور عدیل
یعنی اقرب بمیت اولدی همان ... ارثه اولی بای وجه کان.

بونلرک میراثه اولاسی میته اقرب اولانیدر یعنی اقرب
گرک اب جانبندن گرک ام جانبندن اولسون
دخی اقرب گرک ذکر گرک انثی اولسون دخی اقرب قرابتده
اقوی اولسون یا اولمسون دخی اقرب صاحبنه هر
جهتده موافق اولسون یا اولمسون پس بو تفصیل
بای وجه کان عبارتی ایله ادا اولنمشدر **بیت**

چون برابر اولوب دخی اولسه ... متحد حیز قرابتلر
هر کیده ذی قوة قرابه اولا. ... ما عداسندن اولدی اولو

اگر قرابتده تفاوت اولمیوب جمیعی درجه واحده ده
اولمغله برابر اولورلرسه دخی حیز قرابتلری متحد
اولورسه جمیعنک قرابتی جانب ابدن اولمغله
یا جانب ام دن اولمغله پس هر قنقسنک که قوة
قرابتی اوله ارثه اولی اولور بالاتفاق وقوة قرابتی
اولمیان اوزره ترجیح اولنور کما لا یخفی **بیت**

اولسه قوتده ده برابرهم ... عصبه فرعی اقدم اوله اوده
نظرایت قوة قرابته کل ... عصبه فرعی اولمدن اول

اگر قرب درجه ده برابر اولدقلرندن ما عدا قوت
قرابتده دخی برابر اولسه‌لر بر حال بوکه حیز قرابتلری دخی
متحد اولسه ولد عصبه اولان اولی واقدم
اولور اولمین اوزره امدی استواء درجه واتحاد

حیز قرابتده نصکره قوة قرابة مرجح واقدم دربونده دخی استوا بولندنصکره عصبه فرعی اولمق مرجح اولور مثلا بنت عم ایله ابن عمة جمع اولسه ایکیسی دخی بالابوین اولسه یا لاب اولسه جمیعا مالی بنت عم آلور زیرا عم مذکور عصبه در واکر لابوین عمه ابنی ولاب عم بنتی بولنسه جمیع مالی ابن عمه آلور اکرچه ایکیسی درجه ده برابرلردر وحیز قرابتلری متحد در زیرا جانب ابدندر لکن ابن عمه نك لابوین اولمغله قوة قرابتی اولوب ترجیح اولنور بنت عم لاب اوزرینه ولد عصبه ایکن. پس قوة قرابت مرجح لکن فرع عصبه اولمق مرجحلکدن اقدمدر فقد بر بیت

بولیدر ظاهر الروایه بیل. بعضیلر اولور عکسنه قائل.

یعنی قوة قرابت اعتبار عصبه فرعی اولمغه اعتبارده اقدم اولمسی ظاهر الروایه در. وبعض مشایخ بر روایت اخری یه نظر عکسنه ذاهب اولمشلردر

قربده استوا ایله اوله کر. مختلف حیز قرابتلر.

بونده مدلی قرابت اب ایله. ثلثا جمیع مالی آلهلر.

یعنی قربده برابر اولوب لکن حیز قرابتلری مختلف اولسه قوة قرابته اعتبار اولنمز دخی ولد عصبه یه اعتبار اولنمز ظاهر الروایه ده پس عمة لابوین ولدی اولی اولمز علی الاطلاق وخال وخاله اولادندن زیرا ولد عمه دکی قوة قرابته اعتبار یوقدر ودخی

ودخی بنت عم لابوین اولی اولمز لابوین خال وخاله اولادندن زیرا ولد عصبه اولمق بوراده مرجح اولمز لکن قرابت اب ایله مدلی اولنلره ثلثان دکر قرابت ام ایله مدلی اولنلره ثلث دکر نته کیم اکا امه منسوبلر ثلث الآخر مصراعی ایله اشارت اولنمشدر

صکره اولمدلیا ایچنده بودم اولسه قوتده ده اکر یکسان

معتبر قوة قرابت هم عصبه فرعی اقدم اولمهمان

بعدزان قرابت اب ایله مدلی اولنلر متعدد اولسه خاصة انلرده اولان قوة قرابتله ترجیح معتبر اولور

امه منسوبلر ثلث آخر

قوة سابقه اولسنه نظر

قرابت ام ایله مدلی اولنلره ثلث دکر اکر متعدد اولسهلر خاصة انلرده ایچون قوة قرابتله ترجیح معتبر اولور ولد عصبه اولمغله ترجیح میسر اولمز زیرا قرابت ام ده عصوبت متصور دکلدر

دیدی یعقوب کیم علی التعیین ایله ابدان فرعنه قسمت

هر فریقه نه دکدی ایسه همین جهتك عددنی فرعه کورت

امام ابو یوسف دیدیکه هر فریقه نه دکدی ایسه مثلا قرابت اب فریقنه ثلث دکمشدر هر برنده خاصة کندی فروعی ابدانه قسمت اولنور وعدد جهات فروعده معتبر اولور

دیر محمد که انقسام اولنه عدد فرعله جهات اولنور

اول ایکی اختلافك اولنه طرف اصلده بودر منظور

امام محمد دیدیکه مال قرابت اب وقرابت ام فریقلری

اوزرینه اثلاثا قسمت اولنور قد نصکره هر بر فریقه
اصابت ایدن فروعنده اولا بطون اختلافه قسمت
اولنور. وعدد فروع وجهات طرف اصولده اعتبار
اولنور. کما فی الصنف الاول آیمدی اکر فرض اولنسه که
برکشی وفات ایدوب اکا وارث قرابت اب قبلندن
ابنان بنت عمه نوب قالسه وبنتان ابن عمه لاب قالسه که
بنتان مذکورتان هم بنتان بنت عم لاب اولسه
وقرابت ام قبلندن بنتان بنت خاله لاب قالسه
وابنان ابن خاله لاب قالسه که وابنان مذکوران
هم ابنان بنت خال لاب اولسه یکم بوصورتده کبی.

مسـ

عم لاب	عمه لاب	عمه لاب	خاله لاب	خاله لاب	خال لاب
بنت	ابن	بنت	بنت	ابن	بنت
ابنی ٦	بنتی ١٨		بنتی ٢	ابنی ٨ ٢٠	
صحیح ٤	صحیح ٢٠		الرقم الاحمر علی رای امام محمد والاسود علی رای الامام ابو یوسف رحمهما الله تعالی		

اصل مسئله اوچدندر ثلثانی یعنی ایکی قرابت اب
ایچوندر ثلثی یعنی بر قرابت ام ایچوندر امام ابی یوسف
قتنده بو مسئله اوتوزدن صحیح اولور زیرا فریق
اب ده عدد رؤس دوردر زیرا بنتان ایکی جهتدن
قرابتی اولمغین بنات اربعه منزلنه در اولدخی ابنان
کبی اولمغین ابنان اخران ایله ابناء اربعه اولور
وبو فریقه اصابت ایدن ایکی دورده مستقیم اولمیوب

خمسه دن زیاده اولان ابنی ... ملغی اولنیب

اولمیوب موافق بالنصف اولمغین عدد رؤسک وفقی
یعنی نصفی یعنی ایکی اخذ وحفظ اولنور. وفریق امده
عدد رؤس ابناء اربعه منزلنه سنده در. بنتان دخی
ابن واحد کبی اولوب مجموعی ابناء خمسه اولور وبو
فریقه اصابت ایدن بر بشه مستقیم اولمیوب مباین
اولمغین عدد رؤس یعنی بش بتمامه حفظ اولنور بعد ان
بین المحفوظین مباینت اولمغین احدهما آخره ضرب
اولنوب اون حاصل اولوب اولدخی اصل مسئلیه
یعنی اوچه ضرب اولنوب اوتوز حاصل اولوب
مسئله اوتوزدن صحیح اولور. ثلثانی یعنی یکرمی
فریق اب ایچوندر اونی ابنان بنت عمه ایچوندر
اونی دخی بنتان ایچوندر. ثلثی یعنی اون فریق ام
ایچوندر. سکزی ابنان ایچوندر ایکسی دخی بنتان
ایچوندر امام محمد قتنده بو مسئله اوتوز التیدن
صحیح اولور زیرا اول بطونده اختلاف اوزره تقسیم
اولنور وعدد فروع وجهات انلرده اعتبار
اولنور پس فریق ابده عم لاب عمان حساب اولنور
عمات اربعه کبیدر وایکی عمه لاب دن هر بری عمتان
حساب اولنور پس مجموعی عمات ثمان اولور بعده
اختصار اولنوب اول عم که عمات اربعه کبی ایدی
عم واحد قلنوب وعمات اربعه باقیه عم واحد
اخر قلنور. واصل مسئله دن ثلثان که ایکی ایدی
علی التسویة ایکی عم بیننده تقسیم اولنوب هر برینه بر دو

وفريق ام ده خال لاب خالان پس خالات دركي
اولوب وايكي خاله دن هر بري خالتان پس مجموع
خالات ثمان اولور و اختصار ايله ايكي خال قلنور
واصل مسئله دن ثلث كه بر آيدي ايكي خال
اوزره مستقيم اولمز پس عدد خالين اصل مسئليه
يعني اوچه ضرب اولنوب التي حاصل اولور واول
التي دن فريق اب دورت ذكر يعني اول دورتدن
ايكسي عم لاب آلوب لكن بي شريك اولمغين طايفهٔ
مستقله كبي قلنوب نصيبي يعني ايكي اخر فروعنه
يعني بنتان بنتنه رفع اولنوب هر برينه برر دكر
واول دورتدن اخر ايكسي عمتان لاب آلوب
وطائفهٔ مستقله كبي قلنوب واول عمتانك
اسفلنه نظر اولندقده ابنان حكمنده برابر
وبنتان حكمنده بر بنت بولنوب واول بنتان
ابن واحد قلنوب مجموع ابناء ثلاثه قلندقده
نصيب عمتان اولان ايكي اشبو ثلاثه يه مستقيم
اولميوب بينلرنده مباينت اولمغين اول ثلاثه
على حالها حفظ اولنور وينه اول التي دن فريق
امه ايكي دكر يعني اول ايكيدن بريني خال آلور
وطائفهٔ مستقله كبي قلنور واخر فروعنه
يعني ابنان بنتنه مستقيم اولمغين عدد روس
يعني ايكي حفظ اولنور واول ايكيدن اخر بريني
خالتان آلور وطائفهٔ مستقله كبي قلنوب

68

قلنوب اسفلنه نظر اولندقده ابنان حكمنده
برابن ايله بنتان حكمنده بر بنت بولنوب واول
بنتان ابن واحد قلنوب مجموعي ابناء ثلاثه اولور
ونصيب خالتان اولان بر اشبو ثلاثه يه مستقيم اولميوب
اول ثلاثه دخي كالاول حفظ اولنور بعد ذان
محفوظلره يعني ثلاثه واثنان وثلاثه يه نظر
اولندقده ثلاثتان بيننده مماثله اولمغين
برسي ايله اكتفا اولنور وثلاثه ايله اثنان بيننده
مباينت اولمغين احدهما اخره ضرب اولنوب
حاصل اولان التي اصل مسئله اولان التي يه
ضرب اولنوب اوتوز التي حاصل اولور پس مسئله
اوتوز التي دن صحيح اولور فريق اب ايچون سابقا
التي دن دورت وار ايدي اول دورت اخر
التي يه ضرب اولنوب يكرمي دورت حاصل اولور
واول يكرمي دورتدن بنتان بنت عمدن هر برسي
طقوز آلور عم قبلندن التي عمه قبلندن اوچ آلور
زيرا هر بري بنت عم اولدوغي كبي بنت ابن
عمه در دخي ابنان بنت عمه دن هر برسي اوچ آلور
وفريق ام ايچون سابقا التي دن ايكي وار ايدي
اول ايكي اخر التي يه ضرب اولنوب اون ايكي
حاصل اولور واول اون ايكيدن ابنان بنت
خالدن هر برسي بش آلور خال قبلندن
اوچ خاله قبلندن ايكي آلور زيرا هر بري ابن بنت

خال لاب اولدوغی کبی ابن ابن خاله در ودخی
بنتان بنت خاله دن هر بریسی بر الور. تیس
فریق اب ده بنتان اوسکز وابنان التی المتز
اولور. وفریق امده ابنان اون وبنتان ایکی
المش اولور. معلوم اولا که علی رأی الامامین
الهمامین اشبو کیفیت اوزره ایکی تقسیم سید
شریف وکمال پاشازاده حضرتلرینک
کتابلرنده یازدقلری اوزره ترجیح اولنمشدر
لکن امام محمد قولنجه ذکر اولنان حساب اثناسنده
سوق کلام ده. وفریق اب ایچون تعیین سهامده
نظر وارد ر. اما الاول محمد حضرتلرینک
اعداد فروعی اصولنده اعتبار ایتدوکنک سرینی
کما ینبغی فهم ایدن محاسب خبیره خفی وخفی دکلدر که
اعتبار معهوده احتیاج اول زمانده درکه
یا بعض فروعده تعدد اولوب بعضنده اولمیه
ویاخود اعداد فروع تساوی اوزره اولمیوب
قلةً وکثرةً تفاوت اوزره اوله اما بو صورتده
که جمیع فروعک عددی ایکی واقع اولمشدر
اصولنک بری برینه نسبتی جمیعسی واحد اولدقلری
حالده نه وجهله ایسه جمیعسی اثنان اولدقلری حالده
بنه اول وجهله در پس احاد اصولی اثنان ایتمکده
بر منفعت ملاحظه اولنمز خصوصا که عمات
اربعه بلا منفعت عمات ثمان مرتبه سنه اصعاد

اصعاد اولندقده تصحیح لاجل الاختصار رجوع اولنوب
بنه اصل مرتبه سنه تنزیل اولنمغله عماتن کبی
قلنمق قتی عجیبدر. واما الثانی مسئلنک تصحیحی
اوتوز التی ده قرار ایتدکده تصحیح کرکدرکه عماتک
یکرمی دوردن نصیبی یعنی اون ایکی اولا بحسبه فی
ابن وبنت بیننده اثلاثا تقسیم اولنوب ابن سکز
بنت دورت آله ثانیا ابنک نصیبی سکز
بحسبه کی بنتان بیننده تقسیم اولنوب هر برینه
دورت دکر وبنتک نصیبی دورت بحسبه کی
ابنان بیننده تقسیم اولنوب هر برینه ایکی دکر
پس بنتان بنت عم جمعا یکرمی الوب هر بری
اون الور وابنان ابن بنت عمة لاب جمعا دورت
الوب هر بری ایکی الور ایمدی یوقاروده
بنتان بنت عم جمعا اون سکز الوب هر بری طقوز
الورلر وابنان بنت عمة جمعا التی الوب هر بری
اوچر الور دینلدوکی سهو محضدر وبنه معلوم
اولوکه امام محمد رأینجه اولان تصحیحک سابقا
ذکر اولنان طریقه سی اگرچه نوع وجاهتدن خالی
دکلدر لکن بین الحساب متعارف اولان
طریق وجیه اولدرکه بو منوال اوزره بسط مقال
اولنه فریق ابده ابن عمتان عم واحد حکمنده اولوب
عم اخر ایله عمان اولیجق تلنان مسئله یعنی ایکی
اول عمان بیننده تنصیف اولنور بعده عم لاب

برطائفۀ مستقله اولوب نصیبی بر اخ فروعنه
یعنی بنتان بنتنه مستقیم اولمیوب مباین اولمغین
عدد رؤس یعنی ایکی اصل مسئله یه یعنی اوچه
ضرب اولنوب التی حاصل اولوب التیدن دورت
فریق اب ایچون اولوب دورتدن ایکیسی عم لاب
ایچون اولوب بنتان بنتنه ویریلوب هر برینه
بر دکر وعمتان مذکورتان تحتنده کی ابن وبنت
بنات ثلاث حکمنده اولوب نصیب عمتان
یعنی ایکی اوچه مستقیم اولمیوب مباین اولمغین
عدد رؤس یعنی اوچ حاصل مذکوره یعنی التی یه
ضرب اولنوب اون سکز حاصل اولور واون
سکزدن ثلثان یعنی اون ایکی فریق اب ایچون
اولوب نصفی التی عم لاب فرعلری بنتان بنتنه ویریلور
هر برینه اوچ دکر واخر نصفی التی عمتان تحتنده
اولان ابن وبنت بیننده اثلاثا قسمت اولنوب
ابنه دورت بنته ایکی دکر وابن وبنت طائفتین
مستقلتین قلنوب ابنک نصیبی دورت
بنتانی بیننده وبنتک نصیبی ایکی ابنانی بیننده
تنصیف اولنور دخی اون سکزک ثلثی یعنی
التی فریق اوزره نهایته دک تقسیم اولندقده
اون سکزی ایکی عددینه ضرب لازم اولوب
بس اوتوز التی اولور ایمدی متبین وظاهر اولدیکه
فریق ابده مرتبۀ ثالثده اخ فروعنه منتهی اولنجه

ابنی

اولنجه تقسیم اصل مسئله یی اوجدن ایکن اون
سکزه اصعاد وایصال ایدر بعده فریق امده اون
سکزک ثلثی التی یه تقسیم اول اون سکزی ایکی یه
ضرب ایله اوتوز التی یه اصعاد وایصال ایدر
بس تصحیح سابقده فریق ابده عمتانک نصیبی تا
اخ فروعنه دک تقسیم اولنمیوب مرتبۀ وسطاده
قالمق طریقۀ مسلوکۀ حسابدن بعیددر
تفکر بالانصاف فتدبر

قالمسه بونلرک بریسی اگر — حکم مذکوره انتقال ایلر
عمه وعم ام ایله ابنه — بویلدر خال وخاله سیده ینه

یعنی اگر میتک کندینک عم وعمه سنک اولادی
واولاد اولادی وان سفلوا وخال وخاله سنک
اولادی واولاد اولادی وان سفلوا هیچ بریسی
قالمسه لکن باباسنک ویا اناسنک عم وعمه سی
اولادی ویا خال وخاله سی اولادی قالسه حکم مذکورده
ابوین میتک عم وعمه سنک ویاخود خال وخاله سنک
اولادینه انتقال ایدر تفصیل مذکور بونلرده دخی
اجرا اولنور بلا تفاوت

بس ازان بونلرک فروعنه هم — عصباته معادل اوله بودم

یعنی اشبو عم وعمه وخال وخاله سی اولادی اولمیجق
حکم مذکور بونلرک اولاد اولادینه انتقال ایدر
وبالجمله بطنا بعد بطن اسفال ایدر. وعصبات
معادلی اولدوغنک تحقیقی ولدرکه اولا میتک

عموتی وخؤلتی جمله دن اقدم در بونلردن
صکره بونلرك اولادی سلسله سی بطنا بعد بطن
الی الانقراض بونلردن صکره ابوینك میتك بونلردن
صکره بونلردن صکره بونلرك اولادی سلسلسی
الی الانقراض بونلردن صکره جدتینك میتك عموتی
وخؤلتی بونلردن صکره اولادی سلسله سی الی الانقراض
بوفصلده ذکر اولنان تفصیل اوزره وارث اولورلر
بونلردن صکره اولنلرك احوالی بالمقایسه معلوم اولور
نته کیم عصباتده یعنی عصبات نسبتده فروع
احباده حالی بویله در

فصل فی الخنثی

خنثی ایله مراد اول کمسه در که انکچون هم آلت
رجل وهم آلت امرأه اوله معا ویاخود ایکی آلتی
دخی اولمیه اصلا فاعرف کما لایخفی

ویرنصیبین اقلنی سن اکا	مشکل اولسه وجوهله خنثی

معلوم اولاکه التانی اولان خنثی اکر بولی رجل آلتدن
ایدرسه فقط ذکر عد اولنور اکر بولی امرأه آلتدن
ایدرسه فقط انثی عد اولنور واکر ایکی آلتدن بیله
ایدرسه بول هر قنقسندن مقدم خروج ایدرسه
اول اول آلت صاحبی عد اولنور واکر ایکی آلتدن
بیله بول ایدوب وایکسندن زمان واحدده
خروج ایدرسه اول خنثی مشکل اولور واکر بعد
مرور الایام اشبو خنثای مشکلك صقالی بترسه
ذکر عد اولنور واکر ممه سی بترسه انثی عد اولنور لیس

پس اشکالی مندفع اولور وبو مسئلك مسائلی چوقدر
استین کتب فقهیه یه مراجعت ایلیه
بوفنك وظیفه سی خنثای مشکلك کیفیت توریثی
بیاندر فقط وبونلرك حکم وراثتلرنده اختلاف
اولمغین بیانی ایچون مستقل بر فصل ایراد اولندی
ایمدی خنثای مشکل ایچون اقل نصیبین ویررلر
یعنی بردفعه ذکر اولمق اوزره نصیبی استخراج
اولنور وایکی نصیبدن بری اقل چیقرسه
خنثایه اول ویریلور اکثر چیقاندن ویرلمز

بو اصحدر بونکله در فتوی		بودر قول اکثر کبری

مسئله بویله در امام ابوحنیفه قتنده
وامام محمد عندنده وامام ابو یوسفك
قول اولنده وعامهٔ صحابه نك قولی بودر
ومفتی به بودر والسلام

	برکمسنه وفات ایدوب مثلا ترك ایده ابن وبنت ایله خنثی
اله خنثی نصیب بنت انجق مستقندر بوسهم الحق	

مثلا برکشی وفات ایدوب برابن وبربنت ایله
وبر ولد خنثی سنی ترك ایلسه قول مذکور
اوزره اول خنثی بربنت نصیبنی الور حصهٔ
بنت حصه ابندن بوصورتده اقل ایدوکی
ظاهردر دلیل مسئله اولدر که

اقل ضمنی اکثرده موجود اولمغله متیقندر
ثبوتی قطعًا معلومدر واکثرك اقلدن
زیاده سی مشکوکدر مجرد شك ایله ایسه
استحقاق ثابت اولماز کما لایخفی علی الاذکیا

اولدی شعبی قتنده بومقبول
که نصیبین نصفنی اله اول

یعنی عامر شعبی قتنده خنثی حقنده مرضی
ومقبول اولان قسمت اولدرکه ایکی اعتبار
اوزره اولان نصیبلری جمع اولنوب اول
مجموعك نصفی ویریله قندتر

لیك تخریجده خلاف اولنوب
بویله تقریر ایلدی یعقوب

ابن برسهم وبنت نصف الحق
اله خنثی دخی نسه ربع الحق

سهم ایله نصف اولنسه استجماع

اوله نصفی ثلثه الا ربابع

اوج اوله سهمی بسط اولنسه کسور

اوله تصحیحی تسعه دن منسور

اگرچه عبارت شعبی که نصف النصیبین در
لکن امامان همامان تخریجده اختلاف ایدوب
امام ابی یوسف دیدیکه خنثی اگر ابن اولسه
برسهم کامل آلوردی اگر بنت اولسه نصف
سهم آلوردی پس سهم ونصف سهم مجموعنك

عنك نصفی که اوچ ربع اولور نصیب خنثی اولور
امدی سه ربع مخرجی که اربعه در کسر وبسط
اولنجق سهم ابن که بردر اربعه قلنور سهم بنت که
نصفدر ایکی قلنور پس التی اولور والتی نك
نصفی که اوچدر خنثی نصیبی اولور پس مجموعی
طقوز اولور امدی کانّه مسئله دورتدن
ایکن طقوزه عول ایتمش اولور متن سراجیده
برقاج عبارت ایله دخی تعبیر وتقریر اولمشدر
لکن مآل کل بر اولمغین بری ایله اکتفا اولندی

بویله تقریر ایتدی ابن حسن
مرد اسه ایکی خمس آله خنثی
پس آلور نصف کل سهمانی
اربعین اولدی مخرج تصحیح
دکدی خنثایه پس ثلث عشر

وجه تخریجده بو مسئله ده
ربع مال آله اولسه که انثی
خمس وعشر اولدی سهمی بل آنی
وجه تخریجده بقول صحیح
اون سکز ابنه تسعه بنته ذکر

امام محمد بن حسن شعبی نك قول مذکورنی بووجهله
شرح وبیان ایتدی که بو مسئله ده خنثی اگر ذکر
فرض اولنسه نصیبی خمسان اولور زیرا بنت بر
آلوب ابن ایکی آلوب خنثی دخی بر ابن آخر فرض
اولنمغله ایکی آلیجق مجموع انصبا بش اولور وحصّهٔ
خنثی بشدن ایکی اولور که خمسان در واگر انثی
فرض اولنسه نصیبی ربع اولور زیرا ابن ایله
ایکی بنت جمع اولسه حصّهٔ بنت ربع در بعده ان
خمسانك نصفی که خمس واحد در وربعك نصفی که

بمتذر مجموعی یعنی خمس وعشر نصیب خنثی اولور
ومخرج تصحیحی اربعین در زیرا خمس وعشر مخرجلری
اولان خمسه وثمانیه عددلری بیننده مباینت
اولمغین احدهما اخره ضرب اولنوب قرق حاصل
اولور پس قرقدن خمس وعشر مجموعی که اون اوچدر
خنثایه در و قرقدن اون سکز ابنه وطقوز
بنته دکر وجهی اولدر که خنثی ایچون مسئله
ذکورتده اثنان واردر اربعه یه ضرب اولنیجق
سکز حاصل اولور و بنه مسئلهٔ انوثتده
واحد واردر خمسیه ضرب اولنیجق بنته خمسه
حاصل اولور ثمانیه وخمسه مجموعی که اون اوچدر
خنثایه دکر و ابن ایچون مسئلهٔ ذکورتده ینه
اثنان واردر اربعه یه ضرب اولنیجق ثمانیه حاصل
اولور و مسئلهٔ انوثتده ینه اثنان واردر
خمسیه ضرب اولنیجق عشره حاصل اولور مجموعی که
اون سکزدر ابنه دکر و بنت ایچون مسئلهٔ
ذکورتده وهم مسئلهٔ انوثتده واحد واردر
هم اربعه یه وهم خمسه یه ضرب اولنیجق جمعا
طقوز حاصل اولوب بنته دکر معلوم اولا که
شرح شریفده بو محلده دینلمشدر که بو مسئلهده
نصیب خنثی اولان اون اوچ عددی نه که
اربعین عددی ایچون خمس وثمن واقع اولمشدر
کذلك خنثانک ایکی حالی یعنی ذکورت و انوثتی

تی حسبنجه ایکی نصیبینک نصفی واقع اولمشدر
زیرا قرقدن حال ذکورتده نصیبی اولان اون التی در
نصفی سکزدر وحال انوثتده نصیبی اون در نصفی
بشدر وسکز ایله بش مجموعی اون اوچ اولور
پس بین التخریجین خلاف ایجق طریقده در
یوخسه مقصود که نصف نصیبین در
انده خلاف یوقدر انتهی بو فقیر کثیر التقصیره
لایح اولان اولدر که اکر مقصود ده خلاف
یوقدر دینلمه دن مراد علی حسب التخریجین
نصیبنی خنثی برابر الوب بینلرنده هرکز تفاوت
اولمیه وخلاف ایجق مقصود معهوده موصل
اولان طریقده اوله دیمک ایسه تحقیقا
هر منصف لبیب قتنده غایتله بعید وغریب
دکلمیدر که اشبو ایکی امام کامل الانصاف
ومجانب عن الاعتساف بو مقوله بر ماده ده
عن اجتهاد اختلاف ایتمسلر ایکن بر محلده اثر
خلاف ظاهر اولمیوب بلکه حکم واحد اولوب
نزاعلری همان نزاع لفظی متابه سنده اوله هم
ایمدی خلاف معهود مقصود ده دخی
مقرردر تحقیقی اولدر که طقوزدن اوچ ثلث
کاملدر بلا زیاده ولا نقصان قرقدن
اون اوچ ثلث کامل دکلدر بلکه اون اوچ
عددی اوتوز طقوزدن ثلث کاملدر پس

ایکسنده حکم واحد اولمدی واکر زیاده تحقیق
مراد اولورسه کرکدرکه ایکی قول اوزره ایکی
مخرج تصحیح که بری طقوز وبری قرقدر بینلرنده
مباینت اولمغین احدهما آخره ضرب اولنوب
اوچیوز آلتمش حاصل اولور پس اشبو حاصلدن
خنثایه امام ابی یوسف قولنجه یوزیکرمی دکز
امام محمد قولنجه یوز اون یدی دکر و بو دخی
غریب دکلمیدرکه قرقدن اون اوجه اعتبار
مذکور ایله نصف نصیبنه بحسب خالیه دیمک
صادق اولمیسه مقصود ده اختلاف فیما نحن اولورسه
کرکدر امام ابو یوسف خنثای مذکوره قرقدن اون اوچ
ویره فقط مع هذا موجب تصحیح صادق اولدرکه
قرقدن اون اوچ وثلث ویره فبینهما تدافع بتین
عنب ذلك کمال پاشازاده مرحومك سید
شریفه اعتراض صددنده خلاف فی المقصود •
متحقق ایدوکنه آخر مثال ایراد اتدوکندن مستبادر
اولدرکه متنده یازیلان مثالده خلاف فی الواقع
ای فی المقصود متحقق دکل ظاهر ایلیه • واعتراضی
بو وجهله اولاکه بو مثالده خلاف فی المقصود
اکرچه متحقق دکل ایسه لکن بر آخر مثال بولنمق
ممکندرکه آنده متحقق اوله نته کیم اشبو مثال
آخرده بویله دردیه وفیه ما فیه **فصل**
فی الحمل حکم ارثده خنثی کبی حمل دخی ایکی حال بیننده

بیننده متردد اولمغین خنثی آلتنده ذکر اولندی

مدت حملك اکثری سنتان •
حنفیون بویله دیدی همان •

شافعی چار دیدی زهری یدی •
التی آیدر اقلنك عددی •

اکثر مدة حمل ابو حنیفه قتنده ایکی سنه کامله در
لیث بن سعد قتنده اوچ سنه در شافعی قتنده
دورت سنه در زهری قتنده یدی سنه در
هر برینك دلیلی شروح عربیه علی وجه التفصیل
مذکوردر اقل مدت حمل التی آیدر بالاتفاق
بونك دلیلی دخی اول کتبده ذکر اولنمشدر **بیت**

بو حنیفه قتنده بل بونی سن •
چار بنت ایله چار ابنادن •

فنقینك سهمی اکثر اسیه همان •
اوله موقوف حمل ایچون او زمان •

اول سهامك اقلی اوله عطا • غیری وراثه حسب اسهمها •

بر حامل خاتون بر دفعه ده دورت ولد وضع ایتمك
اولوب زیاده هرکز واقع اولمامغین بر بطنده
دورت ولد احتمالی شرعا تجویز اولنوب پس
میراث امرنده امام ابو حنیفه احتیاطا حمل
ایچون اول دورت ولدك جمیعسی ذکور اولمغله
چار ابناء ذکور نصیبی ایله جمیعسی اناث اولمغله
چار بنات نصیبندن هر قنقسی اکثر اسیه اول
نصیبی اکثری موقوف قیلور وسائر ورثیه

سهملرینك اقلی و یریلور بیت

بر روایتده دیدی ابن حسن
اوچ بناتی ایله اوچ ابنادن

قنقینك سهمی اكثر ایسه همان
اوله موقوف حمل ایچون اول آن

امام محمددن لیث ابن سعد روایتنده حمل ایچون
اوچ ابن نصیبی ایله اوچ بنت نصیبندن قنقسی
اكثر ایسه اول نصیب اكثر موقوف اولور بیت

بر روایتده هم دیدی اول امام
كاولدی یعقوبدن بونقل هشام

ایكی فرض اوله ابن و بنته شمار

امام محمددن روایت اخزاده كه بونی هشام ابو یوسفدن
نقل ایتمشدر ایكی ابن ایله ایكی بنت نصیبلرندن
قنقسی اكثر ایسه اول موقوف قلنور بیت
بر روایتده كیم بودر مختار ابن واحد یا بنت واحددن

سهمی ازید اولان نصیبی سن

حفظ ایت آنی بو اولدی مفتی به
بونده اولدی كفیل التموّ به

و بر روایت اخزاده كه اصح و مفتی به بودر حمل ایچون
بر ابن ایله بر بنت نصیبلرندن قنقسی اكثر ایسه
مقداری موقوف قلنور حمل وجوده كلنجه زیرا
معتاد و غالب اولدر كه امرأة حامل بر بطنده انجق
بر ولد وضع ایلیه زیاده نادر واقع اولور حكم
شرعی كثیر الوقوع اوزره بنا اولنور فتاوای اهل
سمرقندده ذكر اولندی كه اگر زمان ولادت قریب

ایسه قسمت اول زمانه دك تأخیر اولنور اگر بعید ایسه
تأخیر اولنمز تعیین بعد و قرب رأی حاكمه مفوضدر
بعض علما دیمشلر كه شهر و ما دون شهر قریبدر
ما فوق شهر بعیددر و قول مفتی به اوزره سائر
ورثه‌دن كفیل التمق كركدر دفعاً للحمل زیرا عند الولاده
شاید كه زیاده اوله فتدبر بیت

حمل میتدن اولیسه طوغسه اگر
ایتمسه حاملی آنك یكبار
وارث اولور او دمده مورثهم

ایتمدیسه ایكی ییلدن اوته كذر
عدتی انقضاسنی اقرار
كذر ایتسه وراثه اولمز اودم

حمل یا میتدن اوله یا میتك غیریدن اوله اگر میتك
كندیدن اولسه مثلا زوج حاملنی ترك ایدوب كچی
و ایكی سنه كچمدین یعنی ایكی سنه تمامندن و یا ایكی
سنه‌دن اقلده وجوده كلسه و آنك حاملی
هیچ بر كز عدتم منقضیه اولدی دیو اقرار ایتمك
واقع اولمسه اول ولد هم وارث اولور میتك
معهوده اقاربنه و هم مورث اولور كندی وفات
ایدكده میت معهودك اقاربنی و حمل مذكورك
وراثتی ایچون تعیین اولنان حد كه هم اكثر مدتی تجاوز
ایتمكدر و هم حاملی هركز انقضاء عدتی اقرار ایتمكدر
اگر یا اكثر مدتی تجاوز ایله و یا اقرار مذكور ایله حد
معهوددن كذر ایدرسه اول وقتده وراثت بولنمز
یعنی حمل معهودینز اقارب میتنه وارث اولور و نه
اقارب میت آكا وارث اولور بیت

حمل معهود اگر اولورسه همین
میتك غیریدن علی التعیین

التى اى اولسه يا اقل اوزمان — بر ولد طوغسه وارث اولهمان
اكثر اولسه اقل مدتدن — وارث اولمز اودم طوغركن

اكر حمل معهود ميتك غيريدن اولسه مثلا بابا سندن ويا عمسندن حامل بر امراة ترك اتدوكى كبى واوكى باباسندن حامل اناسنى ترك اتدوكى كبى والتى آيده ويا اقلده وجوده كلسه اول ولد اول ميته وارث اولور اكر التى آيدن اكثرده وجوده كلسه وارث اولمز زيرا احتمالدركه اول ولدك علوقى ميت معهودك وفاتندنصكره واقع اوله مرحوم مبرور ملا حضرتلرى كندى شرحلرنده بو محلده برصورت استثنا ايتمشلردر ودیمشلردركه اشبو ديدوكمز ولد وارث اولمز الا شول وقتده وارث اولوركه انى وضع ايدن مراة معتدهٔ طلاق اوله وانقضاء عدتنى اقرار ايتمش اولميه دخى شول وقتده وارث اولوركه مورث وفات موتنده وجود حمل معهودى مقر اولمش اوله غير ذلك معلوم اولاكه ورثه حمل بطن امندن حيا طوغمق ايله مشروطدر وعلامت حيات اغزمق واغلمق واغسرمق وبر عضوينى تحريك ايتمكدر **بيت**

خارج اولسه اكر ولددن اقل — بس وفات ايتسه وارث ايلمه كل
خارج اولسه ولددن اكثر هم — بس وفات ايتسه وارث ايلدم

حين ولادتده بطن امندن ولدك اقلى حيقسه وجوه مذكورده دن برى ايله اولهالده حيا معلوم اولوب واولهالده قبل الخروج وفات ايلسه اول ولد

ولد وارث اولمز واكر اول ولدك اكثرى حيقسه وحياتى معلوم اولدقدنصكره اولهالده وفات ايلسه اول ولد وارث اولور فاحفظ **بيت**

مستقيما طوغرسه صدرى بله — ظاهر اولسه اودمده وارث اوله
طوغسه منكوسا انده سرهسى هم — ظاهر اولورسه وارث اولور اودم

بحسب الشرع ولددن اقلنك مقداردر واكثرنك مقداردر تعيين وتبيين كركدر ايمدى اكر ولد مستقيما طوغسه يعنى ابتدا ولدك باشى خروج ايتسه اكر صدرى يعنى سينه سى بيله ظاهر اولسه اكثرى خروج ايتمش اولور والا فلا واكر ولد منكوسا طوغسه يعنى ابتدا ولدك اياقلرى خروج ايتسه اكر سرهسى يعنى كوبكى بيله ظاهر اولسه اكثرى خروج ايدرسه وارث اولور والا فلا **بيت**

اولدى تصحيح ايجون بو اصل حسن — فرض ايدوب حملى يا ذكر يا زن
بدو نوع اولدى مسئله تصحيح — نظرات صكره ايكيسنه صحيح
كر توافق بولنسه ضرب اولنه — برينك وفقى كل آخرينه
كر تباين بولنسه ضرب اولنه — ايكيسينك جميعى بر برينه

مسائل حملك تصحيحنده اصل وقاعده اولدركه حمل بردفعه ذكر فرض اولنوب انك موجبنجه تصحيح مسئله اولنه بعده ايكى تصحيحه نظر اولنه اكر بينلرنده توافق وارايسه احدهمانك وفقى آخرك كلنه ضرب اولنه اكر تباين وارايسه احدهمانك كلى آخرك جميعنه ضرب اولنه حاصل مسئلتانك

تصحيحدر. تأمل وتدبر **بيت**

اولدر تصحيح مسئله حاصل صكره هر حصه انقسامنى بيل
يعنى بر وارثك بعرضى ذكر قدر سهمى اوده مده ضرب ايده لر
كل تصحيحه فرض اناثدر وفقنه يا محلنى بيل سن

مسئله حمل وجه مذكور اوزره تصحيح اولندقدنصكره اول مسئله دن حصه سى اولان نصيبى معلوم اولمغه كركدركه اول وارثك مسئله ذكورت حملدن نصيبنى مسئله انوثتنه تباين صورتنده كلنه توافق صورتنده وفقنه ضرب ايليه لر.

عكس ايدبوانى بينه ضرب ايدهلم

بعدازان ايله حاصلينه نظر

قل اقلن او وارثه اعطا . ايله موقوف فضلى بينهما

وعكس قلنوب اول وارثك مسئله انوثت حملدن نصيبنى مسئله ذكورتندن ياكلنه ويا وفقنه ضرب ايده لر بعدازان ايكى حاصل ضربه نظر اولنوب قنقسى اقل ايسه اول وارثه اعطا اولنه وبين الحاصلين فضل يعنى اكثرينك اقلندن زياده سى موقوف قلنه يعنى حمل وجوده كلوب اشتباه زائل اولنجه

بعدازان چونكه حمل ظاهر اوله . مستحق جميع ايسه فبها
بعضنه مستحق چيقرسه اكر . باقى قسمت ايده وارثلر
يعنى ويره هر برينه حالوسن بز كه موقوفا ايسه نصيبندن

بعد زمان اول حمل حيا وجوده كلدكده اكر جميع موقوفه مستحق اولورسه فبها ونعمت يعنى اول جميع وجوده كلن ولده ويريلور عمل جديده احتياج لازم كلمز اكر بعض موقوفه مستحق اولورسه وبعض اخرى سائر ورثه اقتسام ايده لر يعنى هر بر وارثك حصه سندن سابقا موقوف اولان شى ما لا اكا ويريلور.

مثلا وارث اولسه الحاصل . اب وام بنت وزوجه حامل
حملى طوتسوق ذكر اوله كددن . مسئله كز دن طوتسوق زن

بو مسئله نك حلنده نوع صعوبت اولمغين اولا على وجه كلى بيان اولنوب بعده برمثال ايراد اولنوب تفصيل اوزره خلاول نظمده شرح وبيان اولندى اول مثال بودر بركشى وفات ايدوب اب وام وبنت وزوجه حامله سنى ترك ايلسه حمل ذكر اولنجق مسئله يكرمى دورتدن اولور زيرا سدس ايله ثمن جمع اولمشدر وبنت حمله عصبه اولمغين عول يوقدر حمل انثى اولنجق مسئله يكرمى يديدن اولور زيرا اينه يكرمى دورتدن اولمسى متقرر اولدقدنصكره بنت ايله حمل ايچون ثلثان واب وام ايچون سدسان وزوجه ايچون ثمن مجموعى يكرمى يدى اولوب مسئله يكرمى يدى يه عول ايتمش اولور **بيت**

برينك وفقى كل اخر ايله . ضرب اولنوب ريو محصل اولنر

يعنى مسئلتان كه يكرمى دورت ايله يكرمى يديدر بينلرنده موافقت بالثلث اولمغين برينك

وفقی یعنی ثلثی اخرك كلنه ضرب اولنوب ایكی یوز اون
التی حاصل اولور كه مسئلتانك تصحیحیدر ریو

زوجه یه یكرمی دكوز بفرض ذكوره فرض انثاده زوجه كد ایكی	ابه بر لو دكوز لو امه دكوز ابه لب امه لب دكر الحق

حمل ذكر فرض اولنجق ایكیوز اون التیدن زوجیه هر
یكرمی یدی د كرابه اوتوز التی امه اوتوز التی دكر حمل
انثی فرض اولنجق ینه ایكیوز اون التیدن زوجیه
یكرمی دورت ابه اوتوز ایكی امه اوتوز ایكی دكر
زیرا مسئله ذكورت حملدن یعنی یكرمی دورتدن
زوجه واب وامك نصیبلری كه اوچ ودورت
ودورتدر هر بری مسئلهٔ انوثتنك یعنی یكرمی
یدینك وفقنه یعنی ثلثی طقوزه ضرب اولنجق زوجه
ایچون یكرمی یدی اب ایچون اوتوز التی ام ایچون
اوتوز التی حاصل اولور وعكس قلنوب یعنی مسئلهٔ
انوثت حملدن یعنی یكرمی یدیدن زوجه واب
وامك نصیبلری كه ۳ و ۴ و ۴ در هر بری
مسئلهٔ انوثتنك یعنی یكرمی یدینك وفقنه یعنی
ثلثی طقوزه ضرب اولنجق زوجه ایچون یكرمی یدی
اب ایچون اوتوز التی ام ایچون اوتوز التی حاصل اولور
وعكس قلنوب یعنی مسئلهٔ انوثت حملدن یعنی یكرمی
یدیدن زوجه واب وامك نصیبلری كه ۳ و
۴ و ۴ در هر بری مسئلهٔ ذكورتنك یعنی یكرمی
دوردك ثلثی سكزه ضرب اولنجق زوجه ایچون

ایچون ۲۴ اب ایچون اب وام ایلە زوجەدن هربك	۳۲ ام ایچون ۳۲ حاصل اولور اله سهم اقلنی ستك

اوله موقوف بواوجیده دزخ	

پس ابه ایكی سهمنك اقلی یعنی اوتوز ایكی ویریلور امه دخی
كذلك اوتوز ایكی ویریلور زوجه یه دخی یكرمی دورت
ویریلور واب وام وزوجه دن هر برینك سهم اكثرلرینك
فضلی یعنی ۴ و ۴ و ۳ حمل وجوده كلنجه موقوف اولور

ویریلور بنته هم معجل بج	دیدی موقوف اولور امام زفرك حمل ایچون انصباء اربنین
بنته برسهم چار تسعی دكر مخرج مسئله كد اولسا اكر	
	تهدضرب اولدی سهم چار اتساع اولدی بج حاصلی بغیر نزاع

دخی بنته اوتوز ایكیوز اون التیدن اون اوچ ویریلور
زیرا امام اعظم قولنجه بوراده ابناء اربعه
نصیبی موقوف قلنور پس ابناء اربعه بر بنتله
مجموعی بنات تسعه حكمنده اولور ومسئلهٔ
ذكورتدن یعنی یكرمی دورتدن اصحاب فروضك
انصباسی كه جمعا اون بردر اخراج اولندقده نصیبلری
اون اوچ قالور وان اوچك طقوزندن بر
سهم صحیح ودوردندن چهار تسع نصیب بنت
اولور • پس مسئلهٔ انوثتك یعنی یكرمی یدینك
وفقی یعنی ثلثی اولان طقوزه سهم وچهار تسع

ضرب اولنسه اون حاصل اولور که نصیبت بنت در
چون قد اولدی سهام جاردینیں جمله موقوفی بر قیته تعیین
بر ابنك نصیبی یکرمی التی دورت ابنك انصباٸی
موقوفه سی یوز دورت اولور پس سابقا ذکر
اولنان موقوفلر ایله یوز اون بش اولور

ظاهر اولدقده حمل سابق اکر بج ایله جمع اولنوب و موقوفات
بنت اولوریار و یاخود اکثر اقتسام ایدرلر بالتسویه بنات

سابقا ذکر اولنان تقسیم حمل بطن امده ایکن ایدی
حالا حمل معهود وجوده کلدکده اکر بنت اولورسه
یا بر اوله یا اکثر اوله هپ یکساندر پس جمیع
موقوفات که یوز اون بشدر بنت سابقه
حصه سی اون اوج ایله مجموعی یوز یکرمی سکز
اولور فرق بنات اوزره علی التسویه قسمت اولنور
زیرا انوثت حمل تقدیری اوزره اب وام و زوجه
حصه لری علی وجه التمام المشلر ایدی مسئله
انوثت که عول ایله یکرمی یدیدن حصص اب وام و زوجه
که اون بردر اخراج اولندقدنصکره اون التی
حصه بنات اولور و بو اون التیدن سابقا
بنت ایچون اخراج اولنان ینه اصلنه ضم اولنوب
جمیع بناته تقسیم اولنور

ابن اوله چون یا بر یاخود اکثر نرکه موقوف ایسه نصیبندن وجوده کلن حمل اکر ابن اولورسه یا بر یا زیاده
اب وام زوجه هر بری آلر قسمت ایتا ولفر وعا باقی سن

ده برابردر اب وام و زوجه دن هر برینه مسئله
مذکوره حملده کی نصیبندن موقوف اولان
اعطا اولنور پس اب وام دن هر برینه سابقا
اوتوز ایکیشر و یریلوب دوردر موقوف
قالمش ایدی و زوجه یه سابقا یکرمی دورت
و یریلوب اوچ موقوف قالمش ایدی حالا
موقوفلر ایله تکمیل اولنوب اب وامك
نصیبلری اوتوز التیشر و زوجه نك
نصیبی یکرمی یدی اولور و بو انصباٸی ثلثه دن
باقی که یوز اون یدیدر فروعه قسمت اولنور
یعنی بنت سابقه ایله حالا وجوده کلن ابن
و یا ابنا بیننده للذکر مثل حظ الانثیین
توزیع و تقسیم اولنور فتدبر

حمل ظاهر اولورسه میتا اکر نرکه موقوف ایدرسه آنی همین تسعه باقیه و یریله ابه
اب وام زوجه هر بری الهلر بنت الدرصه تمام نصفه دکین اولدی ابه بعد فرضه عصبه

وجوده کلن حمل حی ایسه یا ذکر و یا انثی اولدیسه
بو ایکی احتمال اوزره اولوجق قسمتلر ذکر اولندی
حمل معهود اکر میتا وجوده کلسه مثال سابق
بو صورته راجع اولور که ابوین و زوجه و
بنت واحده ترك ایتمش اوله پس مسئله یکرمی
دورتدن اولوب فرضلری ابوان سدسان
زوجه ثمن بنت نصف الدقلرندنصکره باقی

عصوبتہ ایلہ ابہ ویریلہ ایمدی ایکیوز اون التی دن
اب وام وزوجه موقوفلری الوب وبنت سابقاکه
اون اوچ المش ایدی طقسان بش دخی الورکه
مجموعی یوز سکز اولور ایکیوز اون التینك
نصفدر پس بونلردن صکره باقی طقوزدر
ابه ویریلور حال اب فرض مع التعصیب اولور
کما لا یخفی علی المتدبر **فصل فی المفقود**
اصطلاح فقهاده مفقود اول غائبدرکه
خبری منقطع اولوب حیاتی ومماتی معلوم اولمیه
کندی حقنده حیدر مفقود اولمز وارث اگر بر موجود
مفقود نفسی حقنده حیدر پس مالی قسمت
اولنمز پس اکا کمسه وارث اولمز زیرا استصحاب
حال ایله حیاتی ثابتدر یعنی مقدما حی ایدوکی
متحقق اولدیسه بعده مادامکه خلافی ثابت
وظاهر اولمیه میت اعتبار اولنمز دخی زوجه‌سی
اخره تزویج ایدمز

حفظ اولنور مالی تا بوله صحت | خبر موتی یا نیجه مدت

یعنی مالی موقوف اولور مکرکه خبر موتی
کلوب نهج شرع اوزره ثبوت بوله یاخود
بر مدت مدیده مرور ایلیه اول مفقودك
حالی معلوم اولمیه فافهم

اولدی مدتده اختلافهار | بودر اولکه قالمیه اقران

صدر مذهبدن اولدی نقل حسن

نیجه مفقود طوغدوغی کوندن

یوز یکرمی سنه بلا نقصان | دیر محمد یوز اون سیل اولنهان

دیر ابو یوسف اولنه یوز بش سال | دیدی طقسان سیل اولنه بعض رجال

دیدیلر بینه بونده بعض انام | اولدی موقوف اجتهاد امام

مدت معهوده نه مقدار ایدوکنده اختلاف
اولنمشدر ظاهر الروایه اولدرکه اول مفقودك
اقرانی قالمیه کندو بلدنده وبعضیلر جمیع
بلدانده اقرانی قالمیه دیدیلر لکن اصح قول
اولدر دلیلی سید شریفك وملانك
شرحلرنده مذکوردر وصدر مذهب یعنی
امام اعظم حضرتلرندن حسن بن زیاد بویله
روایت ایتمش که مفقود طوغدوغی کوندن
یوز یکرمی سنه‌یه بلا نقصان سید شریف
وملا حضرتلری شرحلرنده دیدیلرکه اشبو
روایت اولنان قول بین العامه مشهور اولان
کلام باطله مبنیدر واول کلام بودرکه
هیچ بر فرد یوز یکرمی سنه‌دن ارتق معمر اولمیه
وبو کلام اکاذیب مشهوره‌دندر بوکا
اعتبار یوقدر وامام محمد دیدیکه مفقود
طوغدوغی کوندن یوز اون سنه‌یه امام
ابو یوسف دیدیکه مفقود طوغدوغی کوندن یوز بش
سنه‌یه سید شریف وملا حضرتلری
دیدیلرکه بو ایکی روایت کتب معتبره‌ده بولنمدی

وابو يوسف دن روايت اولندی كه يجوز مفقودك
زمان ولادتندن يوز سنه تكمه موتی ايله
حكم اولنور زيرا في زماننا ناظر بودر كه بر فرد يوز
ياشنی تجاوز ايتميه وبعضيلر ديديلر كه طقسان
ييل تكدكده موتی ايله حكم اولنور صاحب الكافی
وامام تمرطاشی ديديلر كه ارفق بو قولدر
وفتوی بونك اوزرينه در وبعضيلر يتمش سنه
اولمغه ذاهب اولديلر اشبو امتك اعماری
حقنده وارد اولان حديث مشهوردن
اوتری بعضيلر دخی ديديلر كه مفقودك
موتی ايله حكم اجتهادِ امامه مفوضدر
وبو قول قبوله احق ومعقوله اوفقدر
زيرا احوال ناس متفاوتدر مثلا مفقود
بر عظيم القدر آدم اولسه غائب اولوب
خبری منقطع اولسه ظن غالب انك هلاكنه
اولور وابتدا توجه اتدوكی طرف مهلكه
اولماغنه ومأمن اولمغله دخی تفاوت اولور
واصوله انسب اولدر كه بو كه مقدار تعيين
اولنميوب رأی حاكمه احاله اولنه ومذهب
شافعی بويله در فتدبر
حكم مفقود بيل اولور موقوف
غيری حقنده تا اولنجه وقوف
اولنسه مورثی انك مثلا
اوله موقوف سهمی حمل آسا

ذكر اولنان احكام مفقودك نفسی حقنده ايدی
حالا مفقودك غيری حقنده اولان احكامنه
شروع اولندی ايمدی غيری حقنده حكمی اولدر كه
موقوف اوله ايمدی مفقودك بر مورثی
وفات ايلسه تركه دن انك ارثله نصيبی موقوف
اولور حملده موقوف اولدوغی كبی اگر اول متوفانك
وارث حاضری مفقودك وجودی ايله محجوب
اولاجق قبيلندن ايسه اول وارثه برشی ويرلمز
بلكه تركه نك كلی موقوف قلنور اگر محجوب
اولاجق قبيلندن دگل ايسه اول وارثه اقل نصيبين
ويريلور يعنی اول وارثك مفقودك وجودی
تقديری اوزره اولان نصيبی ايله عدمی تقديری
اوزره اولان نصيبی استخراج اولندقده هر
قنغسی اقل ايسه وارثه ويريلوب واكثرك
اقلدن زياده سی موقوف اولور حملك بعده
مفقودك حالی يعنی يا حياتی ويا مماتی ظاهر
اولسه امر ظاهردر يعنی حال ظاهر موجبی اجرا
اولنور بعدزان نجه مدت سابق
موتنه حكم شرع اولور لاحق
ايده اولدمده بولنان ذو الارث
مال مفقودی قسمت ميراث
اگر حالی ظاهر اولميوب سابقا ذكر اولنان مدت
تمام اولوب موتنه حكم شرع تعلق ايتسه اول

حكم وقتنده بولنان وارثلر مال مفقودی
تقاسم ایدرلر. وقبل الحكم وفات ایدن وارثلر
ایچون برشی یوقدر زیرا موتی زمان حكمده معتبر
اولیجق قبل الحكم وفات ایدنلر اكا وارث اولمازلر
حقیقت موتی زمانی معلوم دكلدر بیت

موروثی مالی كیم بو حكمه دكین . وارث مورثه ویرآنی اودم .
انی موقوف طوتكلردی همین . وقت فقدنده اولاراول كعدم .

یعنی مقدما وفات ایدن مورثی مالندن اولوب
انكیچون موقوف اولان مال سابق اول مورثك
منع اولنان وارثنه رد ودفع اولنور حاصلی
موقوف اولان مال مورثی حقنده مفقود
وقت فقدنده یعنی غائب اولدوغی زمانك
اولندن وفات ایلمش اعتبار اولنور. وبالجمله
مدت معهوده مرور اتدكده مفقودك موتی
ایله حكم اولنور لكن كندی مالی حقنده تمام
مدتدن غیرك مالی حقنده زمان فقدوغیبتندن
كتب فقهیه ده بویله در بیت

كل بواصل اصیلی سن كوتر ایت . ایله تصحیحن ایكی فرصله كان .
اوله مفقود حی ویا میت . جمله مانند اولور بقیه عمل .

یعنی مفقودك بر مورثی وفات ایلسه انك
مسئله سی تصحیحده اصل وقاعده اولدر كه مسئله
بر دفعه مفقودك حیاتی تقدیری اوزره تصحیح اولنه
بر دفعه دخی موتی تقدیری اوزره تصحیح اولنه

82

بعده حملده كی كبی نظر اولنه اگر بین التصحیحین موافقه
وار ایسه احدهمانك وفقی اخرك كلنه ضرب اولنه
اگر مباینت وار ایسه احدهمانك جمیعی اخرك كلنه
ضرب اولنه حاصلی مسئلتانك مجمع وملتقاسیدر
بعده مسئلهٔ حیاتدن حصه دار اولان
كمسنه نك نصیبی ضرب اولنه مسئلهٔ وفاتك
یا وفقنه ویاخود كلنه ومسئلهٔ وفاتدن
حصه دار اولان كمسنه نك نصیبی ضرب
اولنه مسئلهٔ حیاتك یا وفقنه ویا كلنه
بعده اول وارث حاضره ویریلور واكثرینك
فضلی موقوف قلنور حالا مفقود ظاهر اولنجه مثلا
بر خاتون وفات ایدوب زوجنی ولابوینی
ایكی اختنی ولابوینی بر اخ مفقودی ترك اتدوكی
كبی پس مفقودك موتی تقدیری اوزره زوج
ایچون نصف واختان ایچون ثلثان اولور
مسئله التی دن ایكن یدی یه عول ایتمش اولور
مفقودك حیاتی تقدیری اوزره زوج ایچون
نصف غیر عائل واردر واختان ایچون ربع
واردر زیرا بو تقدیر اوزره اصل مسئله
ایكیدر بری زوجك بری اخ ایله اختانك
اولوب واخ ایله اختان كه مجموعی اخوات
اربع حكمنده در انلره بر مستقیم اولمیوب
مباین اولمغین عدد رؤس یعنی دورت

ایكی حاصل نسبتی بعضی
اقل ایسه
اوله

اصل مسئله یه یعنی ایکی یه ضرب اولنوب
سکز حاصل اولور پس سکزدن دوردی زوجك
وایکیسی اخك وایکیسی دخی بر دلشی اختانك
پس معلوم اولدیکه مفقودك موتی حیاتدن
خیردر اختان حقنده وحیاتی موتندن خیردر
زوج حقنده ایله اولسه اختان حقنده
حیاتی معتبر اولوب انلر ایچون ربع مالی ویریلور
وزوج حقنده مماتی معتبر اولوب اکا ایچون
ثلاثة اسباع ویریلور حصهٔ اخرالرینك
زیاده لری موقوف اولور وبو مسئلتان
که بری یدیدن وبری سکزدن در بینلرنده
مباینت اولمغین احدهمانك جمیعی اخرك کلنه
ضرب اولنوب اللی التی حاصل اولور پس ایکیسی
اللی التیدن صحیح اولور کما لا یخفی زوج ایچون
مسئلۀ حیاتدن دورت وار ایدی
اول دورت مسئلۀ وفاته یعنی یدی یه
ضرب اولنوب یکرمی سکز حاصل اولور
وینه زوج ایچون مسئلۀ وفاتدن اوچ
وار ایدی اول اوچ مسئلۀ حیاته یعنی
سکزه ضرب اولنوب یکرمی دورت حاصل اولور
پس زوج بو ایکی نصیبك اقلنی یعنی یکرمی دوردی
الور ودورت زیاده موقوف اولور کذلك
اختان ایچون مسئلۀ حیاتدن ایکی وار ایدی

ایدی مسئلۀ وفاته ضرب اولنوب اون دورت
حاصل اولور وینه اختان ایچون مسئلۀ
وفاتدن دورت وار ایدی مسئلۀ حیاته
ضرب اولنوب اوتوز ایکی حاصل اولور پس
اختان بو ایکی نصیبك اقلنی یعنی اون دوردی
الور وبعد ذلك اگر مفقود حیاتی ظاهر اولورسه
زوج دورت موقوفی الور پس زوج جمیع
ترکه نك نصفنی یعنی یکرمی سکزی بالتمام
المش اولور وباقی که اون دورتدر مقدما
مفقود اولان اخه ویریلور تا که اختانله
برابر اولوب نصف باقی بینلرنده للذکر مثل
حظ الانثیین قسمت اولنمش اوله واگر مفقود
میتا ظهور ایدرسه اول اون سکز موقوفی
اختان الور تا که انلر ایچون اربعۀ اسباع
مالکه اوتوز ایکی اولور کامل اوله زوجه
ثلاثة اسباع مالکه یکرمی دورتدر کاملا
سابقا المش ایدی حالا اکا الاجق برشی یوقدر

فصل فی المرتد

اولسه مرتد هالك ویا مقتول — یا اولسه دار حربه لاحق اول
ایتسه قاضی لحوقی ایله قضا — دیدی صدر ائمۀ کبرا
مسلما سعی ایدوب قازندوغی مالی — وارث مسلمی الور فی الحال
حکم مرتد بکره قازندوغی مالی — اولور فی الحال فیء بیت المال

فجن مرتد ارتداد اوزره هالك اولسه ویا قتل

اولنسه ویا دار الحربه لاحق اولوب قاضی انك
بر طریق شرعی ایله لحاقنی حکم ایلسه امام اعظم
دیدیکه اول مرتدك سابقا حال اسلامنده
کسب اتدوکی مال ورثهٔ مسلمینی ایچوندر بعده
حال ردتنده کسب اتدوکی مال که دار الحربه
بله الوب کیتمش اولمیوب دار الاسلامده قالمش
اوله فیء وغنیمت اولمغله اوزره بیت الماله
وضع اولنور بو مالدن ورثه هیچ نسنه دکمز

هم امامان دیدیلر کسبان شافعی دیدی کسبلر فی الحال	دکدی وراث مسلمینه همان هر بری اولدی فی بیت المال

امام ابو یوسف وامام محمد دیدیلر که مرتدك
حال اسلامنده کسب اتدوکی مال وحال ارتدادنده
کسب اتدوکی مال ایکیسی دخی مسلم اولان وارثلرینه
دکر امام شافعی دیدیکه ذکر اولنان ایکی مالدن
کسب اتدوکی مال هر بری بیت الماله وضع
اولنور دلیلی شروح عربیه ده مذکوردر

ایتسه مرتد چو دار حربه لحاق	بعده کسبی فیء اولور بوفاق

مرتد دار الحربه لاحق اولدقدنصکره کسب اتدوکی
مال غنیمتدر بیت الماله وضع اولنور بالاتفاق
زیرا مسلم حربیه وارث اولمز

نه که مرتد کسب ایدرسه اکر	جمله وراث مسلمینه دکر

مرتدنك کسب اتدوکی موالك جمیعی حال
اسلامنده وحال ارتدادنده قبل اللحوق بدار الحرب

الحرب ورثهٔ مسلمینه دکر بلا خلاف بین اصحابنا
دلیلی شروح عربیه ده تفصیل اوزره مذکوردر

کل مرتد ذکر یا خود انثی	کمسیه وارث اولمز اصلا

یعنی هر مرتد کرك ذکر کرك انثی هیچ بر فرده وارث
اولمز اصلا یعنی نه مسلمه ونه کافره ونه کندی
ماننده مرتده هرکز وارث اولمز فاحفظ

اولسه مرتد بر اهل ناحیه کر	بری برینه وارث اولورلر

زیرا اول ناحیه دار الحرب اولمش اولور انده احکام
کفر ظاهر اولدوغی اجلدن پس رجالی قتل اولنور
نسوان وذراریسی سبی اولنور نته کیم حضرت
ابو بکر رض بنی حنیفه طائفه سنی اسلامدن ارتداد
ایلدکلرنده قتل وسبی ایلمشدر واول مغنمده حضرت
علی کرم الله وجهه حصه سنه بر جاریه دوشمشدر
اول حضرت باعزتك محمد بن الحنفیه نام ابنی
نجیبلری اول جاریه دندر کذلك بنی ناجیه
نام طائفه مرتد اولدقلرنده انلرك ذراریسنی
حضرت علی رض سبی ایلمش ومصقلة بن هبیره یه
یوز بیك درهمه بیع ایلمش هکذا ذکره فی الشروح
العربیه تأمل

فصل فی حکم الاسیر

حکم میراثده اولوبدر اسیر	غیری مسلملره عدیل ونظیر

اسیر مادامکه دین اسلامی ترك ایلمیه سائر
مسلملرکبی اولور پس هم وارث اولور هم موروث
اولور زیرا مسلم اهل دار الاسلام در هر قنده اولسه

پس اختلاف دارينك مانعى بوقدر كورلوركه
زوجه سى بابينك اولماز ايله اولسه اسير قطع
عصمت نكاح ايتمدوكى كبى حكم ميراثده دخى
تأثير ايتمز فتدبر

دينينه كه مفارق اولسه آدم — حكم مرتد ايله نظير اولدى هم

يعنى اكر دينينى ترك ايلسه حكمى مرتد حكمى اولور
زيرا دار الاسلامده مرتد اولوب بعده دار
الحربه لاحق اولمغله دار الحربه مسلماً داخل اولوب
انده مرتد اولمق بيننده فرق يوقدر زيرا هر
صورتده حربى اولور

اولمسه ذى اكر معلوم — دخى موت وحياتى هم مجزوم
حكم مفقود اولدى حكمى عديل — جمله احوالنه ايلدى تعديل

بو صورتده مالى ورثه سى بيننده قسمت اولنمز
دخى زوجه سى آخره تزويج اولنمز يا حالى معلوم
اولوب ياخود مدت معهوده كچنجه وقاضى
انك ردتى ايله حكم ايتدكدنصكره كلسه ورده دخى
انكار ايتسه قاضى حكمنى نقض ايتمز پس
زوجه سنى ومالنى اكا رد ايتمز مكر اول مال
بعينه بدوارثده موجود اوله انجق انى رد ايلر
اكر بعد تعديل الشهود لكن قبل الحكم منكراً
كلسه مالى على كل حال اكا ويريلور لكن زوجه سى
بايندر اولور دخى ام الولدى ومدبرى آزاد اولنمز

فصل في الغرقى والحرقى والهدمى

قاموسده غريق غرقى واقع اولمشدر پس
غريقك جمعى اولور كمال پاشا زاده مرحومك
غرقى تفسيرنده اى الغريق في الماء وحرقى
تفسيرنده اى الجمع الحريق بالنار وهدمى تفسيرنده
اى الطائفة التى هدم عليهم جدار مثلا واقع
اولمشدر بو تفسيرلردن مفهوم اولدركه بو
الفاظ ثلثه دن هر برى مفرد اولوب لكن مجموع
المعنى الفاظ مفرده يه وصف اعتبار
اولنمغله جمعيت معناسنى اكتساب ايليه
لكن قاموسده وصحاحده بو معناده بو
الفاظى بولمادق

برجماعت وفات ايدوب مثلا — آن واحدده كلى ايده وفات
قلنور هب بو فرقه اموات — اولسه مجهول اول موتى
مالنى هر برسنك اوزمان — حى اولان وارثنه الهمان
بعض اموات بعضنه يكار — اولنميز وارثى بودر مختار

برجماعت كه بيتلرنده توارث اولاجق قرابت اوله
دفعة واحدة باجمعهم وفات ايلسلر يا صوده
بوغلمغله يا بونك كبى آفت اصابتى ايله وقنغيسى
اول وفات ايتدوكى معلوم اولمسه آنلر جميعاً
آن واحدده وفات ايتمش فرض اولنوب پس هر
برينك مالنى حياتده اولان ورثه سى آلورلر
بعض موتى بعضنه وارث اولمز بزم ائمه مز
قتنده مختار بودر امام مالك مذهبى دخى بودر

امام شافعی قتنده دخی بویله در حضرت ابوبکر
وعمر وزید بن ثابت جنابلرندن روایت اولنان
دخی بودر سید شریف ومثلا بویله یازمشلردر

دیدی بونده علی وعبدالله رضی الله عنهما بهذا
بعض اموات بعضنه وارث اولماز لیک انده بو اوله استثنا

هر بری وارث اولمیه
ارثله صاحبینک الدوغنه

حضرت علی وعبدالله ابن مسعود جنابلرینک
ایکی روایتلرینک برنده دیدیلرکه اموات مذکوره
بعضی بعضنه وارث اولورلر لکن بر مقدار
اندن استثنا اولنمشدرکه وجه مذکور
اوزره وفات ایدنلردن برینک مالی اولا قسمت
اولندقده صاحبی متوفانک اخره ارثله حصه‌سی
تقدیر ایدلمشکره اول صاحبنک مالی اولا قسمت
اولندقده حصهٔ معهوده دخی قسمت اولنمق
مراد اولنمیجق اول بر متوفایه اشبو حصه‌دن
بر حصه ویرلمیه مثلا اکبر واصغر ایکی قرنداش
وجه معهود اوزره وفات ایدوب مقدم
وفات ایدن معلوم اولمسه وهر بری امنی
وبر بنتی ومولاسنی ترک ایلسه وهر برینک
طقسان اقچه‌سی قالسه مسلک اول اوزره
تقسیم بو وجهله اولورکه هر برینک ترکه‌سی
طقسان اقچه‌دن سدس که اون بش اقچه‌در

در امنه ذکر ونصف که ۴۵ در بنته ذکر وباقی
۳۰ در مولاسنه ویریلور اگر بو قرنداشلردن بری
اخره وارث اولمسه ایدی مولالرینه سنه ویرلمز
ایدی ومسلک ثانی اوزره تقسیم بو وجهله اولورکه
اولا اکبر وفات ایلدی اعتبار اولنوب طقسان
اقچه ترکه‌سنده امنه ۱۵ وبنته ۴۵ ویرلدکدنصکره
باقی ۳۰ ویریلور کذلک اصغرک طقسان اقچه‌سی
بو اسلوب اوزره تقسیم اولنوب باقی ۳۰ اکبره ویریلور
وبعد ازان هر برینک ترکه‌لرینه اخردن بطریق العصوبه
انتقال ایله ملحق اولان اوتوز اقچه‌نک تقسیمی
اولنمسی لوزم اولمغین اشبو اوتوزدن هر برینک
سدسی یعنی بش امه ذکر ونصفی یعنی اون بش بنته ذکر
وبونلردن باقیسی یعنی ۱۰ مولایه ذکر پس اکبرک
اوتوزندن اصغره واصغرک اوتوزندن اکبره بر نسنه
ویرلمز زیرا بونلردن هر بری صاحبنک کندیدن
بطریق الارث الدوغنه هرگز وارث اولمز وطرفینک
ادله‌سی شروح عربیه‌ده مستوفی مذکوردر
استینلر انلره مراجعت ایلیه بو وجهله اصول
وفروع عندنده کامل اوله کما هو حقه والله اعلم

بالصواب

سوق کلام درختم ایرمتن بدیع النظام وذکر تاریخ ونام

ایتدی ختم سخنی بعون آله
ابن طورسون یعنی عبدالله

جمع ایدوب مسئله‌لرینی
طالبینه هدیه‌در بو عمل
بونی ایده قبول رب غفور
حق بودر عقد نامعقددر

سلک نظم اوزره دیزدی عقدینی
حسبةً للکریم عزّ وجلّ
قیله زینت ده بحور الحور
نام وتاریخی نظم اجود در

لطف ایدوب هر کیم ایلیه بونی سیر
ایلسون ناظمه دعا بالخیر
سنه ١٠٠٢

لنشرطی الکلام بختم ایدرم شرح مسکی الختام وذکر تاریخ ونام

حمد بیحد جنابکه یارب
اولدی لطفکله بو کامم اصیل
غرضم مسلمینه خدمتدر
اومارم یا مسبب الاسباب
اوله دنیاده منظر اخیار
اوله عقباده هم مفید نجات
یا الهی دعامی ایله قبول

صبوعزت نصابکه یارب
ایلدم متنی شرحله تکمیل
اهل شرع متینه خدمتدر
اوله مقبول حضرتکده بو کتاب
یعنی نزهتکه اولوا الابصار
سبب نیل رفعت درجات
قیل مرادیمی قریب وصول

متنی شرح اولدی چون بو قول دبیر
نام وتاریخی اولدی شرح متین

قد وقع الفراغ من تحریر هذا الکتاب بعنایة الله الملک الوهاب
في اوائل ذي الحجة الشریفة لسنة [illegible]
وقف [illegible]
[illegible]

[illegible]

بیك [illegible] سنه‌سی ماه ربیع الآخرك سكزنجی كونی

یوم احد كیجه‌سی [illegible] فاطمه خانم [illegible]